

Regionální diferenciacie Moravskoslezského kraje z hlediska nezaměstnanosti

Bc. Jana Horáková, DiS.

Magisterská práce
2011

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana HORÁKOVÁ, DiS.**
Osobní číslo: **M09772**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Regionální diferenciacce Moravskoslezského kraje
z hlediska nezaměstnanosti**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte teoretické poznatky vztahující se k problematice nezaměstnanosti.

II. Praktická část

- Charakterizujte Moravskoslezský kraj.
- Analyzujte nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji.
- Určete příčiny regionální míry nezaměstnanosti v jednotlivých částech Moravskoslezského kraje.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] BUCHTOVÁ, B. a kol. **Nezaměstnanost: Psychologický, ekonomický a sociální problém**. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.

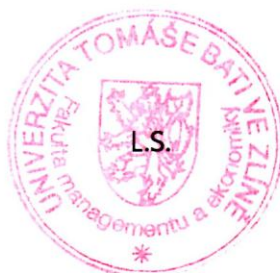
[2] SIROVÁTKA, T., MAREŠ, P. **Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika**. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 272 s. ISBN 80-210-3048-8.

[3] WOKOUN, R. a kol. **Úvod do regionálních věd a veřejné správy**. 3. vyd. Praha: IFEC, 2001. 264 s. ISBN 80-86412-08-3.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Milan Damborský, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **28. března 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2011**

Ve Zlíně dne 28. března 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užit své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 2.5.2011

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku nezaměstnanosti v její regionální dimenzi. Hlavním cílem práce je určit faktory determinující regionální míru nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji.

Práce je rozdělena do dvou základních částí. První teoretická část je věnována teoretickým poznatkům vztahujících se k problematice nezaměstnanosti a přibližuje světový i český pohled na příčiny nezaměstnanosti. Praktická část se pak zabývá samotným zkoumáním určeného tématu diplomové práce. Je zde charakterizován Moravskoslezský kraj a jeho jednotlivé okresy, provedena regionální analýza nezaměstnanosti a shrnuty příčiny nezaměstnanosti v jednotlivých částech Moravskoslezského kraje.

Klíčová slova: nezaměstnanost, regionální diferenciacce, analýza, Moravskoslezský kraj

ABSTRACT

This thesis is focusing on unemployment issue in regional dimensions. The main objective is identify factors which determine regional unemployment rate in Moravian-Silesian Region.

This document is devided to two fundamental parts. The first theoretical part is pursuing theoretical knowledges related to unemployment problem and brings near World and Czech look at the causes of unemployment. The practical part is determined by examining the actual intended thesis topic. This is characterized by Moravian region and its various districts, conducted an analysis of regional unemployment and summarized the causes of unemployment in various parts of this Region.

Keywords: unemployment, regional differentiation, analysis, Moravian-Silesian Region

Děkuji tímto mému vedoucímu práce Ing. Milanu Damborskému, Ph.D. za odbornou pomoc při tvorbě diplomové práce, za cenné rady a připomínky a ochotnou spolupráci.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 NEZAMĚŠTNANOST JEJÍ DRUHY A PŘÍČINY	11
1.1 DRUHY NEZAMĚŠTNANOSTI.....	12
1.2 NÁZORY NA PŘÍČINY NEZAMĚŠTNANOSTI	15
1.2.1 Pojetí nezaměstnanosti z hlediska světových organizací	15
1.2.2 Pojetí nezaměstnanosti v České republice	21
II PRAKTICKÁ ČÁST	25
2 CHARAKTERISTIKA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	26
2.1 EKONOMICKÁ SITUACE	28
2.2 SOCIÁLNÍ SITUACE.....	31
2.3 ENVIROMENTÁLNÍ OBLAST	32
3 ANALÝZA NEZAMĚŠTNANOSTI V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI	33
3.1 OKRES NOVÝ JIČÍN.....	44
3.1.1 Charakteristika okresu Nový Jičín	44
3.1.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Nový Jičín.....	45
3.2 OKRES FRÝDEK-MÍSTEK	53
3.2.1 Charakteristika okresu Frýdek-Místek	53
3.2.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Frýdek-Místek	54
3.3 OKRES OPAVA.....	62
3.3.1 Charakteristika okresu Opava	62
3.3.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Opava.....	63
3.4 OKRES BRUNTÁL.....	68
3.4.1 Charakteristika okresu Bruntál.....	68
3.4.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Bruntál	69
3.5 OKRES OSTRAVA.....	76
3.5.1 Charakteristika okresu Ostrava	76
3.5.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Ostrava.....	77
3.6 OKRES KARVINÁ	84
3.6.1 Charakteristika okresu Karviná	84
3.6.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Karviná	86
4 PŘÍČINY REGIONÁLNÍ MÍRY NEZAMĚŠTNANOSTI	93
ZÁVĚR	96
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	98
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	104
SEZNAM GRAFŮ	106
SEZNAM TABULEK	108

ÚVOD

Nezaměstnanost je celosvětovým fenoménem, který bohužel stále neztrácí na své intenzitě. Největší problém představovala v době třicátých let dvacátého století, tedy v době velké hospodářské krize, kdy všude ve světě i u nás dosáhla nebývalé úrovně. Enormně stouply počty lidí bez práce a státy, ani ty nejvyspělejší, nebyly na řešení problému masové nezaměstnanosti připraveny a navíc neměly na účinné řešení dostatečné prostředky. Po pozitivním vývoji v následujících letech přichází v sedmdesátých letech dvacátého století ropná krize, která vyústila ve světě v druhou hospodářskou krizi a nezaměstnanost opět výrazně rostla. Česká republika a další bývalé komunistické země, se v té době vyznačovaly odlišným vývojem. Nezaměstnanost byla zhruba po dobu padesáti let (1940 – 1989) popírána, a tak až po společenských změnách, kdy došlo k převratu, se nově objevuje masová nezaměstnanost i v nástupnických zemích bývalého sovětského bloku, tedy i u nás. A tak oproti jiným zemím světa máme méně zkušeností s touto problematikou.

Zatím poslední šokovým obdobím byla světová finanční krize v letech 2008 – 2009, která vyústila z americké hypoteční krize. Ochromila ekonomiku celého světa a způsobila světovou ekonomickou recesi, ze které se některé země dostávají ještě dnes.

Nadále tak problematika nezaměstnanosti představuje palčivý problém, který zůstává v popředí zájmů a analýz zemí a jejich nejrůznější institucí a organizací. Zkoumají se její příčiny, hledají se možnosti, jak ji předcházet, snížit na přijatelnou hranici či eliminovat. Proto bude teoretická část zaměřena především na světový i český pohled na příčiny nezaměstnanosti. V praktické části bude analyzován Moravskoslezský kraj a vývoj nezaměstnanosti v jeho jednotlivých okresech. Hlavním cílem diplomové práce bude určit příčiny regionální míry nezaměstnanosti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NEZAMĚSTNANOST JEJÍ DRUHY A PŘÍČINY

Nezaměstnanost představuje jeden z nejsledovanějších a nejdiskutovanějších jevů tržního hospodářství.¹ Je definována jako nerealizovaná nabídka práce na trhu práce.² Vzniká působením nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce v důsledku protichůdných tendencí obou dvou stran a působením odlišných faktorů na jejich utváření. S rostoucí mzdou se zároveň zvětšuje nabídka práce a naopak s klesající mzdou se zvětšuje ochota najímat větší množství práce.³ Jedná se o stav, kdy nabídka převládá nad poptávkou nebo kdy struktura nabídky neodpovídá její poptávce.⁴

Nezaměstnanost je stav, kdy lidé pracovat chtějí a práci si hledají, ale nemohou práci přiměřenou a přijatelně placenou získat.⁵ Za nezaměstnané se považují osoby, které jsou schopny práce z hlediska věku, zdravotního stavu i osobní situace,⁶ které nemají placené zaměstnání ani příjem ze sebezaměstnání, jsou dočasně uvolněny z práce a očekávají, že budou znovu zaměstnány, práci si aktivně hledají a jsou ochotny do práce nastoupit.⁷ Do kategorie sebezaměstnaní se řadí osoby, které pracují ve vlastním podniku.⁸ Spolu se zaměstnanými tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo.⁹ Mezinárodní organizace práce definuje nezaměstnané obdobně jako osoby, které jsou bez práce, ale o práci se zajímají a jsou připraveni okamžitě do práce nastoupit.¹⁰

Společností je vnímána jako významná porucha, která představuje jak sociální tak i politický problém. Avšak pro ekonomickou teorii, se problémem stává až za určitých podmínek, respektive při určitých charakteristikách.¹¹ Samotná existence nezaměstnanosti je vlastně přirozeným fenoménem a atributem svobodné společnosti, založené na tržním mechanismu a demokracii. Vyplývá z potřeby pohybu ekonomiky, který vyžaduje i odpovídající pohyb

¹ BUCHTOVÁ, 2002: 64.

² KOLIBOVÁ, KUBICOVÁ, 2005: 68.

³ BUCHTOVÁ, 2002: 64.

⁴ KOLIBOVÁ, KUBICOVÁ, 2005: 68.

⁵ JANDOUREK, 2003: 156-157.

⁶ MAREŠ, 1994: 16.

⁷ BUCHTOVÁ, 2002: 65.

⁸ HALÁSKOVÁ, 2001: 13.

⁹ BUCHTOVÁ, 2002: 65.

¹⁰ RODOVÁ, 1991: 5.

pracovníků, což je spojeno s určitým časem, v kterém se oba pohyby vzájemně přizpůsobují. Také je to dáno svobodnou volbou osob, zda přijmou zaměstnání za daných nabízených podmínek nebo zda budou existenčně závislé na jiných příjmech než na příjmech realizovaných na trhu práce, zejména na různých dávkách sociálního státu, podporách od charitativních organizací nebo ze strany rodiny, či na příjmech z činnosti v neformální ekonomice.¹² Jedná se o přirozenou míru nezaměstnanosti, která je brána za nezbytnou podmínku flexibility pracovního trhu i ekonomického systému.¹³ Je chápána jako míra nezaměstnanosti odpovídající stavu rovnováhy na trhu práce. Není ji možné dlouhodobě ovlivňovat nástroji fiskální a měnové politiky. Odpovídá úrovni zaměstnanosti, při které je míra inflace stabilní, neroste ani neklesá. Představuje nejvyšší udržitelnou úroveň zaměstnanosti. „Je to míra nezaměstnanosti v podmínkách, kdy ekonomika optimalizuje svůj výkon.“¹⁴

Vážný ekonomický problém představuje až nezaměstnanost dlouhodobá, která je charakteristická dobou trvání přesahující rok, v některých zemích dva roky.¹⁵ K měření nezaměstnanosti je využíván ukazatel míry nezaměstnanosti, který je vyjadřován relativně v procentech. Poměrem počtu registrovaných nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu se zjistí, kolik procent práceschopného obyvatelstva je nezaměstnáno.¹⁶

1.1 Druhy nezaměstnanosti

Aby byly správně zvoleny nástroje politiky trhu práce je potřeba identifikovat rozsah, strukturu a příčiny jednotlivých druhů nezaměstnanosti.¹⁷

Frikční nezaměstnanost

- je krátkodobá a bývá označována jako normální, neboť její míra nezaměstnanosti představuje 1-2%.¹⁸

¹¹ BUCHTOVÁ, 2002: 71.

¹² MAREŠ, 1994: 11.

¹³ SIROVÁTKA, ŘEZNÍČEK, 1995: 5.

¹⁴ BUCHTOVÁ, 2002: 72-74.

¹⁵ MAREŠ, 1994: 24.

¹⁶ BUCHTOVÁ, 2002: 65.

¹⁷ KNOLL, 1993: 8.

¹⁸ KOTÝNKOVÁ, NĚMEC, 2003: 122.

- vzniká, když zaměstnanec opouští své pracovní místo, protože si z různých důvodů hledá místo jiné. Například hledá pracovní místo s lepšími podmínkami, které mu zajistí vyšší mzdu, lepší podnikové klima, větší šance na pracovní postup, vyšší stupeň uspokojení, lepší bytové a životní podmínky anebo změnou chce předejít očekávanému propouštění.¹⁹ Bývá spojována i se stěhováním osob a řadíme zde i ty, kteří hledají své první zaměstnání.²⁰ Trvá do doby, než osoba získá informace o volných pracovních místech, než se rozhodne o nástupu na základě zvážených alternativ. Je standardním ekonomickým procesem a zároveň podmínkou bezporuchové alokace pracovních sil do různých oblastí, odvětví, podnikatelských jednotek a dalších organizací ve společnosti, a proto bývá někdy označovaná jako flukтуаční nezaměstnanost.²¹
- Liberálové na frikční nezaměstnanosti vysvětlovali celou nezaměstnanost. Brali ji jako dobrovolnou, přirozenou míru nezaměstnanosti. Hovořili v souvislosti s ní o výjimečném narušení ekonomické rovnováhy, kterou tržní mechanismus prostřednictvím „neviditelné ruky“ po uplynutí určité doby opět odstraní.²²

Strukturální nezaměstnanost

- vzniká když, nabídka práce určitého druhu (podle věku, pohlaví, profesně-kvalifikační struktury, regionů) je vyšší než je poptávka v uvedené struktuře a když nejsou osoby (z hlediska celkové poptávky po práci), hledající práci, dostatečně mobilní na to, aby si na jiných trzích práce (v jiných odvětvích, v jiných profesích, na pracovních místech s jinými kvalifikačními požadavky, v jiných regionech) našly práci.²³ Může být podmíněna existencí bariér v pohybu pracovních sil například dopravním omezením anebo bydlením. Představuje hlavní faktor ovlivňující regionální rozdíly míry nezaměstnanosti na trhu práce.²⁴
- nezaměstnaní se nedokáží adaptovat na novou požadovanou strukturu volných pracovních míst. Tak dochází k tomu, že přes vysoký počet volných pracovních míst,

¹⁹ KOTÝNKOVÁ, NĚMEC, 2003: 122.

²⁰ BUCHTOVÁ, 2002: 66-67.

²¹ KOTÝNKOVÁ, NĚMEC, 2003: 122-123.

²² MAREŠ, 1994: 27-28.

²³ KOTÝNKOVÁ, NĚMEC, 2003:123.

existuje vysoký počet nezaměstnaných, že poptávka po určitém druhu práce roste, zatímco poptávka po jiném druhu práce klesá, přičemž nabídka se nepřizpůsobuje dostatečně rychle. Hlubší příčiny výskytu tohoto typu nezaměstnanosti jsou způsobeny technickými a technologickými změnami, poklesem konečné poptávky, který způsobuje pokles poptávky po pracovních silách, růstem nabídky pracovních sil, který je podmíněn ekonomickými či politickými příčinami (například zvýšený příliv imigrantů anebo demografickými vlnami). Další příčinou strukturální nezaměstnanosti je prostorová imobilita pracovních sil, která ztěžuje rovnováhu regionálních trhů práce a pokles poptávky po pracovních silách s určitou kvalifikací, který je dán rozdílem mezi strukturou mezd a produktivity práce, v důsledku čehož dochází ke zdražení části pracovních sil.²⁵

Technologická nezaměstnanost

- je spojována se zaváděním nových strojů a technologií do výroby.²⁶

Cyklická nezaměstnanost

- vyvolávají ji cyklické změny hospodářských aktivit, díky kterým ovšem v období konjunktury dochází k její eliminaci. Příčinou je nedostatečná agregátní poptávka, ke které dochází v období hospodářské krize. Pokles agregátní poptávky způsobí snížení poptávky po práci.²⁷ Jinak řečeno vzniká když, makroekonomická poptávka po zboží a službách při daných mzdových sazbách a při dané produktivitě práce není dostačující na zaměstnanost těch, kteří jsou schopni a ochotni pracovat.²⁸

Sezónní nezaměstnanost

- je krátkodobá a je ovlivňována diskontuitou produkce v odvětvích, kde je výroba závislá na počasí (jedná se o stavebnictví, povrchovou těžbu, zemědělství, lesnictví, rybolov), a jejími důsledky v navazujících zpracovatelských odvětvích (v cukrovarnických a konzervářských průmyslech). Výskyt této nezaměstnanosti je dále spo-

²⁴ BUCHTOVÁ, 2002: 67.

²⁵ KOTÝNKOVÁ, NĚMEC, 2003: 124.

²⁶ KOLIBOVÁ, KUBICOVÁ, 2005: 74.

²⁷ KOLIBOVÁ, KUBICOVÁ, 2005: 74-75.

²⁸ KOTÝNKOVÁ, NĚMEC, 2003: 125.

jován s výkyvy ve spotřebě, které jsou vyvolané buď institucionálními příčinami jako jsou například vánoční anebo velikonoční svátky nebo střídáním ročního období.²⁹

Skrytá nezaměstnanost

- je formou nezaměstnanosti, kdy si nezaměstnaná osoba práci nehledá ani se jako nezaměstnaná neregistruje na úřadu práce. Velkou část tvoří obvykle vdané ženy a mladiství. Buď na hledání práce rezignovali, někdy z důvodu mateřství, práce v domácnosti či studia nebo si práci vyhledávají pomocí neformálních sítí nebo přímo u zaměstnavatelů bez registrace na pracovním úřadě.³⁰
- z údajů o nezaměstnaných jsou často vyřazovány osoby, které jsou sice umístěny, ale jen chvilkově zařazeny do různých programů pro nezaměstnané (rekvalifikace, veřejně prospěšné práce atd.). Obdobné je to u osob s nízkou kvalifikací či vysokým věkem, které zůstávají pro tyto své charakteristiky neumístěny a jsou odsouvány mimo trh práce. Patří sem například předčasné odchody do důchodu.³¹

1.2 Názory na příčiny nezaměstnanosti

Nezaměstnanost je celosvětovým fenoménem. Stává se předmětem zkoumání a diskuzí nejrůznějších institucí a organizací na celém světě, které studují její příčiny a snaží se zabránit jejímu masovému výskytu, popřípadě řešit anebo zmírnit její dopady na celkovou ekonomiku a společnost.

1.2.1 Pojetí nezaměstnanosti z hlediska světových organizací

S problémy nezaměstnanosti se potýkají ve větší či menší míře státy celého světa. Vládní činitelé a odborníci si kladou otázku, zda v kontextu stále rostoucího vzájemného ekonomického propojení, nevybíravé konkurence a urychleného technologického rozvoje není nezaměstnanost něčím nevyhnutelným. Situace v USA je výrazně lepší než v Evropě, tvorba nových pracovních příležitostí má trvale rostoucí tendenci i míra nezaměstnanosti je

²⁹ KNOLL, 1993: 10.

³⁰ MAREŠ, 2002: 21-22.

³¹ MAREŠ, 2002: 21-22.

nižší. Jednou z příčin může být považovaná skutečnost, že v mnoha zemích západní Evropy je cena práce včetně mezd a sociálních výdajů vyšší než v USA. „Opatření jako vysoké mzdy, výrazné sociální výhody, odstupňované daně z příjmu jsou sice na jedné straně dobrou ochranou proti chudobě, ale na druhé straně tyto vysoké náklady na pracovní sílu velmi často odrazují od přijímání nových pracovníků – mají tedy negativní vliv na zaměstnanost. Nepeněžní výdaje sociálního charakteru převyšují v Evropě až polovinu celkových pracovních nákladů.“ Naproti tomu v USA a Japonsku nepřesahují ani třicet procent.³²

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) sleduje a zkoumá otázky spojené s nezaměstnaností. Je fórem, v němž působí společně vlády třiceti tržních demokracií při řešení ekonomických, sociálních a řídicích problémů, které sebou přináší globalizace, ale také při využívání jejich možností. Vytváří prostředí pro reflexi a diskusi na základě výzkumných prací a analýz, které připravuje Sekretariát OECD. Ten shromažďuje údaje, monitoruje trendy a analyzuje a předpovídá ekonomický vývoj a zároveň zkoumá společenské změny a zákonitosti vývoje.³³ Mezi členskými státy dochází k vzájemné výměně názorů, zkušeností a osvědčených řešení, sloužících k nalezení nejvhodnějšího možného řešení jejich společných problémů.³⁴

Hlavním posláním OECD, je podpora udržitelného ekonomického růstu, zvyšování zaměstnanosti, zvyšování životní úrovně, udržení finanční stability, zdravý hospodářský růst členských i nečlenských zemí a rozvoj světového obchodu.³⁵ Její studie zaměřené na příčiny a řešení problémů nezaměstnanosti představují politický impuls k jejímu snížení. OECD je jedním z nejrozsáhlejších a nejspolehlivějších světových zdrojů srovnatelných statistických, hospodářských a sociálních údajů. Nepřiděluje však finanční prostředky na rozdíl od Světové banky nebo Mezinárodního měnového fondu.³⁶

Výzkum z roku 1993 v Polsku a Maďarsku ukázal, že vysoká míra nezaměstnanosti může mít příčinu i v poměrně vysokém výpočtu příspěvků v nezaměstnanosti a v jejich vyplácení po poměrně dlouhou dobu a ve výši sociální podpory. Systém se ukazuje jako demotivující-

³² PICHOVÁ, 1995: 22.

³³ www.aip.cz/download/OECD_brozura_CZ.pdf, 9. 3. 2011.

³⁴ www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredi-celni-problematika/strucna-charakteristika-oecd/1000487/39087/, 9. 3. 2011.

³⁵ www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/meo_oecd.html#informace, 9. 3. 2011.

cí.³⁷ Příčiny nezaměstnanosti současné doby tkví dle OECD ve spojitosti s recesí.³⁸ Nejvíce ohroženou skupinou osob jsou dle ní mladí lidé, kteří opouštějí školu bez kvalifikace, pocházejí z prostředí přistěhovalců či žijí ve znevýhodněných oblastech.³⁹ Dále je pozornost věnována zvyšující se nezaměstnanosti u padesátníků a u osob dlouhodobě nezaměstnaných, což jsou obyvatelé venkova, kteří se nechtějí stěhovat za práci, občané s nízkou kvalifikací a také imigranti. Nízká migrace Evropanů z oblastí s vysokou nezaměstnaností do regionů s vysokou poptávkou po pracovních silách je všeobecným problémem. Je to způsobeno vázaností Evropanů ke svým rodným městům a zemím oproti Američanům, Australanům či Kanadčanům, kteří se během života za práci přestěhují několikrát. OECD zdůrazňuje nutnost celoživotního vzdělávání.⁴⁰

Organizace spojených národů (OSN) přestože je nejvíce spojována s otázkami míru a bezpečnosti, její většina zdrojů proudí na podporu sociálního a ekonomického rozvoje. Je si vědoma toho, že dlouhodobá chudoba a nezaměstnanost v jednom regionu má rychlý dopad i v jiných oblastech, že finanční nestabilita v jedné zemi se téměř okamžitě projeví na trzích mnoha jiných zemí.⁴¹ Její specializovaná agentura Mezinárodní organizace práce (ILO) formuluje mezinárodní politické přístupy a programy na zlepšení pracovních a životních podmínek, vytváří mezinárodní pracovní standardy, organizuje rozsáhlý program technické spolupráce a provozuje školící, vzdělávací a výzkumné programy.⁴² Zdůrazňuje naléhavost řešení nezaměstnanosti. Příčiny spojuje se snižujícím se ekonomickým růstem od naftové krize v polovině sedmdesátých let dvacátého století, se strukturální změnou ve světové výrobě jako důsledek technologického vývoje a se špatnými ekonomickými rozhodnutími v některých světových oblastech, která způsobily snížení výkonnosti ekono-

³⁶ www.aip.cz/download/OECD_brozura_CZ.pdf, 9. 3. 2011.

³⁷ PICHOVÁ, 1995: 27.

³⁸ www.translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=en&u=http://www.oecd.org/departement/0,3355,en_2649_3392_7_1_1_1_1,00.html&ei=lp4TfeCJJDasga78_HsBw&sa=X&oi=translate&ct=result&resnum=2&sqi=2&ved=0CCYQ7gEwAQ&prev=/search%3Fq%3Dwww.oecd.org/employment/polities/speech%2BAngel%2BGurr%25C3%25ADa%26hl%3Dcs%26prmd%3Ddivns, 9. 3. 2011.

³⁹ www.translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=en&u=http://www.oecd.org/employment/youth&ei=pZ53TemkOcfsga42aDxBa&sa=X&oi=translate&ct=result&resnum=2&ved=0CCgQ7gEwAQ&prev=/search%3Fq%3Dwww.oecd.org/unemployment%26hl%3Dcs%26biw%3D796%26bih%3D492%26prmd%3Ddivnsb, 9. 3. 2011.

⁴⁰ www.mesec.cz/clanky/nejnizsi-nezamestnanost-korea-a-novy-zeland/, 11. 3. 2011.

⁴¹ www.osn.cz/ekonomicky-a-socialni-rozvoj/, 10. 3. 2011.

⁴² www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=116, 10. 3. 2011.

mik.⁴³ Podle ILO je současný nárůst nezaměstnanosti zapříčiněn válkou v Iráku, slabším cestovním ruchem, rozšířením obávané nemoci SARS v Asii a Kanadě,⁴⁴ kvůli pomalému tempu zlepšení v průmyslových ekonomikách a především recesí světové ekonomiky,⁴⁵ která byla způsobena světovou finanční krizí v letech 2008 a 2009 jako důsledek americké hypoteční krize, kdy krachovaly mnohé finanční instituce, banky, pojišťovny a subjekty nabízející hypotéky.⁴⁶ ILO upozorňuje, že vysoká míra nezaměstnanosti vede k dalšímu ekonomickému oslabení zemí, lidé neutrácejí, klesá domácí poptávka a s ní i hospodářský růst.⁴⁷ Dlouhodobá nezaměstnanost navíc ohrožuje stabilitu demokracií. Problémem představuje i zvyšující se sociální nerovnost.⁴⁸

Specializovanou institucí OSN je dále i Světová banka (WB), která se mimo jiné své aktivity zaměřuje také na problematiku nezaměstnanosti. Zabezpečuje finanční a technickou pomoc, rozvíjejícím se zemím s cílem snížit chudobu a zlepšit životní podmínky, prostřednictvím nízké úročkových půjček a grantů do vzdělání, zdravotnictví, infrastruktury, komunikací a dalších oblastí. Tvoří ji dvě instituce, a to Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD) a Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA). Postupně se rozšířila o další tři instituce, kterými jsou Mezinárodní finanční korporace, Mnohostranná agentura pro investiční záruky a Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů. Dohromady tvoří Skupinu Světové banky.⁴⁹ WB usiluje o vytváření vhodného prostředí pro investice, pracovní příležitosti a udržitelný růst a podporu chudých lidí a jejich zapojení do rozvoje.⁵⁰ V současnosti kromě finanční pomoci poskytuje významné a vlivné rady v oblasti ekonomiky a životního prostředí regionu.⁵¹ Světová banka nabádá Českou republiku, aby změnila, svůj přístup k romské menšině a pomohla jim uplatnit se na trhu práce. Podle jejich údajů je v Česku bez práce více než polovina Romů v produktivním věku, což sebou přináší vysoké náklady.⁵² Za rok 2008 Česko zaplatilo za Romy, kteří neměli možnost získat dostatečné vzdě-

⁴³ PICHOVÁ, 1995: 23-24.

⁴⁴ www.hrportal.cz/vyvoj-nezamestnanosti-ve-svete-cid84955/, 14. 3. 2011.

⁴⁵ www.ekonom.ihned.cz/c1-13907630-osn-nezamestnanost-roste-zejmena-mezi-mladymi, 11. 3. 2011.

⁴⁶ www.hospodarskrize.eu/, 11. 3. 2011.

⁴⁷ www.ekonom.ihned.cz/c1-13907630-osn-nezamestnanost-roste-zejmena-mezi-mladymi, 11. 3. 2011.

⁴⁸ www.denikreferendum.cz/clanek/5993-mmf-krize-trva-nezamestnanost-roste-prijdou-protesty, 11. 3. 2011.

⁴⁹ www.worldbank.cz/, 10. 3. 2011.

⁵⁰ www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=120, 10. 3. 2011.

⁵¹ www.inpeg.ecn.cz/frames/sb/co_je_sb.html, 10. 3. 2011.

⁵² www.ct24.cz/ekonomika/33832-svetova-banka-vyzyva-cr-aby-zvysila-zamestnanost-romu/, 10. 3. 2011.

lání, nepracují, a proto většinou jen pobírají sociální dávky, kolem šesti miliard korun.⁵³ Více Romů v práci by mohlo vyřešit nedostatek pracovních sil, který je doplňován cizinci. Příčiny jejich špatné situace spatřuje Světová banka v jejich nízké kvalitaci a v jejich zadluženosti (Romové se obávají, že když přijmou zaměstnání, exekutoři jim jejich příjmy zabaví). Řešením je dle ní, klást větší důraz na jejich vzdělání.⁵⁴

V souvislosti s výrazným a neustálým poklesem ekonomického růstu a zaměstnanosti v sedmdesátých letech dvacátého století se otázka nezaměstnanosti dostala do popředí pozornosti vlád i jednotlivých členských zemí Evropské unie. Na Vzájemném informačním systému o politikách zaměstnanosti (MISEP), který byl založen v roce 1982, si členské země vyměňují své zkušenosti v boji s dlouhodobou nezaměstnaností. Již v roce 1987 vznikl program Ergo, který je zaměřený na výzkum a vyhodnocení akcí, aby zvýšil informovanost o problémech spojených s dlouhodobou nezaměstnaností a hodnotil akce, které přijalo Společenství jako celek. Evropský sociální fond finančně podporuje kroky ke snížení dlouhodobé nezaměstnanosti a k podpoře pracovní integrace mládeže. V prosinci roku 1993 na summitu EU byla schválena Bílá kniha, která vychází z předpokladu, že základní podmínkou omezování nezaměstnanosti je celkově zdravá ekonomika. Představuje soubor opatření fiskálních, investičních a charakteru pracovně-organizačního, která EU používá při omezování nezaměstnanosti, oživení hospodářského růstu a zvýšení konkurenceschopnosti západoevropských ekonomik. Všimá si nízké úrovně migrace pracovní síly uvnitř EU přetrvávající i přes velmi vysoký stupeň liberalizace podmínek usídlování a zaměstnávání pracovní síly v jiných členských státech EU.⁵⁵

Počátkem devadesátých let dvacátého století byla přijata Evropská strategie zaměstnanosti (ESZ), jenž je začleněná do Amsterodamské smlouvy. Vycházela a respektovala teoretické přístupy obsažené v Bílé knize. ESZ staví na čtyřech pilířích směrnic o zaměstnanosti – zaměstnanost, rozvoj podnikání, adaptabilita a rovné příležitosti. Orientuje se na vytvoření schopnosti a zvyšování způsobilosti zejména mladých osob, osob se zdravotním postižením a dlouhodobě nezaměstnaných k úspěšnému vstupu na trh práce. Klade důraz na stimulaci růstu malého a středního podnikání. Zaměřuje se jak na zaměstnavatele, tak na za-

⁵³ www.aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=649333, 10. 3. 2011.

⁵⁴ www.ct24.cz/ekonomika/33832-svetova-banka-vyzyva-cr-aby-zvysila-zamestnanost-romu/, 10. 3. 2011.

měšťnance, aby byli schopní se přizpůsobovat novým technologickým a měnícím se tržním podmínkám.⁵⁶

V roce 1997 byla v Amsterdamu přijata Dohoda o zaměstnanosti, ze které vyplývá, že EU zná palčivost problému nezaměstnanosti, přikládá jí velkou váhu a bude se jí systematicky zabývat. Vytvořila rámec pro diskusi na mimořádném summitu EU věnovanému otázkám nezaměstnanosti, ze kterého vyplynul závěr, že úspěšná strategie boje proti nezaměstnanosti na celoevropské úrovni vyžaduje vypracování akčních plánů jednotlivými členskými zeměmi, které budou odrážet specifické podmínky těchto států. Příčiny rostoucí míry nezaměstnanosti spojuje s neschopností členských zemí EU vytvořit dostatek nových pracovních příležitostí, s neodpovídající kvalifikací pracovních sil, s neschopností přizpůsobit se novým modelům práce a nestejných příležitostí pro muže a ženy. Upozorňuje na důležitost vzdělání a na hrozící problém stárnutí obyvatelstva.⁵⁷

Ačkoliv je nezaměstnanost chápána jako globální problém, ukazuje se jako největší právě na regionální a místní úrovni. Je to dáno nerovnoměrným hospodářským vývojem jednotlivých zemí a jejich regionů, a rozdíly v míře zaměstnanosti podle sektoru hospodářství. Největší nezaměstnanost je především v oblastech, kde v nedávné době proběhla restrukturalizace hospodářství.⁵⁸

Centrálně řízené ekonomiky byly totiž doprovázeny umělou přezaměstnaností, nízkou úrovní kvalifikace a neefektivním využitím pracovních sil a tak přechod k tržnímu hospodářství a k volnému trhu práce podnítil i nárůst nezaměstnanosti. Problémy umocnilo, že trh práce nebyl natolik rozvinut, aby mohl přesně definovat potřebu kvalifikovaných pracovníků pro jednotlivá odvětví a sektory ekonomiky. Chyběli zde lidé s podnikatelskými zkušenostmi a převážná většina pracovních sil byla koncentrována do velkých podniků a navíc se zastaralou technologií.⁵⁹

⁵⁵ BRDEK, 2002: 136-139.

⁵⁶ HALÁSKOVÁ, 2008: 23-25.

⁵⁷ BRDEK, 2002: 140-143.

⁵⁸ BRDEK, 2002: 146-148.

⁵⁹ PICHOVÁ, 1995: 26.

S problémy se potýkají i regiony, které jsou dlouhodobě znevýhodněny v důsledku zeměpisné odlehlosti. Dochází zde k sociálnímu úpadku, vyšší nezaměstnanosti, v regionu se soustřeďují nekvalitní školy a infrastruktura je zde nedostatečná.⁶⁰

1.2.2 Pojetí nezaměstnanosti v České republice

Ze studie Institutu rozvoje podnikání při Vysoké škole ekonomické v Praze vyplývá, že Českou republiku v posledních letech sužuje problém dlouhodobé nezaměstnanosti. Přestože je míra nezaměstnanosti v ČR vůči průměru EU výrazně lepší, tak v poměru dlouhodobě nezaměstnaných k celkovému počtu nezaměstnaných byla Česká republika v roce 2008 čtvrtá nejhorší v Evropě.⁶¹

Nezaměstnanost v dnešní době je poznamenána minulostí, faktory předchozího sociálně politického, ekonomického a demografického vývoje.⁶² Do doby pádu komunismu v České republice trvala totiž plná a často i povinná zaměstnanost, a tak po dobu padesáti let (1940 – 1989) byla nezaměstnanost v ČR popírána.⁶³ Neexistovala nezaměstnanost mezi lidmi, kteří pracovat chtěli, mohli a uměli. Tím, že nebyla podporovaná fluktuace, lidé byli zvyklí vykonávat jednu práci po celý život, což již v dnešních podmínkách často není možné, a proto tito lidé, když ztratí své stálé místo, jen obtížně hledají místo nové.⁶⁴

Český trh práce pociťuje vážné problémy od počátku devadesátých let dvacátého století. Bylo to způsobeno mimo jiné přechodem od centrálně plánované státní ekonomiky k volnému tržnímu hospodářství.⁶⁵ Dále tím, že se rychle rozpadl trh rady vzájemné hospodářské pomoci, poklesla světová konjunktura a nebylo možné rychle nahradit trhy bývalých socialistických zemí odbytem československých výrobků ve vyspělých ekonomikách.⁶⁶ Došlo k významnému poklesu počtu obyvatel, k očekávanému nárůstu obyvatelstva v produktivním věku, a k poklesu ekonomické aktivity obyvatelstva v poproduktivním vě-

⁶⁰ www.europa.eu/pol/reg/index_cs.htm, 14. 3. 2011.

⁶¹ www.topregion.cz/index.jsp?articleId=53054, 14. 3. 2011.

⁶² MOŽNÝ, MAREŠ, 1991: 117.

⁶³ MOŽNÝ, 2002: 98.

⁶⁴ MOŽNÝ, MAREŠ, 1991: 7-8.

⁶⁵ SIROVÁTKA, ŘEZNÍČEK, 1995: 7.

⁶⁶ MOŽNÝ, MAREŠ, 1991: 71.

ku. Byla omezována pracovní místa v souvislosti s útlumem neefektivních výrob a řešením problémů souvisejících s uměle vytvořenou zaměstnaností.⁶⁷

Nejvýraznější pokles zaměstnanosti byl zaznamenán v primárním sektoru (v zemědělství) až o 46 % a dále v sekundárním sektoru (průmyslu, včetně stavebnictví), kde zaměstnanost poklesla o téměř 12 %. Dotklo se to hlavně odvětví dobývání surovin, výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody a zpracovatelského průmyslu.⁶⁸ V důsledku snížení zaměstnanosti žen, pracujících důchodců, odchodů lidí do nově vznikajícího soukromého sektoru a devalvací české koruny, která způsobila šokové snížení průměrné reálné mzdy asi o 30 %, což způsobilo pokles ceny za práci a podniky nemusely příliš propouštět, nepředstavovala nezaměstnanost v té době tak vážný problém, jako dnes.⁶⁹

Příčin nezaměstnanosti v dnešní době existuje hned několik. Českou republiku, tak jako jiné země světa, zasáhla světová finanční krize, která způsobila světovou ekonomickou recesi. Ta dopadla na poptávku českých firem a zapříčinila rovněž recesi českého hospodářství.⁷⁰ Česká ekonomika je totiž velmi otevřená, a proto je její zaměstnanost velmi zranitelná. Její ekonomická výkonnost je významně ovlivňována vývojem na světových, zejména evropských trzích, a to nejenom v oblasti odbytu, ale i dovozu zejména ropných produktů. Zaměstnanost v ČR je silně závislá na zahraničních investicích a současně se zahraniční firmy ve velkém množství podílejí na českém exportu.⁷¹ Její specializace na vývoz zboží dlouhodobé spotřeby a kapitálových statků ji učinila zranitelnou takovému globálnímu šoku,⁷² jakým byla světová finanční krize. Ministerstvo práce a sociálních věcí ve své zprávě uvedlo, že v důsledku ekonomické krize poklesla kupní síla obyvatelstva, což se podepsalo na zvýšeném počtu ukončování živností malých až středních podnikatelů.⁷³ Přestože již opět dochází k růstu průmyslu ředitelé úřadu práce tvrdí, že firmy nenajímají nové zaměstnance, obávají se totiž budoucnosti.⁷⁴

⁶⁷ WOKOUN, 2007: 65.

⁶⁸ WOKOUN, 2007: 68.

⁶⁹ www.penize.cz/pracovni-pomer/97210-dokaze-cr-vyrazneji-snizit-nezamestnanost, 14. 3. 2011.

⁷⁰ www.investujeme.cz/clanky/nezamestnanost-a-co-ji-ovlivnuje/, 11. 3. 2011.

⁷¹ WOKOUN, 2007: 26, 68.

⁷² www.oecd.org/dataoecd/6/24/44905613.pdf, 9. 3. 2011.

⁷³ www.patria.cz/Zpravodajstvi/1753514/mpsv-mira-nezamestnanosti-v-cr-v-prosinci-stoupla-o-plne-procento-na-96-.html, 14. 3. 2011.

⁷⁴ www.aktualne.centrum.cz/ekonomika/prace/clanek.phtml?id=687655, 14. 3. 2011.

Nezaměstnanost je dále ovlivňována sezónností v některých výrobních činnostech, jako je zemědělství, stavebnictví, služby a cestovní ruch. Na růstu nezaměstnanosti se mohla podepsat i novela zákona o zaměstnanosti, která od 1. 1. 2011 změnila některé podmínky vyplácení podpory. Například výše podpor pro toho, kdo sám bez vážného důvodu nebo na základě dohody se zaměstnavatelem ukončí pracovní poměr, bude po celou dobu pobírat jen 45 % předchozího čistého výdělku.⁷⁵ Ministerstvo i analytici se shodují, že tento fakt a další vlivy z této novely vyplývající, zřejmě podnítily početnou skupinu zaměstnanců, aby svůj dobrovolný odchod urychlily a realizovaly ho již v prosinci. V menší míře se na nezaměstnanosti podepsaly úspory ve státní správě, které byly některými organizacemi řešeny tak, že místo snižování mzdy propouštěly část svých zaměstnanců.⁷⁶ Česká republika navíc v poslední době přichází o řadu svých tradičních oborů zejména kvůli konkurenci přicházející z Číny a dalších zemí.⁷⁷

Největší problém však představuje nepružnost trhu práce, která je způsobena přílišnou ochranou zaměstnanců, vysokým daňovým a odvodovým zatížením práce, vysokými sociálními podporami, nízkou mobilitou práce, nefungujícím trhem bydlení a špatným systémem školství. Je statisticky prokázána přímá závislost, že s růstem míry zatížení práce roste i míra nezaměstnanosti v dané ekonomice,⁷⁸ neboť zvyšující náklady práce odrazují od najímání nových pracovních sil.⁷⁹ Rizikový faktor představuje zvyšování minimální mzdy.⁸⁰ Zákon o minimální mzdě výrazně omezuje možnost poklesu mezd, ty se pak udržují nad svou rovnovážnou úrovní a výsledkem je nezaměstnanost. Další zákon, který může zvýšit míru nezaměstnanosti, je zákon o omezování propouštění. Přestože smyslem i tohoto zákona byla ochrana zaměstnanců, může na druhé straně zapříčinit, že firmy méně nabírají nové lidi.⁸¹ Zásadní příčinou nezaměstnanosti, zvláště v období hospodářské expanze, je příliš štědrý sociální systém.⁸² Malý rozdíl mezi očekávaným příjmem ze zaměstnání a podporami v nezaměstnanosti nebo sociálními dávkami, může vést ke snížení moti-

⁷⁵ www.patria.cz/Zpravodajstvi/1753514/mpsv-mira-nezamestnanosti-v-cr-v-prosinci-stoupla-o-plne-procento-na-96-.html, 14. 3. 2011.

⁷⁶ www.mesec.cz/clanky/na-vysokou-nezamestnanost-si-zvyknete/, 14. 3. 2011.

⁷⁷ WOKOUN, 2007: 68-69.

⁷⁸ www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/nezamestnanost/, 11. 3. 2011.

⁷⁹ www.reformy.cz/zpravy/skutečne-priciny-nezamestnanosti/, 11. 3. 2011.

⁸⁰ WOKOUN, 2007: 26.

⁸¹ www.nezamestnanost.info/nezamestnanost-z-pohledu-teorie, 14. 3. 2011.

vace hledat si práci⁸³ a podporuje šedou ekonomiku. Míru nezaměstnanosti ovlivňují i subjektivní okolnosti, jako jsou zdravotní stav člověka, kulturní rozdíly, pracovní zkušenosti a kvalifikace. Podle kvalifikace mají největší problémy na trhu práce uchazeči se základním vzděláním a vyučením, kteří tvoří dohromady více než 70 % všech registrovaných uchazečů o zaměstnání.⁸⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí, že největší podíl nezaměstnaných tvoří pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Nižší nebo jednosměrně zaměřená kvalifikace je problémem zejména v oblastech postižených útlumem odvětví, jako byl těžební, hutní průmysl a v zemědělství. Nízká profesní mobilita navíc stěžuje možnost jejich opětovného znovu zapojení do pracovního procesu. Podle analýz Českého statistického úřadu souvisí nezaměstnanost i s demografickým vývojem. Zatímco odcházející ročníky slábnou, výrazně sílí ročníky nastupující a pracovní trh se přizpůsobuje pomalu,⁸⁵ což také vede ke zvýšení míry nezaměstnanosti.

Celková míra nezaměstnanosti není ve všech regionech České republiky stejná, v některých je vyšší jinde zase nižší. Liší se i počtem volných a nově vytvořených pracovních míst.⁸⁶ Je to důsledkem nerovnoměrného rozvojového potenciálu jednotlivých území, kumulací neefektivních výrobních útluhu v určitých lokalitách. Velmi nízká mobilita obyvatelstva tyto rozdíly v míře nezaměstnanosti ještě zvětšuje,⁸⁷ ale také nepružnost trhu s nemovitostmi a byty. Problémy s nezaměstnaností se koncentrují zejména v regionu soudržnosti Severozápad (především okresy Ústeckého a částečně i Karlovarského kraje) a Moravskoslezsko. Míra nezaměstnanosti se zde může dále prohlubovat v souvislosti s pokračující restrukturalizací ekonomiky a nezájmem investorů o tyto regiony.⁸⁸

⁸² www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jl-nezamestnanost07, 11. 3. 2011.

⁸³ SIROVÁTKA, 1997: 28-30.

⁸⁴ WOKOUN, 2007: 67.

⁸⁵ www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jl-nezamestnanost07, 11. 3. 2011.

⁸⁶ SIROVÁTKA, ŘEZNÍČEK, 1995: 29.

⁸⁷ KOTÝNKOVÁ, NĚMEC, 2003: 127.

⁸⁸ WOKOUN, 2007: 110-111.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 CHARAKTERISTIKA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Moravskoslezský kraj vznikl k 1. 1. 2000 v prostoru severní Moravy a Slezska dle ústavní zákon č. 347/1997 Sb. Podle usnesení vlády České republiky č. 707/1998 představuje statistickou jednotku NUTS 3 (Moravskoslezský kraj) a současně i statistickou jednotku NUTS 2 (region soudržnosti Moravskoslezsko). Krajským městem je statutární město Ostrava.⁸⁹ Moravskoslezský kraj je monocentrický. Dominantou kraje je město Ostrava, u kterého však doposud nedošlo k přeměně struktury do podoby moderního metropole.⁹⁰

Moravskoslezský kraj se rozkládá na severovýchodní okrajové části České republiky, kde na severu sousedí s Polskem, na východě se Slovenskem, na jihu se Zlínským krajem a na jihozápadě s krajem Olomouckým.⁹¹

Zdroj: RISY, 2011a

Svou rozlohou 5 427 km² je šestým největším krajem České republiky⁹² a svým počtem obyvatel, který činil k 31. 12. 2010 dle českého statistického úřadu 1 243 220 obyvatel, se řadí mezi lidnatější kraje.⁹³ Skládá ze šesti dřívějších okresů a to z Bruntálu, Opavy, Nové-

⁸⁹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006.

⁹⁰ WOKOUN, 2007: 104.

⁹¹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006.

⁹² ČSÚ, 2010a.

⁹³ ČSÚ, 2011a.

ho Jičina, Ostravy-města, Karviné a Frýdku-Místku. Nachází se zde celkem 5 statutárních měst, 35 měst, 3 městyse, 299 obcí a z toho 22 obcí s rozšířenou působností.⁹⁴

Zdroj: ČSÚ, 2010b

Převážná většina lidí (75,8 %) žije ve městě. Hustota obyvatel je v Moravskoslezském kraji nadprůměrná 229,9 obyvatel na 1 km²,⁹⁵ avšak je značně nevyrovnaná. Na jedné straně najdeme místa s velkou koncentrací obyvatel, jako například Ostrava, Karviná, a na straně druhé oblasti téměř neosídlené, jako je Bruntál.⁹⁶

Kraj tvoří převážně hornatý povrch, rozkládá se zde pohoří Hrubý a Nízký Jeseník a Moravskoslezské Beskydy a ve střední části kraje leží Ostravská pánev. „Hlavním bohatstvím kraje jsou zásoby kvalitního černého uhlí, které zasahují až do podhůří Beskyd.“ Nachází se zde i zásoby kvalitního vápence a sádrovců, menší ložiska zemního plynu,⁹⁷ polymetallické rudy, ložiska žuly, štěrkopísky,⁹⁸ písky, cihlářské jíly, mramor a břidlice. Nejvýznam-

⁹⁴ www.msregion.cz/cz/o-kraji/geograficke_informace.html, 20. 3. 2011.

⁹⁵ ČSÚ, 2010c.

⁹⁶ RISY, 2011b.

⁹⁷ RISY, 2011b.

⁹⁸ <http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/cz/podnikatel/charakteristika-kraje-6692/>, 20. 3. 2011.

nějším vodním tokem je řeka Odra, která pramení v Oderských vrších.⁹⁹ Zemědělství má celoplošný charakter, kde reliéf krajiny je vhodný k lesnímu hospodářství v podhůří Beskyd a Jeseníků,¹⁰⁰ k pastevectví, pěstování obilovin a brambor.¹⁰¹

2.1 Ekonomická situace

Jádro Moravskoslezského kraje tvoří ostravsko-karvinská aglomerace, která je tradiční industriální oblastí s vysokým podílem hutnického průmyslu, těžkého strojírenství a hornictví.¹⁰² Industrializace, která vyvolala ekonomický rozmach regionu, vedla k extenzivnímu rozvoji měst Ostrava, Bohumín, Frýdek-Místek, Karviná, Havířov, Orlová, Český Těšín a Třinec a k vytvoření průmyslového urbánního komplexu.¹⁰³

Od roku 1990 zde probíhala rozsáhlá restrukturalizace hospodářské základny, která výrazně měnila tvář kraje a byla provázána uvolňováním desetitisíců zaměstnanců. Díky těmto změnám se Moravskoslezský kraj řadí v rámci celé republiky ke strukturálně nejpostiženější oblastem, pro něž je charakteristický razantní útlum těžkého průmyslu a až do roku 2004 téměř neustále se zvyšující nezaměstnanost.¹⁰⁴ K velkému útlumu došlo například v průmyslových kolosech, jako jsou Nová huť a Vítkovice. „Mnohé restrukturalizované podniky byly odkoupeny zahraničními investory.“ Na druhé straně měl pokles výroby či mnohé významné kroky při ekologizaci provozu v podnicích velmi příznivý dopad na zlepšení životního prostředí v kraji.¹⁰⁵

Moravskoslezský kraj zůstává i přes svůj nepříznivý ekonomický vývoj jedním z hospodářsky nejvýznamnějších regionů České republiky. V ekonomické struktuře výrazně dominuje průmysl, kde jsou zastoupena téměř všechna odvětví, ale v počtu zaměstnanosti stále převládá zejména průmysl těžby uhlí, hutnický, které procházejí restrukturalizací a útlumem a energetický průmysl.¹⁰⁶ Významně je dále zastoupen průmysl chemický, farmaceutický,

⁹⁹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006.

¹⁰⁰ ODDĚLENÍ ANALÝZ A PROGNÓZ ÚP V OSTRAVĚ, 2010.

¹⁰¹ <http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/cz/podnikatel/charakteristika-kraje-6692/>, 20. 3. 2011.

¹⁰² ODDĚLENÍ ANALÝZ A PROGNÓZ ÚP V OSTRAVĚ, 2010.

¹⁰³ WOKOUN, 2007: 104.

¹⁰⁴ ODDĚLENÍ ANALÝZ A PROGNÓZ ÚP V OSTRAVĚ, 2010.

¹⁰⁵ http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/podnikani_v_kraji.html, 20. 3. 2011.

¹⁰⁶ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2001.

potravinářský,¹⁰⁷ elektrotechnický, strojírenský, ale také rozvíjející se automobilový průmysl, stavebnictví a výroba plastových výrobků.¹⁰⁸

Z hlediska úrovně socioekonomického rozvoje regionu soudržnosti České republiky je Moravskoslezský kraj řazen k regionům upadajícím. Vychází to především z jeho neuspokojivých ekonomických výsledků, které se navíc nezlepšují. Konkrétně lze tyto výsledky charakterizovat například na vývoji hrubého domácího produktu. Navíc dlouhodobě vykazuje nejvyšší míru nezaměstnanosti v České republice, což souvisí s celkově nedokončeným procesem restrukturalizace. Má málo diverzifikovanou ekonomickou základnu.¹⁰⁹

Dochází k nerovnoměrnému rozvoji vhodných ekonomických aktivit s jejich koncentrací v městských oblastech, kde již existují lepší podnikatelské podmínky, což dále zvyšuje prohlubování regionálních rozdílů v poptávce po pracovních silách.¹¹⁰

Existuje zde mnoho perspektivních firem vytvářejících ve srovnání s jinými kraji velký základní ekonomický rozvojový potenciál. Silnou stránkou kraje je, že zde funguje několik zavedených obchodních značek a je zde relativně vysoká exportovatelnost hutních a některých strojírenských výrobků. Domácí nebo stávající investoři mohou využít pro rozvoj nových podnikatelských aktivit staré průmyslové areály, které jsou vybaveny infrastrukturou, tzv. „brownfields“ nebo řady dalších vhodných objektů a pozemků.¹¹¹

V kraji existuje řada firem zabývajících se jak špičkovými technologiemi a hi-tech produkty, tak tradičními řemeslnými obory. Zdejší firmy se prosazují mimo jiné v oblasti informačních technologií, elektronice, elektrotechnice a automobilovém průmyslu.¹¹² Dále také ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody, výrobě chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken.¹¹³ Avšak oproti jiným krajům ČR je zde poddimenzovaný sektor služeb.¹¹⁴

¹⁰⁷ RISY, 2011b.

¹⁰⁸ ODDĚLENÍ ANALÝZ A PROGNÓZ ÚP V OSTRAVĚ, 2010.

¹⁰⁹ WOKOUN, 2007: 114, 117-118.

¹¹⁰ WOKOUN, 2007: 112.

¹¹¹ ODDĚLENÍ ANALÝZ A PROGNÓZ ÚP V OSTRAVĚ, 2010.

¹¹² <http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/>, 20. 3. 2011.

¹¹³ ČSÚ, 2010d.

¹¹⁴ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2001.

Největšími zaměstnavateli v kraji jsou firmy a podniky působící ve zpracovatelském průmyslu, které v roce 2008 zaměstnávaly celkem 166,4 tisíc osob (29,2 %), např. ArcelorMittal, Vítkovice, OKD, Hyundai Automotive, Třinecké železárny a další. „Více než 70 tisíc osob zaměstnávají firmy v oblasti obchodu s motorovými vozidly, přes padesát tisíc osob pracuje ve stavebnictví. K největším zaměstnavatelům patří rovněž zdravotnická a vzdělávací zařízení, Dopravní podnik města Ostravy, České dráhy a další.“¹¹⁵

Od roku 2000 dochází k pozvolnému růstu ekonomiky Moravskoslezského kraje a to se projevuje i v nárůstu hrubého domácího produktu. Dynamika tohoto růstu byla v letech 2000 až 2004 nejvyšší z krajů v České republice.¹¹⁶ Kraj v roce 2009 vykazoval čtvrtou největší hodnotu v ČR a to 351 861 mil. Kč.¹¹⁷ Avšak v ukazateli HDP na obyvatele patří Moravskoslezský kraj k podprůměru ČR. Republikový průměr je ale hlavně ovlivněn HDP vyprodukovanými na obyvatele v Praze, kde je tato hodnota dva a dva a půl krát vyšší než v ostatních krajích. Pomineme-li Prahu, zaujímá Moravskoslezský kraj šestou příčku.¹¹⁸

Území severní Moravy a Slezska je svým charakterem předurčeno pro tranzitní charakter silniční i železniční dopravy ve směru severovýchod-jihozápad. Avšak stávající komunikace jsou kapacitně přetížené a často vedeny nevyhovujícím způsobem (přes centra obcí, v úzkém šířkovém uspořádání).¹¹⁹

V listopadu 2009 byla zprovozněna dálnice D47, která doplnila chybějící připojení na stávající dálniční síť České republiky. Moravskoslezský kraj je tak napojen na dálniční síť Evropy, což je velmi přínosné z hlediska atraktivity kraje pro potenciální investory, napomůže oživení ekonomického rozvoje a snížení míry nezaměstnanosti.¹²⁰ Důležité místo v kraji má i mezinárodní letiště v Mošnově u Ostravy, které také působí jako podpůrný faktor pro zahraniční investory směřující do regionu.¹²¹

¹¹⁵ http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/profil_kraje.html, 20. 3. 2011.

¹¹⁶ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006.

¹¹⁷ ČSÚ, 2010e.

¹¹⁸ ČSÚ, 2007.

¹¹⁹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006.

¹²⁰ http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/tisk_info_detail.html?id=968, 31. 3. 2011.

¹²¹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006.

2.2 Sociální situace

Moravskoslezský kraj přišel v letech 2001 až 2010 o své postavení nejlidnatějšího kraje České republiky. V počtu obyvatel ho předstihlo Hlavní město Praha a Středočeský kraj. Zatímco k 1. 1. 2001 měl Moravskoslezský kraj celkem 1 277 412 obyvatel, tak k 31. 12. 2010 počet činil pouze 1 243 220 osob. Úbytek za toto období představuje přes 34 tisíc obyvatel, včetně územních změn. „Takový pokles nezaznamenal žádný jiný kraj v celé republice a to ani ve srovnání k počtu obyvatel celkem.“ Je to způsobeno především migrací obyvatel. V letech 2001 až 2010 se z kraje, především z oblasti Ostrava – město a Karviná, vystěhovalo přes 71 tisíc osob, a v tomtéž období se přistěhovalo přes 55 tisíc osob, přírůstek byl největší ve Frýdku-Místku. Migrací se trvale vylidňuje i Bruntál.¹²²

Nepříznivý vývoj v bilanci obyvatel kraje nepomohla změnit ani přirozená měna obyvatel, kdy kraj přišel o více než 6,5 tisíc obyvatel. Největší úbytek zaznamenala Karviná (přes 3 tisíce osob), dále Ostrava – město (téměř 2 tisíce), Frýdek-Místek (1 522 osob) a Opava (728 osob). Přírůstek obyvatel zaznamenal okres Bruntál (5 obyvatel), ale především Nový Jičín, kde přibýlo tímto způsobem 803 lidí.¹²³

Tabulka 1: Pohyb obyvatelstva v MSK a jeho okresech v letech 2001-2010

	Sňatky	Rozvody	Živě narození	Potraty	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	celkový přírůstek
Kraj celkem	59 550	39 997	123 819	48 740	130 378	-6 559	55 477	71 150	-15 673	-22 232
v tom okresy:										
Bruntál	4 369	3 115	9 906	4 514	9 901	5	8 819	11 927	-3 108	-3 103
Frýdek-Místek	10 426	5 968	21 450	7 836	22 972	-1 522	23 652	18 589	5 063	3 541
Karviná	13 000	9 711	25 673	11 627	28 906	-3 233	23 120	30 927	-7 807	-11 040
Nový Jičín	7 212	4 569	16 066	5 131	15 263	803	13 929	14 631	-702	101
Opava	8 240	4 609	17 853	6 637	18 581	-728	14 498	14 281	217	-511
Ostrava-město	16 303	12 025	32 871	12 995	34 755	-1 884	39 009	48 345	-9 336	-11 220

Zdroj: ČSÚ, 2011a.

Celospolečenským problémem, který se neustále prohlubuje, je soustavný úbytek mladých lidí do 14 let věku. K 31. 12. 2008 bylo v Moravskoslezském kraji evidováno 178 735 osob do 14 let věku. Od roku 2001 se tak jejich počet snížil o 32 650, tj. o 15,4 %. Jejich podílové zastoupení na celé populaci v kraji od roku 2001 pokleslo z 16,8 % na 14,3 %. Klesá-

¹²² ČSÚ, 2011a.

jící absolutní počet i podíl mladých lidí na celkovém stavu obyvatel se promítá do stoupajícího průměrného věku obyvatel,¹²⁴ který v Moravskoslezském kraji činil k 31. 12. 2009 40,4 roků.¹²⁵

2.3 Enviromentální oblast

Z hlediska životního prostředí se Moravskoslezský kraj řadí mezi nejzatíženější oblasti České republiky. Je to zapříčiněno těžbou a důlními poklesy, které kontaminovaly půdu a způsobily ekologické škody.¹²⁶ Neuspokojivý stav životního prostředí přetrvává v oblastech s nepříznivou strukturou průmyslové základny.¹²⁷ V současné době se sice značně zlepšila kvalita ovzduší, zejména oblast černouhelných pánví, ale i tak je velice zatížená. „Naproti tomu horské oblasti Beskydy a Jeseníky jsou pro svoji malou hustotu obyvatel velmi často vyhledávány turisty.“¹²⁸

Moravskoslezský kraj není z hlediska stavu životního prostředí homogenním celkem. Je to dáno rozdílným přírodním charakterem i odlišným ekonomickým vývojem v jednotlivých částech kraje. Nalezneme zde postižené oblasti jako jsou Ostravsko, Karvinsko a Třinecko, ale na druhé straně i území s významnými cennými přírodními zvláštnostmi, chráněnými v rámci tří velkoplošných chráněných krajinných oblastí (CHKO Poodří, Jeseníky a Beskydy).¹²⁹

Z hlediska znečištění ovzduší si nejhůře stojí Ostrava-město, Frýdek-Místek a Karviná. V roce 2009 bylo nejvíce oxidu uhelnatého až 193,7 t/km² naměřeno v okrese Ostrava-město, oproti okresu Bruntál, kde tato hodnota činila 0,7 t/km². Vysoké hodnoty 41 t/km² dosahuje i okres Frýdek-Místek. Obdobná je situace u oxidu dusíku a oxidu siřičitého, který se také nejvíce vyskytuje v Ostravě a dále v Karviné.¹³⁰

¹²³ ČSÚ, 2011a.

¹²⁴ ODDĚLENÍ ANALÝZ A PROGNÓZ ÚP V OSTRAVĚ, 2010.

¹²⁵ ČSÚ, 2010f.

¹²⁶ RISY, 2011b.

¹²⁷ WOKOUN, 2007: 117.

¹²⁸ RISY, 2011b.

¹²⁹ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2001.

¹³⁰ ČSÚ, 2010g.

3 ANALÝZA NEZAMĚSTNANOSTI V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

Moravskoslezský kraj patří již od 19. století mezi nejdůležitější průmyslové lokality střední Evropy, proto měla celoplošná restrukturalizace průmyslu v devadesátých letech dvacátého století značný dopad na vývoj v tomto kraji. Došlo totiž k výraznému útlumu průmyslové výroby a k masivnímu nárůstu nezaměstnanosti.¹³¹ Nezaměstnanost se projevovala především kolísáním, zvláště v okresech s větším podílem obyvatel zaměstnaných v zemědělství, tedy v okresech Bruntál, Frýdek-Místek a Opava. Už v tomto období byl patrný rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti v České republice a v Moravskoslezském kraji. Zatímco v celé České republice vzrostla nezaměstnanost v letech 1991 až 1995 o jediný procentní bod (z 1,95 % v prvním čtvrtletí 1991 na 2,93 % ve čtvrtém čtvrtletí 1995), v Moravskoslezském kraji byl nárůst téměř dvojnásobný (z 2,56 % na 4,84 %). Do té doby nejvíce nezaměstnaností postižený okres Bruntál byl v roce 1995 vystřídán okresem Karviná. V této době se také výrazně začaly zvyšovat rozdíly mezi jednotlivými okresy a hlavně mezi úrovní kraje a celou Českou republikou. Pokles nezaměstnanosti v roce 1992 lze částečně připisat novele zákona o zaměstnanosti, která snížila hmotné zabezpečení z 90 na 60 % a zkrátila dobu její výplaty z 12 na 6 měsíců.¹³²

„Po roce 1995 počet evidovaných uchazečů o zaměstnání nadále strmě vzrůstal. Obdobně kopíroval tento vývoj ukazatel míry nezaměstnanosti.“ Na přelomu let 2002 a 2003 byl téměř každý desátý ekonomicky aktivní občan České republiky evidován na úřadech práce jako nezaměstnaný. V Moravskoslezském kraji byl každý osmý ekonomicky aktivní občan uchazečem o zaměstnání v okrese Opava, co sedmý v okresech Frýdek-Místek a Nový Jičín, co pátý v okresech Bruntál, Ostrava – město a Karviná. Obecně nejsložitější situace je tam, kde byla v minulosti v ekonomice významně zastoupena zaměstnanost v těžbě surovin nebo v zemědělství a lesnictví.¹³³

¹³¹ <http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/cz/podnikatel/vyvoj-podnikani-v-moravskoslezskem-kraji-6693/>, 20. 3. 2011.

¹³² ČSÚ, 2003.

¹³³ ČSÚ, 2003.

Okres Bruntál se oproti jiným okresům kraje, především vůči Karviné, vyznačoval vyšším podílem obyvatel zaměstnaných v zemědělství a stavebnictví, a proto se právě zde projevovala nejvíce sezónní nezaměstnanost. V porovnání nezaměstnanosti dle pohlaví v devadesátých letech dvacátého století až do roku 1998 převládaly mezi nezaměstnanými ženy. Od roku 1999 dochází k obratu, z důvodu vyšší dynamiky v nezaměstnanosti mužů, a tak dochází k snižování nezaměstnanosti žen na celkovém počtu až pod poloviční hranici (výjimkou byl okres Bruntál v roce 1999). Jen velmi pozvolna docházelo v této době ke změně ve struktuře ekonomiky oblasti. Tvorba nových pracovních míst výrazně zaostávala za jejich potřebou. Dle statistik v roce 2003 na jedno volné pracovní místo připadalo v průměru za celou Českou republiku 13,5 uchazeče a v Moravskoslezském kraji to bylo dokonce přes 44 uchazečů. Všechny okresy Moravskoslezského kraje byly vysoce nad celostátní úrovní. Nejhorších výsledků dosáhl okres Karviná, kde 72,3 nezaměstnaných se ucházelo o jedno volné pracovní místo.¹³⁴

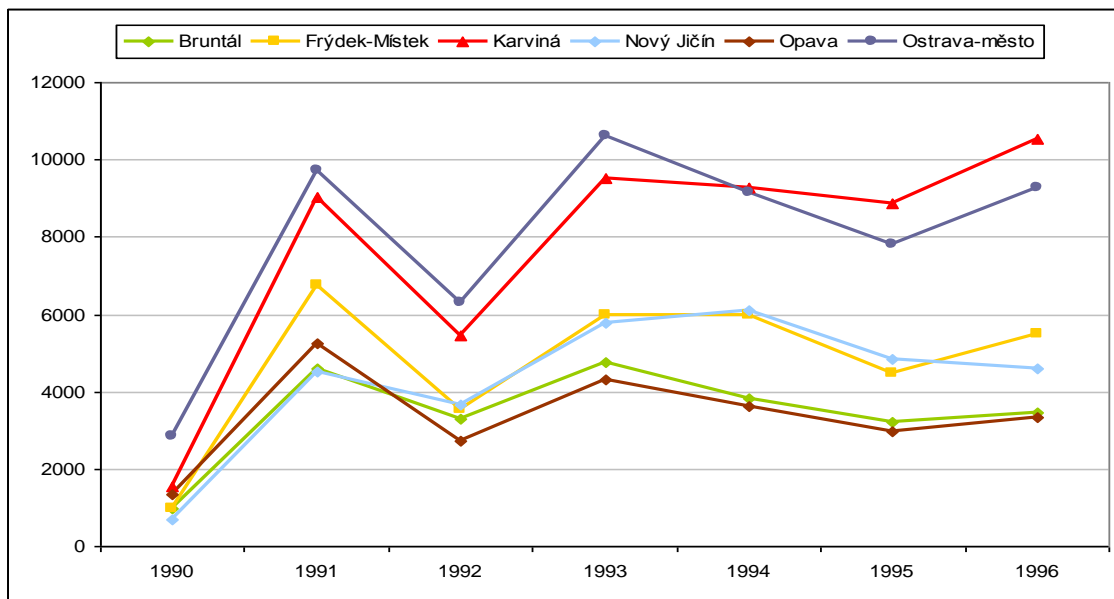
Tabulka 2: Uchazeči o zaměstnání celkem neumístění k 31. 12. příslušného roku

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Česká republika	39 379	221 749	134 788	185 216	166 480	153 041	186 339
Moravskoslezský kraj	8 408	39 880	24 943	40 986	37 985	32 153	36 673
Bruntál	980	4 605	3 275	4 753	3 840	3 215	3 463
Frýdek-Místek	994	6 762	3 538	5 982	5 973	4 455	5 477
Karviná	1 560	9 040	5 451	9 530	9 289	8 880	10 540
Nový Jičín	685	4 530	3 652	5 788	6 104	4 821	4 583
Opava	1 350	5 228	2 729	4 304	3 639	2 972	3 348
Ostrava-město	2 839	9 715	6 316	10 629	9 140	7 810	9 262

Zdroj: ČSÚ, 2003.

¹³⁴ ČSÚ, 2003.

Graf 1: Neumístění uchazeči o zaměstnání v letech 1990 – 1996

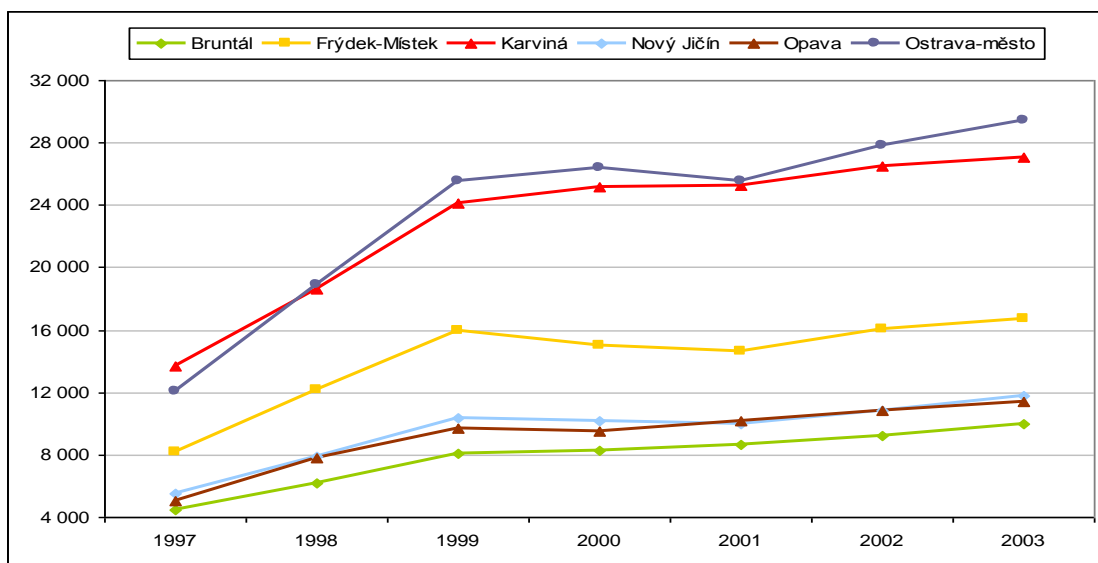

Tabulka 3: Uchazeči o zaměstnání celkem neumístění k 31. 12. příslušného roku

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Česká republika	268 902	386 918	487 623	457 369	461 923	514 435	542 420
Moravskoslezský kraj	49 061	71 568	93 686	94 609	94 226	101 214	106 304
Bruntál	4 518	6 181	8 039	8 264	8 622	9 193	9 940
Frýdek-Místek	8 151	12 154	15 958	15 039	14 629	16 023	16 672
Karviná	13 724	18 656	24 102	25 183	25 225	26 507	27 058
Nový Jičín	5 510	7 859	10 326	10 192	10 013	10 825	11 769
Opava	5 064	7 809	9 738	9 529	10 149	10 859	11 395
Ostrava-město	12 094	18 909	25 523	26 402	25 588	27 807	29 470

Zdroj: ČSÚ, 2003.

Graf 2: Neumístění uchazeči o zaměstnání v letech 1997 – 2003

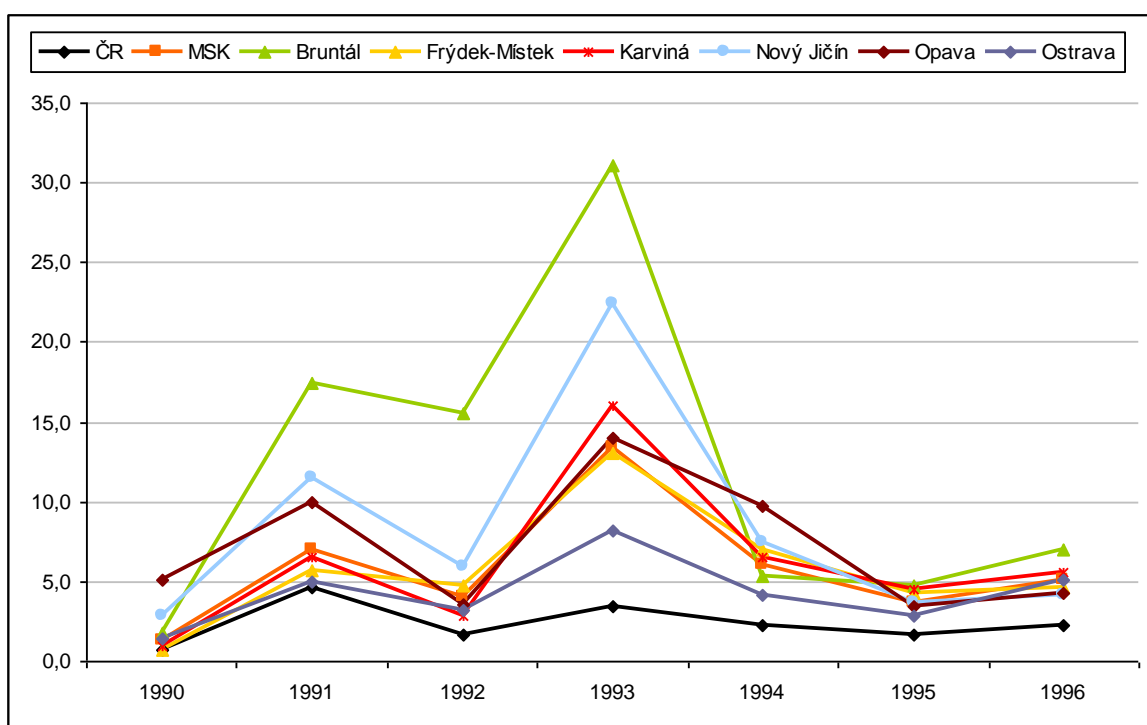

Tabulka 4: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo 1990 až 1996

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Česká republika	0,7	4,6	1,7	3,4	2,2	1,7	2,2
Moravskoslezský kraj	1,3	7,0	4,0	13,4	6,0	3,7	5,1
Bruntál	1,8	17,4	15,5	31,1	5,3	4,7	7,0
Frýdek-Místek	0,7	5,7	4,8	13,0	7,0	4,3	4,6
Karviná	0,9	6,5	2,9	16,0	6,5	4,5	5,6
Nový Jičín	2,8	11,5	5,9	22,4	7,5	3,7	4,2
Opava	5,1	10,0	3,6	14,0	9,7	3,5	4,3
Ostrava-město	1,4	5,0	3,2	8,2	4,2	2,8	5,1

Zdroj: ČSÚ, 2003.

Graf 3: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo 1990 až 1996

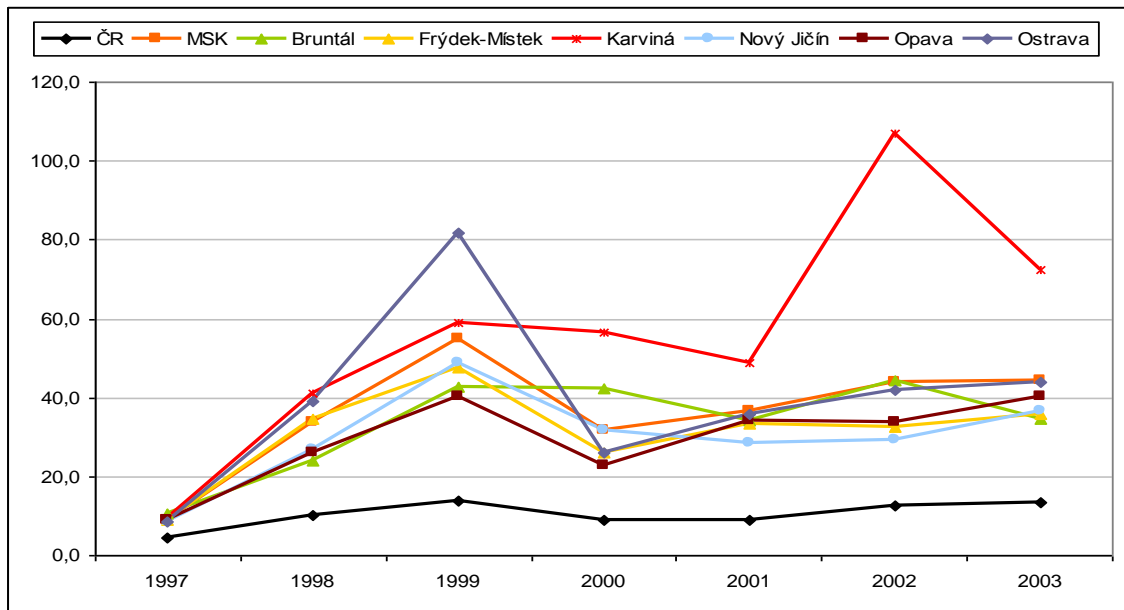

Tabulka 5: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo 1997 až 2003

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Česká republika	4,3	10,3	13,9	8,8	8,9	12,7	13,5
Moravskoslezský kraj	9,1	33,6	55,1	31,8	36,7	44,0	44,2
Bruntál	10,7	24,2	42,8	42,2	34,1	44,2	34,5
Frýdek-Místek	8,8	34,7	47,4	25,9	33,5	32,7	35,8
Karviná	9,4	41,2	58,8	56,6	49,0	106,9	72,3
Nový Jičín	8,5	27,0	48,7	31,9	28,5	29,1	36,7
Opava	9,1	25,9	40,4	22,7	34,2	33,9	40,1
Ostrava-město	8,7	39,2	81,8	26,1	35,9	41,9	44,0

Zdroj: ČSÚ, 2003.

Graf 4: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo v letech 1997 až 2003

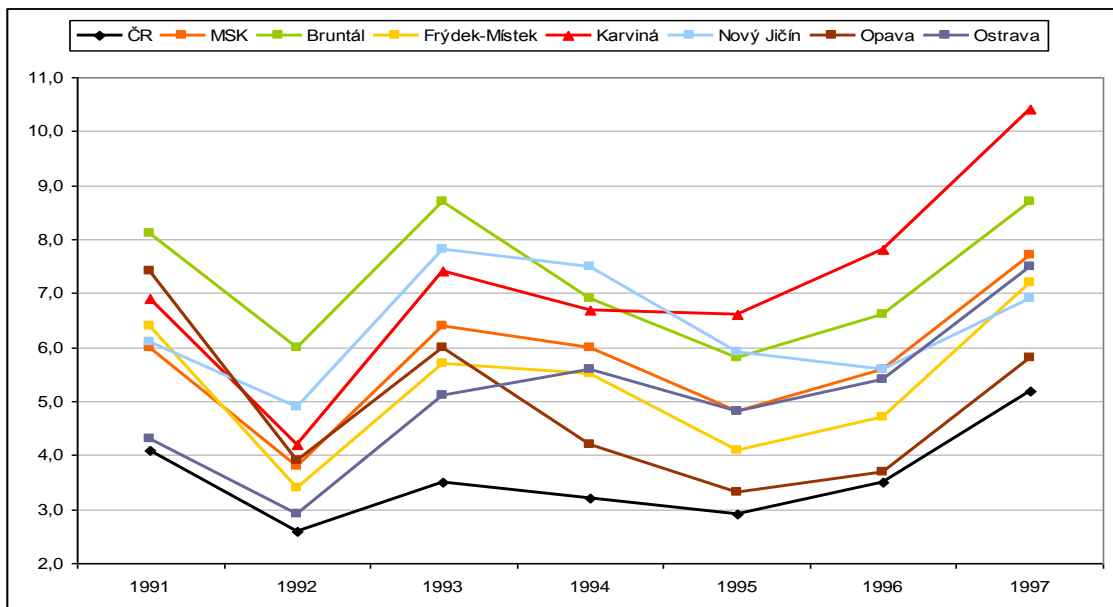

Tabulka 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1991 až 1997 v procentech

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Česká republika	4,1	2,6	3,5	3,2	2,9	3,5	5,2
Moravskoslezský kraj	6,0	3,8	6,4	6,0	4,8	5,6	7,7
Bruntál	8,1	6,0	8,7	6,9	5,8	6,6	8,7
Frýdek-Místek	6,4	3,4	5,7	5,5	4,1	4,7	7,2
Karviná	6,9	4,2	7,4	6,7	6,6	7,8	10,4
Nový Jičín	6,1	4,9	7,8	7,5	5,9	5,6	6,9
Opava	7,4	3,9	6,0	4,2	3,3	3,7	5,8
Ostrava-město	4,3	2,9	5,1	5,6	4,8	5,4	7,5

Zdroj: ČSÚ, 2003.

Graf 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1991 až 1997 v procentech

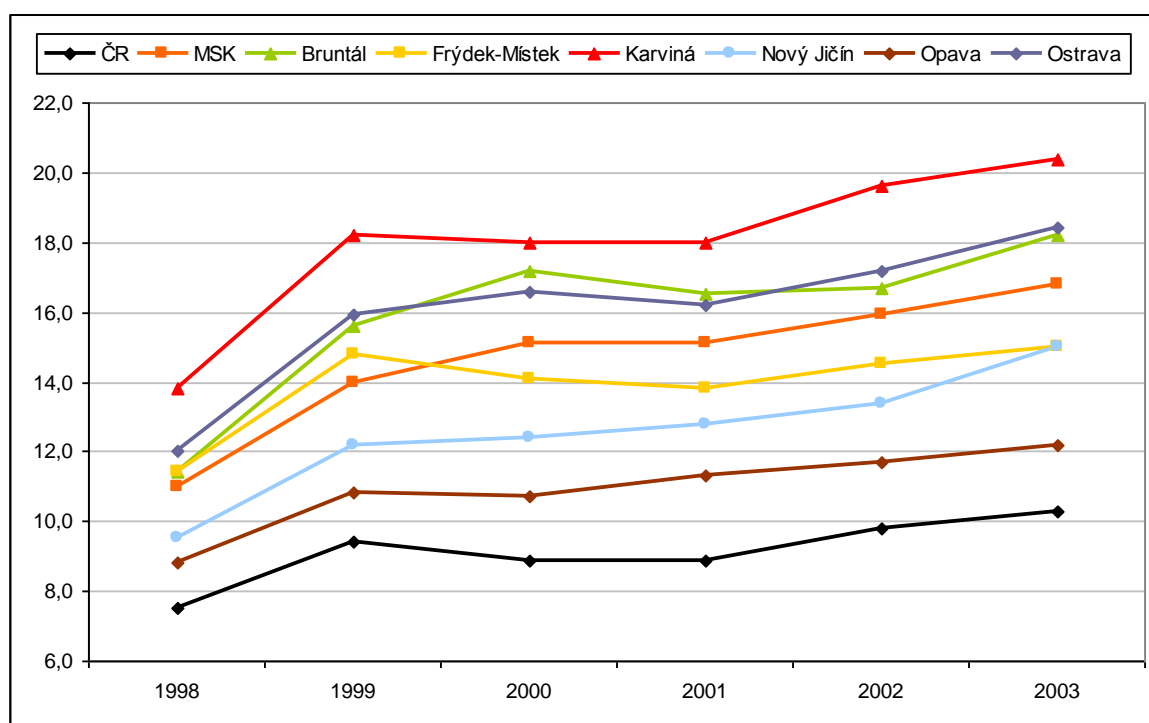

Tabulka 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1998 až 2003 v procentech

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Česká republika	7,5	9,4	8,9	8,9	9,8	10,3
Moravskoslezský kraj	11,0	14,0	15,1	15,1	15,9	16,8
Bruntál	11,4	15,6	17,2	16,5	16,7	18,2
Frýdek-Místek	11,4	14,8	14,1	13,8	14,5	15,0
Karviná	13,8	18,2	18,0	18,0	19,6	20,4
Nový Jičín	9,5	12,2	12,4	12,8	13,4	15,0
Opava	8,8	10,8	10,7	11,3	11,7	12,2
Ostrava-město	12,0	15,9	16,6	16,2	17,2	18,4

Zdroj: ČSÚ, 2003.

Graf 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1998 až 2003 v procentech

V roce 2004 se vyvíjela nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji mnohem příznivěji než v předchozích dvou letech a u řady jejích základních sledovaných ukazatelů byly v mezi měsíčním srovnání opakovaně zaznamenány jedny z nejlepších výsledků za celou dobu existence úřadu práce. V prosinci 2004 bylo evidováno celkem 105 486 osob, což bylo o 818 (o 0,8 %) méně než před dvanácti měsíci. Po předchozím dvouletém výrazném nárůstu o 12,8 % se zároveň jednalo o první meziroční prosincový úbytek uchazečů o zaměstnání. Na meziročním poklesu se však nepodílely všechny okresy kraje. Ke snížení počtu nezaměstnaných došlo pouze v okrese Nový Jičín (o 943), Ostrava – město (o 578) a v Opavě (o 331 osob). Naopak zbývající tři okresy zaznamenaly nárůst počtu evidova-

ných uchazečů o zaměstnání. Nejvíce jich přibýlo v okrese Karviná (749 osob), dále ve Frýdku-Místku (184) a v Bruntálu (101).¹³⁵

Příznivá situace pokračovala i v letech následujících. V roce 2005 se opět snížil počet nezaměstnaných až o 8,5 % oproti roku 2004. Navíc se na jejich meziročním poklesu podílely všechny okresy kraje a to nejvíce ostravský (o 2 991 osob) a frýdecko-místecký (o 2 099), nejmenší úbytek byl v Opavě (o 118 lidí). Největší procentuální snížení bylo vykázáno v Bruntále (o 14,2 %) a ve Frýdku-Místku (o 12,5 %). Bohužel i přes tento velmi pozitivní vývoj se Moravskoslezský kraj v rámci republiky stále řadil k oblastem nejvíce postiženým nezaměstnaností, protože probíhající vzestup národního hospodářství příznivě ovlivňoval ekonomickou situaci podniků v Moravskoslezském kraji pořád v mnohem menším rozsahu než v jiných částech země.¹³⁶ Celkový počet nezaměstnaných v kraji činil 96 528 osob a představoval čtvrtinu všech nezaměstnaných v České republice (40 800 uchazečů celkem v republice). Největší nezaměstnanost koncem roku 2005 byla v okrese Karviná (18,6 %), dále v Bruntálu (15,9 %) a Ostravě (14,8 %), naopak nejnižší vykazoval okres Nový Jičín (10,9 %) a Opava (11,5 %).¹³⁷

Po stále se zlepšující situaci na trhu práce v minulých letech přichází obrat koncem roku 2008, kdy se již začaly projevovat první náznaky zhoršující se ekonomické situace a nezaměstnanost v kraji se začala postupně zvyšovat.¹³⁸ V průběhu roku 2009 se naplno projevíly dopady probíhající hospodářské krize a situace na trhu práce v Moravskoslezském kraji se vyvíjela nepříznivě. Koncem roku 2009 bylo evidováno celkem 80 581 uchazečů, což je o výrazných 23 126 osob (o 40,3 %) více než na konci roku 2008. Největší procentuální nárůst počtu uchazečů byl vypočten v okrese Nový Jičín (o 86,1 %) a naopak nejmenší v karvinském okrese (o 23,2 %).¹³⁹

Míra nezaměstnanosti v kraji činila 12,1 %, což je o 3,6 procentního bodu více než před rokem. Největší procentuální nárůst míry nezaměstnanosti byl zaznamenán v okrese Nový Jičín, kde se její výše zvýšila o 6,4 procentního bodu a dosáhla tak celkově 13 % míry ne-

¹³⁵ ÚP MSK, 2005.

¹³⁶ ÚP MSK, 2006.

¹³⁷ AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006.

¹³⁸ ÚP MSK, 2009.

¹³⁹ ÚP MSK, 2010.

zaměstnanosti. Na konci roku 2009 byla nejhorší situace v bruntálském okrese, který vykazoval nejvyšší míru nezaměstnanosti v rámci kraje až 15,4 %, a tak si opět po letech vyměnil první místo s okresem Karviná, který v té době dosahoval 14,4 % míry nezaměstnanosti. Naopak nejlepší situace v rámci Moravskoslezského kraje byla v prosinci 2009 v okrese Frýdek-Místek, kde se míra nezaměstnanosti dokonce přibližovala průměru ČR (9,2 %) a činila 9,8 %. Pod mírou nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje (12,1 %) byly dále i okresy Opava (10,5 %) a Ostrava-město (11,3 %).¹⁴⁰

V roce 2010, zejména ve 2. a 3. čtvrtletí 2010 dochází k zřetelnému přechodu k ekonomickému oživení, avšak na trhu práce bylo zaznamenáno jen mírné zlepšení. Trh byl ještě stále ovlivněn dopady celosvětového ekonomického útlumu. Pokračoval pokles evidenčního počtu zaměstnanců, především v průmyslových odvětvích (pokles o 48 tisíc zaměstnanců, tj. o 4 %), dále v odvětví velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (úbytek cca o 16 tisíc zaměstnanců, tj. o 3,2 %) a ve stavebnictví o více než 15 tisíc, tj. o 5,9 %.¹⁴¹

K 31. 12. 2010 míra nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji činila 12,4 % a byla tak o 0,3 procentního bodu větší než v roce předešlém. Nejvyšší míry nezaměstnanosti v rámci kraje znovu dosahoval okres Bruntál (17,9 %). Jeho míra se meziročně zvedla o 2,5 procentního bodu, což bylo nejvíce v rámci kraje. Druhou nejvyšší míru nezaměstnanosti v kraji koncem roku 2010 vykazoval okres Karviná (14,3 %), kde však došlo v porovnání s rokem minulým o 0,1 procentní snížení její výše. Snížení zaznamenaly i další okresy – Nový Jičín (o 1,6 procentního bodu) a Frýdek-Místek (o 0,3 procentního bodu). V ostatních okresech kraje nezaměstnanost nepatrně rostla. Nejnižší míru dlouhodobě vykazuje okres Frýdek-Místek, který koncem roku 2010 naměřil dokonce 9,5 % míru nezaměstnanosti a byl tak lepší o 0,1 procentního bodu než průměr České republiky, který dosahoval 9,6 % míry nezaměstnanosti.¹⁴²

¹⁴⁰ ÚP MSK, 2010.

¹⁴¹ www.mpsv.cz/files/clanky/10297/1003-text.pdf, 9. 4. 2011.

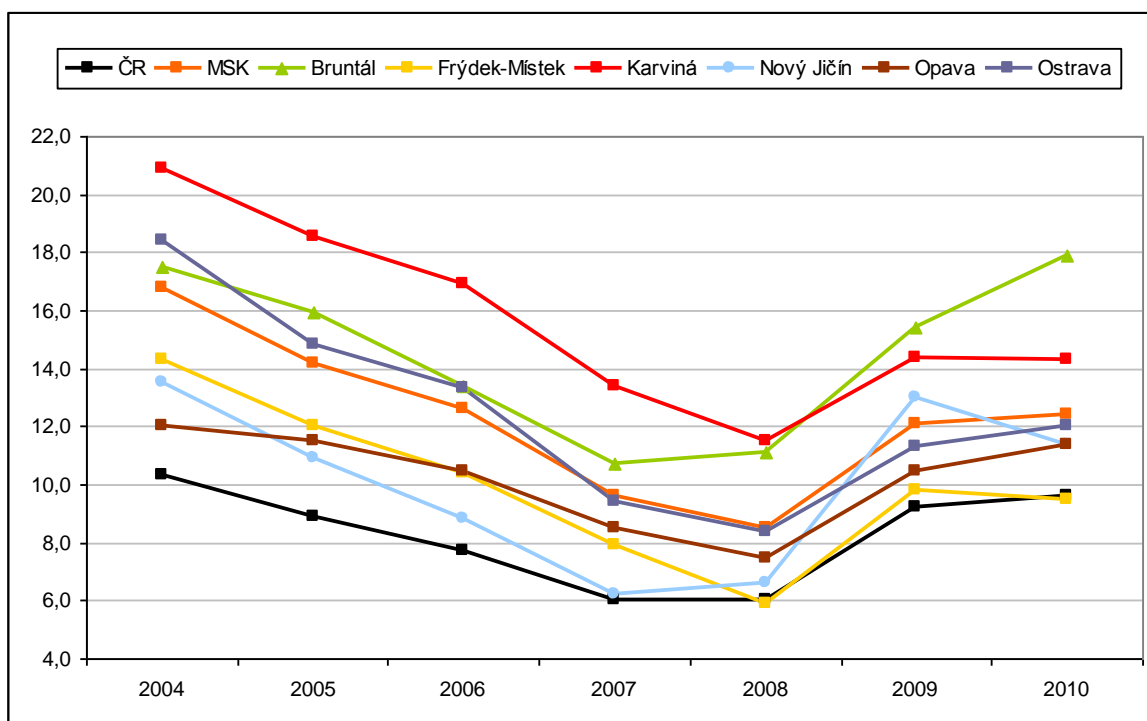
¹⁴² ČSÚ, ÚP, vlastní zpracování.

Tabulka 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2004 až 2010 v procentech

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	10,3	8,9	7,7	6,0	6,0	9,2	9,6
Moravskoslezský kraj	16,8	14,2	12,6	9,6	8,5	12,1	12,4
Bruntál	17,5	15,9	13,4	10,7	11,1	15,4	17,9
Frydek-Místek	14,3	12,0	10,4	7,9	5,9	9,8	9,5
Karviná	20,9	18,6	16,9	13,4	11,5	14,4	14,3
Nový Jičín	13,5	10,9	8,8	6,2	6,6	13,0	11,4
Opava	12,0	11,5	10,5	8,5	7,5	10,5	11,4
Ostrava - město	18,4	14,8	13,3	9,4	8,4	11,3	12,0

Zdroj: ČSÚ, ÚP, vlastní zpracování.

Graf 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2004 až 2010 v procentech

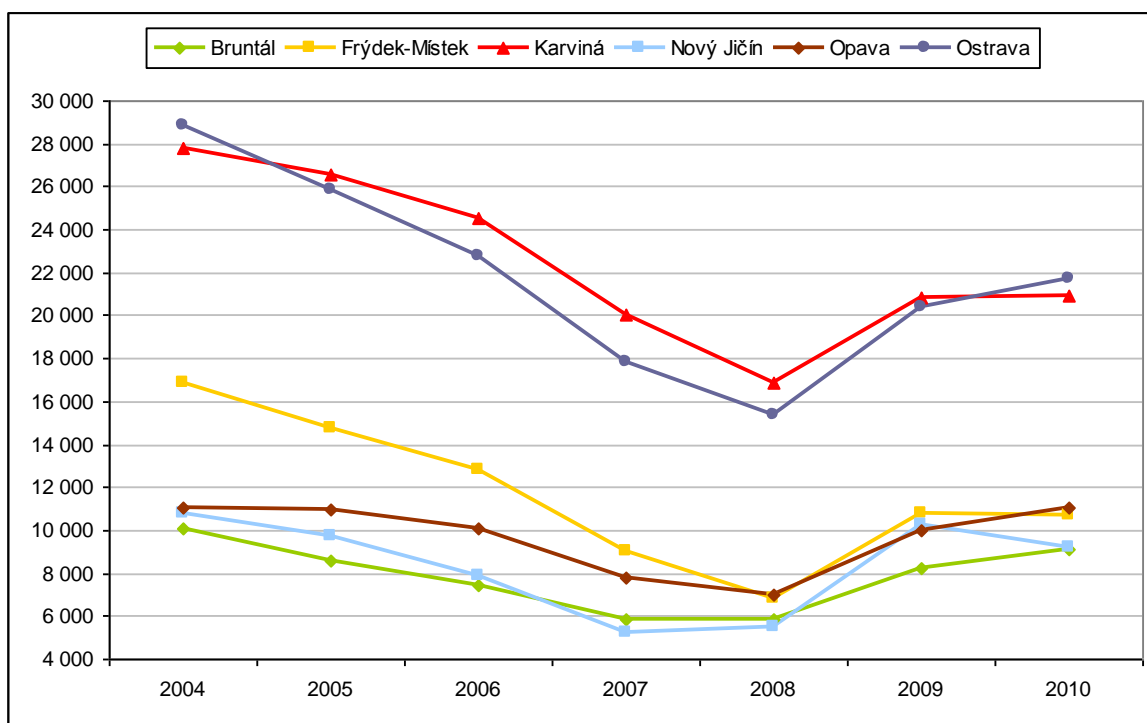

Tabulka 9: Uchazeči o zaměstnání celkem neumístění k 31. 12. příslušného roku

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Bruntál	10 041	8 615	7 396	5 873	5 829	8 273	9 092
Frydek-Místek	16 856	14 757	12 771	9 017	6 814	10 780	10 710
Karviná	27 807	26 549	24 557	20 036	16 896	20 824	20 940
Nový Jičín	10 826	9 760	7 891	5 244	5 522	10 278	9 235
Opava	11 064	10 946	10 057	7 793	7 032	10 026	11 067
Ostrava	28 892	25 901	22 750	17 853	15 362	20 400	21 732
kraj celkem	105 486	96 528	85 422	65 816	57 455	80 581	82 776

Zdroj: ČSÚ, ÚP, vlastní zpracování.

Graf 8: Vývoj počtu nezaměstnaných v okresech kraje v letech 2004 – 2010

Okresy Karviná a Ostrava – město mají v absolutních počtech nejvíce uchazečů o zaměstnání. Koncem roku 2010 jejich počet přesahoval 20 tisíc osob. Naopak nejméně uchazečů mají v okrese Bruntál a Nový Jičín, kde jejich počet v prosinci 2010 byl pod 10 tisíc osob.¹⁴³

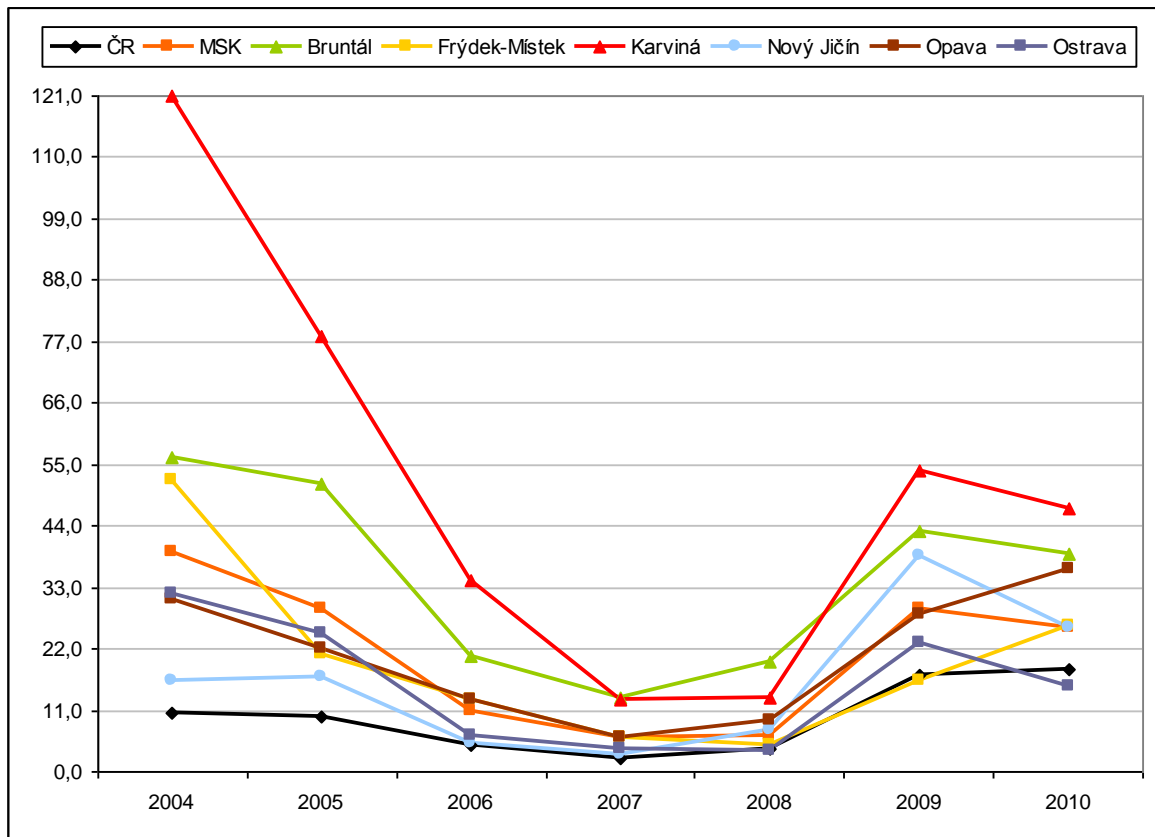
Tabulka 10: Počet uchazečů připadající na jedno volné pracovním místo

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	10,6	9,8	4,8	2,5	3,9	17,4	18,2
Moravskoslezský kraj	39,4	29,2	10,8	6,2	6,5	29,2	25,9
Bruntál	56,4	51,6	20,6	13,2	19,7	42,9	39,0
Frýdek-Místek	52,2	20,9	12,9	6,2	4,8	16,2	26,2
Karviná	120,9	78,1	34,2	12,8	13,26	54,0	47,1
Nový Jičín	16,1	17,0	5,0	3,1	7,4	38,6	25,7
Opava	31,0	22,0	13,0	6,0	9,0	28,2	36,4
Ostrava - město	31,8	24,8	6,5	4,2	3,6	22,9	15,1

Zdroj: ČSÚ, ÚP, vlastní zpracování.

¹⁴³ ÚP, vlastní zpracování.

Graf 9: Vývoj počtu uchazečů připadající na jedno volné pracovní místo (2004-2010)

Z grafu je patrné, že z hlediska počtu uchazečů připadající na jedno volné pracovní místo je na tom dlouhodobě nejhůře okres Karviná. V prosinci 2004 se dokonce až 121 osob ucházelo o jedno volné pracovní místo. Situace se sice od té doby zlepšila, ale i v současnosti je svými 47 uchazeči připadající na jedno volné místo nejhorší v Moravskoslezském kraji. Naopak nejlépe si stojí okres Ostrava – město, kde se zhruba 15 nezaměstnaných uchází o jedno volné pracovní místo.¹⁴⁴

¹⁴⁴ Vyčteno z grafu a tabulky.

3.1 Okres Nový Jičín

3.1.1 Charakteristika okresu Nový Jičín

Nový Jičín se rozprostírá v jižní části ostravské průmyslové aglomerace.¹⁴⁵ Má rozlohu 882 km² a skládá se z 53 obcí, z toho 9 měst. Počet obyvatel se v průběhu let 2007 až 2009 nijak zásadně neměnil, jen mírně vzrostl z 152 352 obyvatel na 152 563,¹⁴⁶ z toho tvoří 77 732 osob (50,59 %) ženy.¹⁴⁷ Má nejvíce obyvatel ve věku do 14 let 14,9 % oproti ostatním okresům kraje, přestože se od roku 2007 tento počet snížil. Naopak je zde méně obyvatel v poproduktivním věku 14,1 %, ale počet narůstá. Počet obyvatel v produktivním věku činí 71 % a nepatrně se snižuje oproti roku 2007. Průměrný věk dosahuje 39,8 let.¹⁴⁸ Hustota zalidnění je 173 obyvatel na 1 km², přičemž v severozápadní části okresu je nižší, jelikož toto území je pokryto z větší části zemědělskými plochami a lesním porostem.¹⁴⁹

Nový Jičín se vyznačuje dlouhodobou tradicí průmyslové výroby s postupně se zvyšujícím zahraničním kapitálem, což má kladný vliv na zaměstnanost v regionu. Větší města a průmyslová centra se nacházejí v jihovýchodní části okresu, kde je také hustota obyvatelstva vyšší. Hospodářská struktura se vyznačuje převažující specializací na strojírenský průmysl a elektrotechnickou výrobu. Z dalších odvětví je významná výroba pryžových a plastových výrobků. Automobilový průmysl má v okrese dlouholetou tradici a nabízí široké pracovní uplatnění, především v průmyslové zóně v Mošnově a v Podnikatelském parku v Kopřivnici.¹⁵⁰

Na území okresu se nacházejí poměrně bohaté zásoby pro výrobu stavebních hmot, jako je vápence, šterkopísky, cihlářské hlíny, stavební kámen, sialitické hlíny, horniny pro výrobu cementu. Okres má architektonické památky, chráněné krajinné oblasti a neustále rostoucí počet turistických zajímavostí a sportovních atraktivit poskytující příležitost pro celoroční

¹⁴⁵ ČSÚ, 2011b.

¹⁴⁶ ČSÚ, 2010h.

¹⁴⁷ ÚP Nový Jičín, 2010.

¹⁴⁸ ČSÚ, 2010h.

¹⁴⁹ ÚP Nový Jičín, 2010.

¹⁵⁰ ÚP Nový Jičín, 2010.

turistický a cestovní ruch, čímž jsou obohaceny možnosti zaměstnání a podpořeny i ekonomické přínosy.¹⁵¹

3.1.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Nový Jičín

S výjimkou několika období nedoznal vývoj na trhu práce v okrese Nový Jičín ve své posloupnosti v souvislosti s celospolečenským děním velkých změn. Míra nezaměstnanosti podle očekávání pozvolna narůstala pouze se sezónními výkyvy nebo větším propouštěním některé z významnějších firem¹⁵² (Tatra a Thrall Vagonka Studénka, a.s.).¹⁵³ Nejvyšší míry nezaměstnanosti 15,4 %, což představovalo 12 082 uchazečů o zaměstnání, bylo dosaženo v lednu roku 2004. Bylo to z velké části ovlivněno probíhajícími restrukturalizačními změnami v odvětví výroby dopravních prostředků.¹⁵⁴

Poté následoval pozitivní vývoj, který nastal i díky příchodu zahraničního kapitálu a vzrůstající zaměstnanosti ve zpracovatelském, především automobilovém průmyslu. K 31. 12. 2007 dosahovala míra nezaměstnanosti pouze 6,22 %. Avšak ve druhé polovině roku 2008 začala nezaměstnanost opět narůstat.¹⁵⁵ Důvodem byla hospodářská krize, která zapříčinila nepříznivý vývoj i na českém trhu automobilového průmyslu, neboť zdejší společnosti se zaměřují především na export do zemí západní Evropy. Došlo ke snížení počtu volných pracovních míst o více než polovinu. Firmy specializující se na automobilový průmysl hromadně propouštěly své zaměstnance. Mnoho firem přestalo přijímat nové zaměstnance. Zaměstnanost celkově klesla o 2,27 %, nejvíce se to dotklo lidí pracujících ve zpracovatelském průmyslu (2,06 %), konkrétně ve výrobě motorových vozidel (8,25 %).¹⁵⁶ V lednu roku 2010 tak dosáhla míra nezaměstnanosti svého druhého maxima 13,7 %.¹⁵⁷ Postupně během roku míra nezaměstnanosti klesala a k 31. 12. 2010 činila 11,4 %. Bylo to způsobeno nárůstem stavu zaměstnanců o 1 582 osob oproti roku 2009, především ve zpracovatelském průmyslu (1 351, a to především ve výrobě motorových vozidel 617). Nárůst zaznamenaly i administrativní a podpůrné činnosti (745 osob). Naopak nejvíce ubylo za-

¹⁵¹ ÚP Nový Jičín, 2010.

¹⁵² ÚP Nový Jičín, 2010.

¹⁵³ ÚP Nový Jičín, 2004.

¹⁵⁴ ÚP Nový Jičín, 2010.

¹⁵⁵ ÚP Nový Jičín, 2010.

¹⁵⁶ ÚP Nový Jičín, 2009.

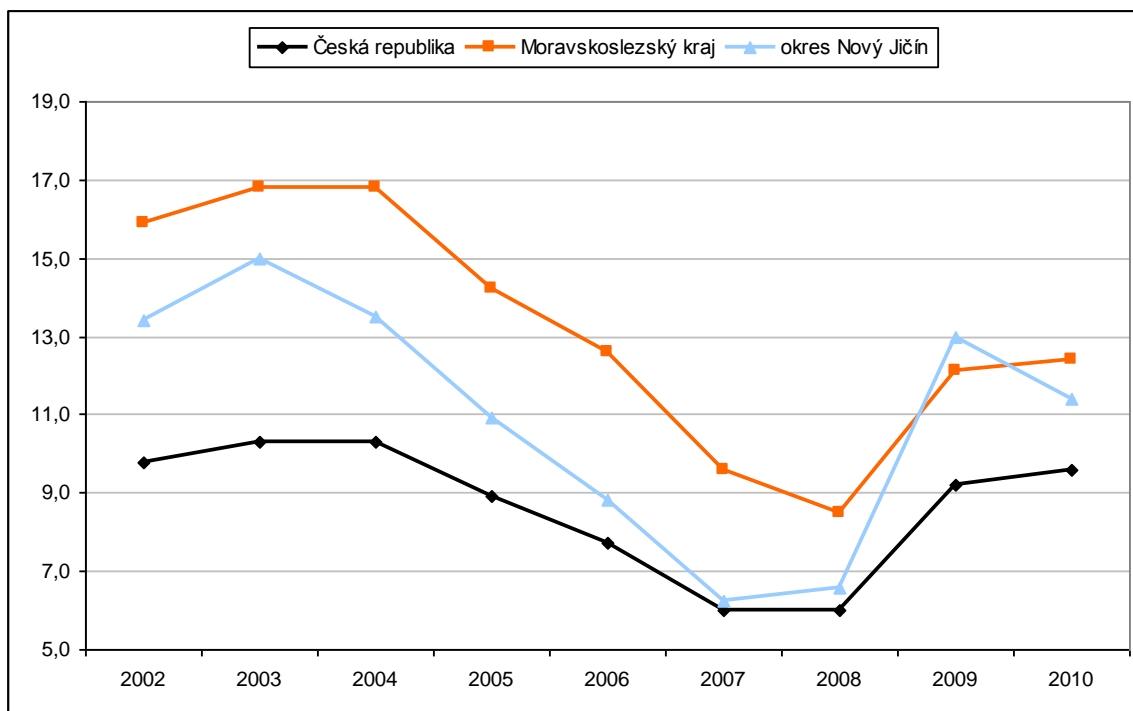
měšťanců v dopravě a skladování (194) a v zemědělství, rybnářství a lesnictví (192 osob).¹⁵⁸

Tabulka 11: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech k 31. 12. příslušného roku

	Česká republika	Moravskoslezský kraj	okres Nový Jičín
2002	9,8	15,9	13,4
2003	10,3	16,8	15,0
2004	10,3	16,8	13,5
2005	8,9	14,2	10,9
2006	7,7	12,6	8,8
2007	6,0	9,6	6,2
2008	6,0	8,5	6,6
2009	9,2	12,1	13,0
2010	9,6	12,4	11,4

Zdroj: ÚP Nový Jičín, 2011.

Graf 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2002 – 2010 v procentech

¹⁵⁷ ÚP Nový Jičín, 2010.

¹⁵⁸ ÚP Nový Jičín, 2011.

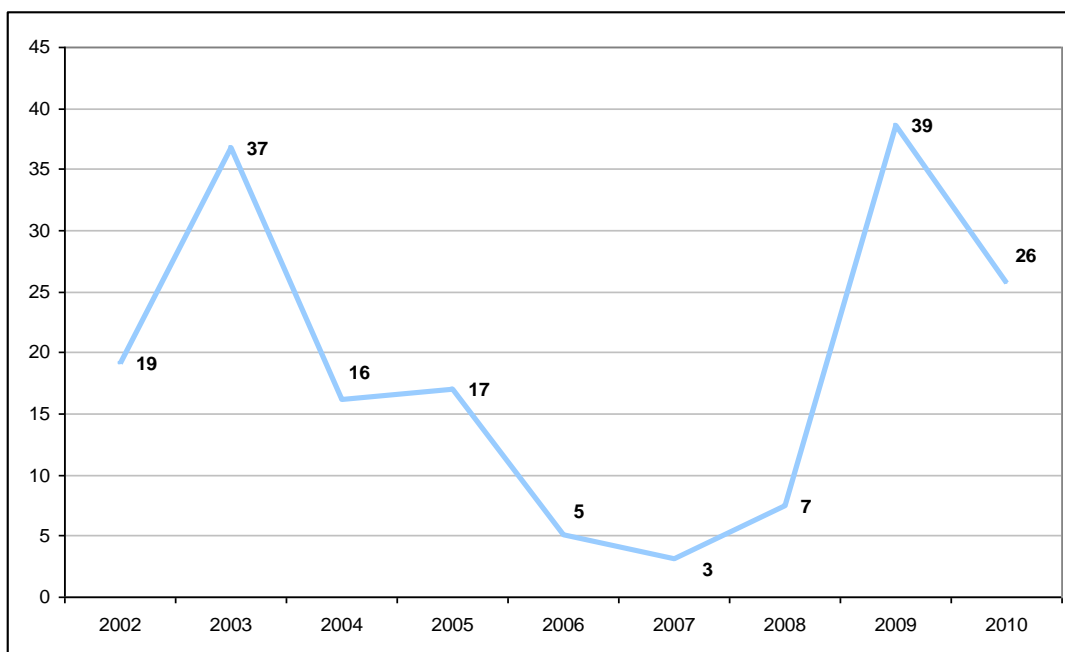
Jak je z níže uvedené tabulky patrné, nejlépe si v počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo vedl okres Nový Jičín v letech 2006 až 2008 a poté se začala situace na trhu práce opět zhoršovat. Nejhorší na tom byl okres v roce 2009, kdy na jedno volné pracovní místo připadalo 38,6 uchazečů. V únoru roku 2011 je situace o něco málo lepší, na jedno pracovní místo připadá 25,8 uchazečů.¹⁵⁹

Tabulka 12: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo

	počet uchazečů v okrese Nový Jičín
2002	19
2003	37
2004	16
2005	17
2006	5
2007	3
2008	7
2009	39
2010	26

Zdroj: ÚP Nový Jičín, 2011.

Graf 11: Vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo v okrese Nový Jičín

¹⁵⁹ ÚP Nový Jičín, 2011.

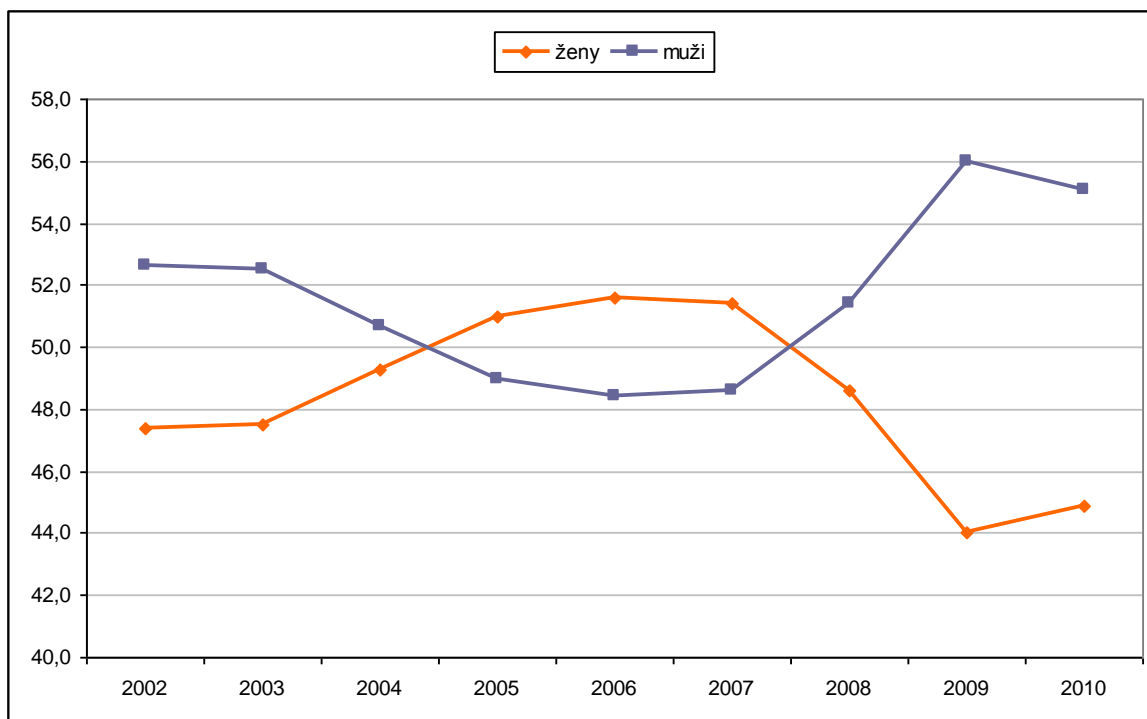
V letech 2005 až 2007 převládaly ženy mezi uchazeči o zaměstnání, ale v posledních pár letech dochází k opačnému jevu. Je to dáno převahou mužských pracovních pozic v automobilovém průmyslu, který je velmi citlivý na změny ve světovém hospodářství.¹⁶⁰

Tabulka 13: Struktura nezaměstnaných z hlediska pohlaví

	ženy		muži	
	absolutně	%	absolutně	%
2002	5134	47,4	5691	52,6
2003	5588	47,5	6181	52,5
2004	5341	49,3	5485	50,7
2005	4978	51,0	4782	49,0
2006	4071	51,6	3820	48,4
2007	2695	51,4	2549	48,6
2008	2685	48,6	2837	51,4
2009	4523	44,0	5755	56,0
2010	4144	44,9	5091	55,1

Zdroj: ÚP Nový Jičín, 2003-2011.

Graf 12: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví

¹⁶⁰ ÚP Nový Jičín, 2011.

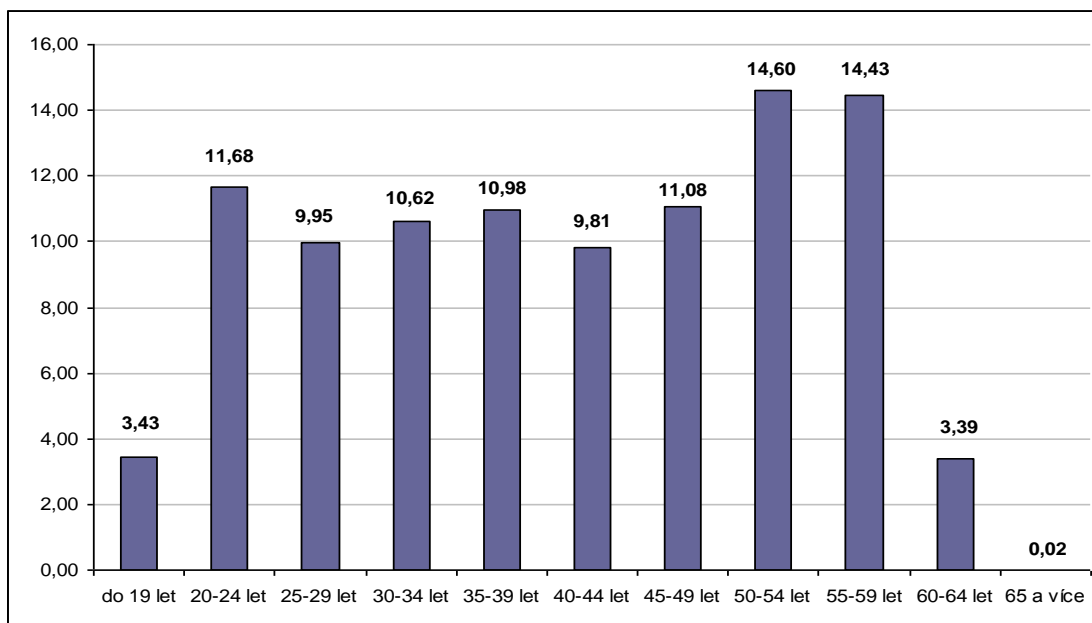
Nejvíce rizikovou skupinou na trhu práce jsou osoby ve věku 20 až 24 let a osoby starší 50 let. Problém u mladší věkové kategorie je způsoben nedostatkem vhodných pracovních míst pro lidi bez pracovních zkušeností. Do roku 2005 převládali mezi nezaměstnanými lidé ve věku 20 až 24 let, ale poté začali převažovat a stále převažují osoby ve věku 50 až 54 let.¹⁶¹

Tabulka 14: Věková struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání

věk	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
do 19 let	426	4,14	317	3,43
20-24 let	1276	12,41	1079	11,68
25-29 let	1059	10,30	919	9,95
30-34 let	1153	11,22	981	10,62
35-39 let	1062	10,33	1014	10,98
40-44 let	1076	10,47	906	9,81
45-49 let	1126	10,96	1023	11,08
50-54 let	1479	14,39	1348	14,60
55-59 let	1320	12,84	1333	14,43
60-64 let	298	2,90	313	3,39
65 a více	3	0,03	2	0,02
celkem	10278	100,00	9235	100,00

Zdroj: ÚP NJ, 2011.

Graf 13: Věková struktura nezaměstnaných k 31. 12. 2010 v procentech

¹⁶¹ ÚP Nový Jičín, 2011.

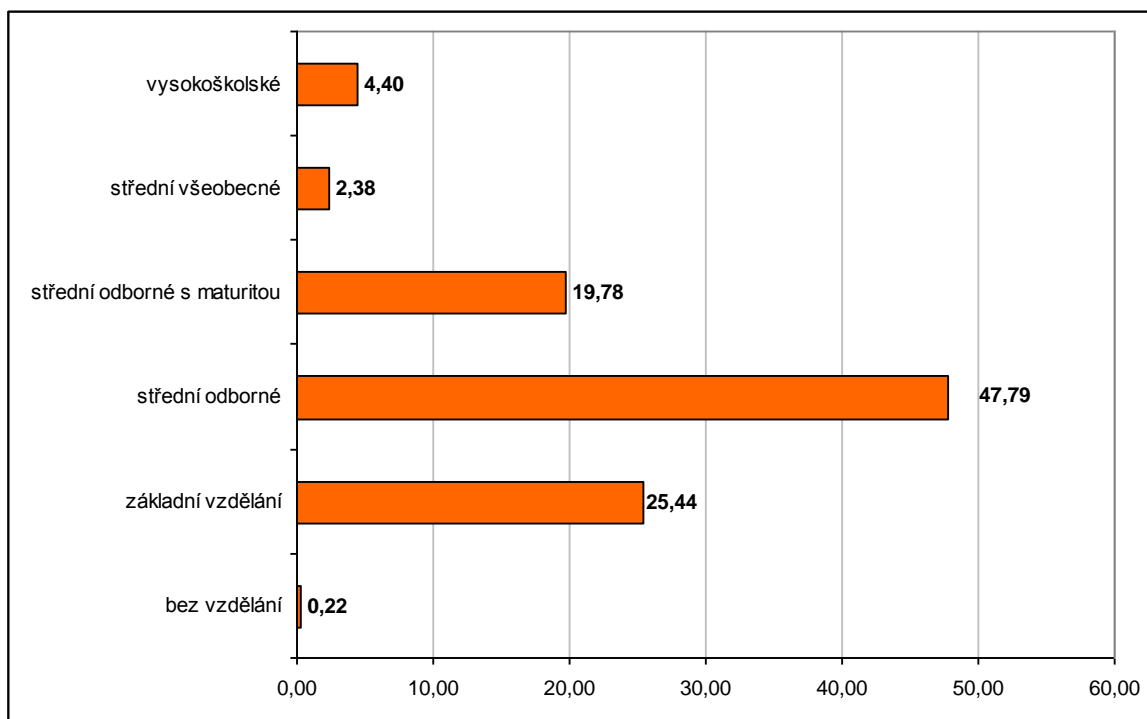
Při sledování vzdělanostní struktury mají stále naprostou převahu mezi nezaměstnanými uchazeči se středním odborným vzděláním, k 31. 12. 2010 představovali 47,79 %. Další významnou kategorií jsou osoby se základním vzděláním 25,44 % a se střední odborným vzděláním s maturitou 19,78 %.¹⁶²

Tabulka 15: Vzdělanostní struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání

stupeň vzdělání	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
bez vzdělání	14	0,14	20	0,22
základní vzdělání	2568	24,99	2349	25,44
střední odborné	5123	49,84	4413	47,79
střední odborné s maturitou	1963	19,10	1827	19,78
střední všeobecné	223	2,17	220	2,38
vysokoškolské	387	3,77	406	4,40
celkem	10278	100,00	9235	100,00

Zdroj: ÚP Nový Jičín, 2011.

Graf 14: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných k 31. 12. 2010 v procentech

¹⁶² ÚP Nový Jičín, 2011.

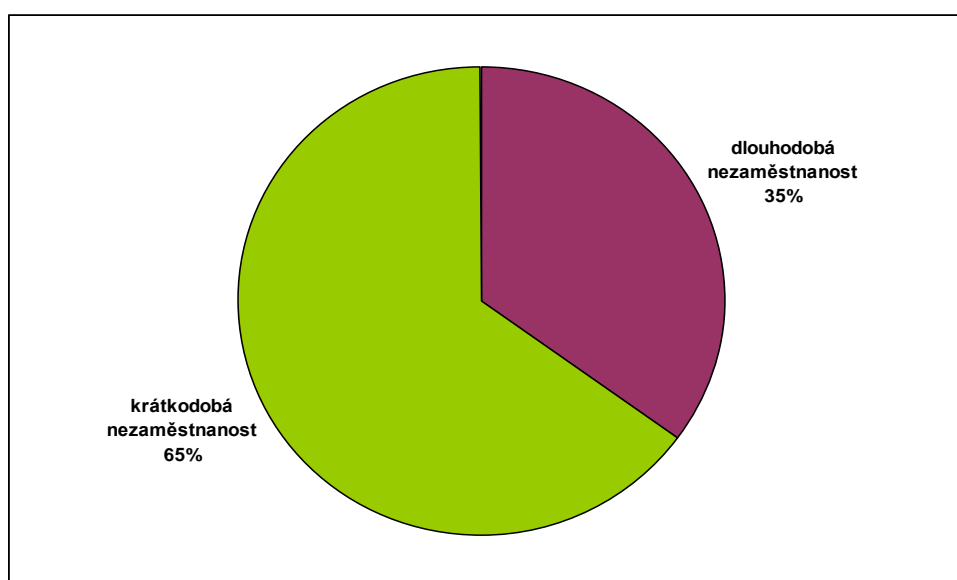
Okres Nový Jičín se potýká s problémem dlouhodobě nezaměstnaných, jedná se o uchazeče, kteří jsou zaevidováni více než 12 měsíců. Od roku 2002 přesahoval jejich počet 40 % z celkového počtu. Výrazněji se jejich počet snížil v letech 2008 a 2009, což bylo ale dáno zvýšením počtu uchazečů s délkou nezaměstnanosti do 3 měsíců. Některým těmto lidem se však doposud nepodařilo najít jiné pracovní uplatnění a tak opět dochází k nárůstu dlouhodobě nezaměstnaných. Koncem roku 2010 to bylo 35,45 % uchazečů. I když se podíl dlouhodobě nezaměstnaných úspěšně daří snižovat, stále představuje nejproblémovější skupinu na trhu práce. Mezi dlouhodobě nezaměstnané řadíme především osoby se zdravotním postižením, uchazeče starších věkových kategorií a se základním vzděláním.¹⁶³

Tabulka 16: Délka evidence nezaměstnaných v měsících

období	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
do 3 měsíců	3247	31,59	2973	32,19
3 - 6 měsíců	1993	19,39	1462	15,83
6 - 9 měsíců	1512	14,71	845	9,15
9 - 12 měsíců	1386	13,49	681	7,37
12 - 24 měsíců	1274	12,40	1969	21,32
nad 24 měsíců	866	8,43	1305	14,13
celkem	10278	100,00	9235	100,00

Zdroj: ÚP Nový Jičín, 2011.

Graf 15: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010

¹⁶³ ÚP Nový Jičín, 2011.

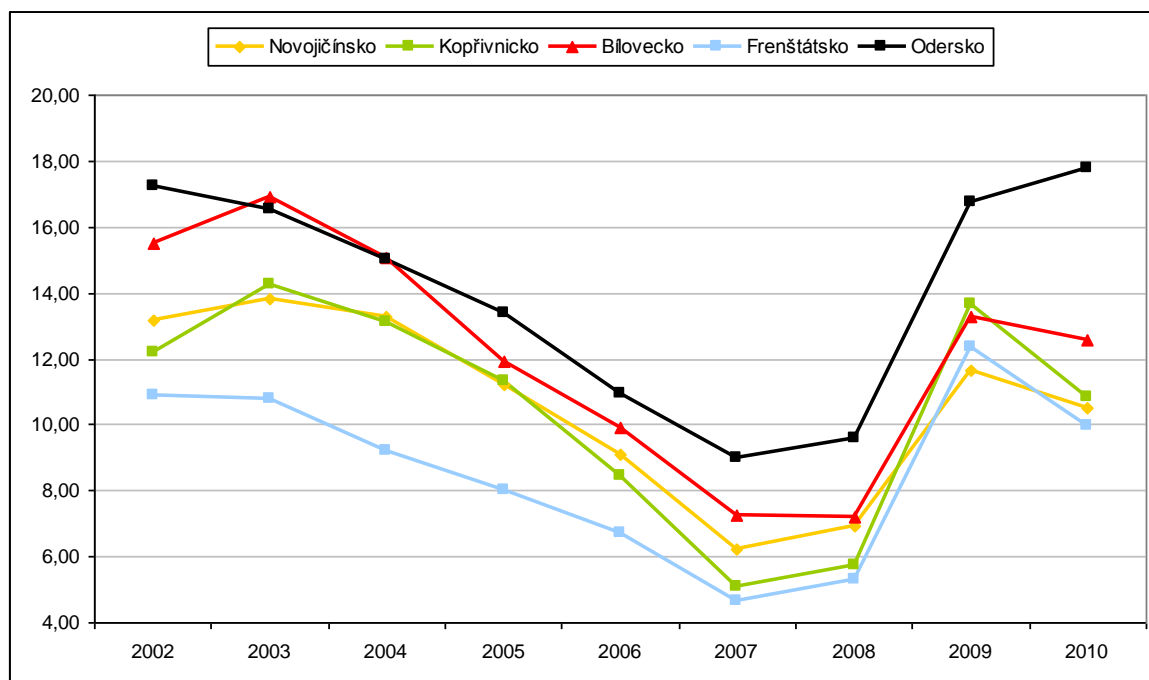
Z hlediska oblastní nezaměstnanosti v okrese Nový Jičín si dlouhodobě nejhůře stojí oblast Odersko, která vykazovala 17,8 % míru nezaměstnanosti koncem roku 2010. Druhou nejhorší je Bílovecko, kde míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2010 dosahovala 12,56 %. Nejlépe si stojí Frenštátsko, kde míra činí 9,97 %.¹⁶⁴

Tabulka 17: Míra nezaměstnanosti v okrese NJ v jeho oblastech v procentech

	Novojičínsko	Kopřivnicko	Bílovecko	Frenštátsko	Odersko
2002	13,16	12,20	15,51	10,88	17,21
2003	13,81	14,23	16,89	10,80	16,55
2004	13,26	13,10	15,09	9,23	15,02
2005	11,24	11,32	11,94	8,03	13,38
2006	9,11	8,46	9,93	6,73	10,93
2007	6,20	5,06	7,25	4,66	9,00
2008	6,94	5,73	7,19	5,30	9,58
2009	11,65	13,67	13,27	12,35	16,77
2010	10,53	10,83	12,56	9,97	17,80

Zdroj: ÚP Nový Jičín, 2003-2011.

Graf 16: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Nový Jičín v jeho oblastech v procentech

¹⁶⁴ ÚP Nový Jičín, 2011.

3.2 Okres Frýdek-Místek

3.2.1 Charakteristika okresu Frýdek-Místek

Frýdek-Místek se rozkládá na jihovýchodě Moravskoslezského kraje a¹⁶⁵ je tak nejvýchodnějším okresem České republiky. Sousedí s Polskem, Slovenskem, s okresem Nový Jičín, Vsetín, Karviná a Ostrava. Svou rozlohou 1 208 km² zaujímá 20. místo mezi okresy České republiky¹⁶⁶ a v rámci Moravskoslezského kraje je druhým největším okresem. Oproti jiným okresům kraje (kromě Nového Jičína), kde dochází k mírnému úbytku obyvatel, počet obyvatel ve Frýdku-Místku pozvolna roste. Od roku 2007 do konce roku 2009 se počet obyvatel zvýšil z 210 369 na 211 482 osob.¹⁶⁷ Nachází se zde 67 obcí, které mají přibližně 94 tisíc obyvatel a 5 měst, které mají zhruba 117 tisíc obyvatel. Svým počtem obyvatel se řadí na 6. místo v rámci České republiky. Hustotou obyvatelstva 174 osob na km² zaujímá 14. místo v rámci ČR. Průměrný věk k 31. 12. 2009 je 40,3 let a je pod průměrem ČR (40,6 let).¹⁶⁸ Obyvatelé v produktivním věku činí 70,7 %, děti do 14 let 14,5 % a osoby starší 65 let 14,8 %.¹⁶⁹

Má dvě významná centra a to Frýdek-Místek, kde žije přibližně 59 000 obyvatel a Třinec s přibližně 39 000 obyvateli. Specifikem okresu je relativně silné zastoupení národnostních menšin a to především z Polska (8 %) a ze Slovenska (3 % z celkového počtu obyvatel). Okres má dlouhodobou průmyslovou tradici. Nachází se zde bohaté zásoby kvalitního černého uhlí, které ovlivnily i historické zaměření okresu na těžký průmysl. „Společnost OKD, a.s. patří dlouhodobě k nejvýznamnějším zaměstnavatelům nejen v okrese Frýdek-Místek, ale v celém Moravskoslezském kraji.“ Další důležité místo v okrese zaujímá odvětví hutnictví a těžkého strojírenství. Zaměření regionu na těžký průmysl způsobuje ekologickou zátěž a slabý rozvoj terciární sféry.¹⁷⁰

Okres se dělí na tři regiony: Frýdecko-Místecko, Třinecko a Frýdlantsko. Největší, jak rozlohou, tak počtem obyvatel je Frýdecko-Místecko, kde žije přibližně 108 000 obyvatel. Má

¹⁶⁵ ČSÚ, 2004a.

¹⁶⁶ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

¹⁶⁷ ČSÚ, 2010h.

¹⁶⁸ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

¹⁶⁹ ČSÚ, 2010h.

relativně nejlépe vybudovanou infrastrukturu a na dobré úrovni je i dopravní napojení na okolní okresy. Nabízí nejpestřejší a nejrozvinutější sféru průmyslu a služeb. Jsou zde zastoupené prakticky veškerá odvětví. Mezi největší zaměstnavatele regionu patří OKD, a.s., Důl Paskov, Hyundai Motor Manufacturing Czech, s.r.o., Nemocnice ve Frýdku-Místku, příspěvková organizace, ArcelorMittal Frýdek-Místek a.s., Mobil Automotive Czech s.r.o., ČSAD Frýdek-Místek a.s., Statutární město Frýdek-Místek a Biocel Paskov a.s.¹⁷¹

Region Třinecka je nejvýchodněji položeným územím republiky. Je menší než Frýdecko-Místecký region a žije zde přibližně 79 000 lidí. Téměř 60 % jeho území je zalesněno. Klíčovým stabilizačním prvkem tohoto regionu jsou TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s., které jsou největším zaměstnavatelem v okrese. Dalšími významnějšími zaměstnavateli jsou Strojírny Třinec, a.s., D 5, akciová společnost Třinec, Slévárny Třinec, a.s., KOVO Třinec s.r.o., ENERGETIKA TŘINEC, a.s., Nemocnice Třinec, příspěvková organizace, Nemocnice Podlesí a.s. a DONGWON CZ, s.r.o.¹⁷²

Region Frýdlantska je nejmenší, ze dvou třetin zalesněný a svou podstatnou částí zasahuje do pohoří Beskyd, což má bezprostřední dopad na trh práce v oblasti. Špatná dopravní obslužnost a nedostatečně rozvinutý trh pracovních příležitostí především v oblasti služeb, jsou hlavními příčinami vyšší nezaměstnanosti.¹⁷³ Většina zaměstnavatelských subjektů se koncentruje do města Frýdlant nad Ostravicí. Hlavními zaměstnavateli jsou Beskydské rehabilitační centrum, spol. s.r.o., FERRIT s.r.o., Technomont Frýdek-Místek, s.r.o., LAKUM – KTL, a.s., PV-Czech, s.r.o., GIFF a.s., Beskyd spol. s.r.o., APENAL, s.r.o., TIMBER MILL s.r.o. a také Náš svět, příspěvková organizace a Pržno, zřízená pro občany s mentálním postižením.¹⁷⁴

3.2.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Frýdek-Místek

Nezaměstnanost v okrese se držela od roku 1990 do roku 2010 s výjimkou krátkého období na konci roku 2008, kdy situaci pozitivně ovlivnil příchod automobilky Hyundai a jejich

¹⁷⁰ ÚP Frýdek-Místek, 2011b.

¹⁷¹ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

¹⁷² ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

¹⁷³ ÚP Frýdek-Místek, 2011b.

¹⁷⁴ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

dodavatelů, nad celostátní úrovní. Polistopadový vývoj přinesl omezování výroby i ukončení činnosti některých zaměstnavatelů v regionu. Podniky nedokázaly na novou situaci adekvátním způsobem reagovat, vyrovnat se ztrátou odbytu v zemích bývalého východního bloku. Nebyly schopny dostatečně absorbovat osoby propuštěné z tradičních průmyslových podniků, a tak míra nezaměstnanosti v okrese až do roku 1992, kdy došlo k obratu, rostla.¹⁷⁵

Do roku 1997 se míra nezaměstnanosti relativně stabilizovala, pohybovala se v rozmezí 3,3 až 6,6 %. Avšak protože nedošlo k dostatečné restrukturalizaci průmyslu a adekvátní transformaci ekonomiky z hlediska připravenosti reagovat na nároky nového systému, rok 1997 a roky další byly charakteristické výrazným nárůstem nezaměstnanosti, která dokonce v lednu 2010 dosáhla hladiny 15,2 %. Situace se stabilizovala až v roce 2004, kdy se zastavil propad ekonomiky, na což příznivě reagoval i trh práce.¹⁷⁶

Od této doby se situace na trhu práce vyvíjela příznivě. Ekonomika rostla, firmám se zvyšoval objem zakázek a nabírali se noví zaměstnanci. Frýdecko-Místecký trh byl navíc pozitivně ovlivněn příchodem automobilky Hyundai a jejich dodavatelů do Průmyslové zóny Nošovice. Na konci listopadu 2008 se míra nezaměstnanosti ve všech třech oblastech okresu pohybovala v rozmezí 5,3 – 5,7 %. Avšak rok 2009 byl poznamenán ekonomickou recesí a tak dochází k opětovnému růstu nezaměstnanosti. Nejhůře dopadly oblasti Frýdecko-Místecko a Frýdlantsko v důsledku problémů tradičních zaměstnavatelů, naopak příznivější situace byla na Třinecku a to díky TŘINECKÝM ŽELEZÁRNÁM, a.s., které byly relativně stabilní i přes nepříznivý ekonomický vývoj.¹⁷⁷

Ke stabilizaci v roce 2010 přispěl pozitivní vývoj v odvětví hutnictví a těžkého strojírenství, které je stále v okrese dominantní a také opětovný rozvoj automobilového průmyslu. V důsledku toho vykazuje okres Frýdek-Místek v rámci Moravskoslezského kraje nejnižší míru nezaměstnanosti 9,5 %.¹⁷⁸

¹⁷⁵ ÚP Frýdek-Místek, 2011b.

¹⁷⁶ ÚP Frýdek-Místek, 2011b.

¹⁷⁷ ÚP Frýdek-Místek, 2011b.

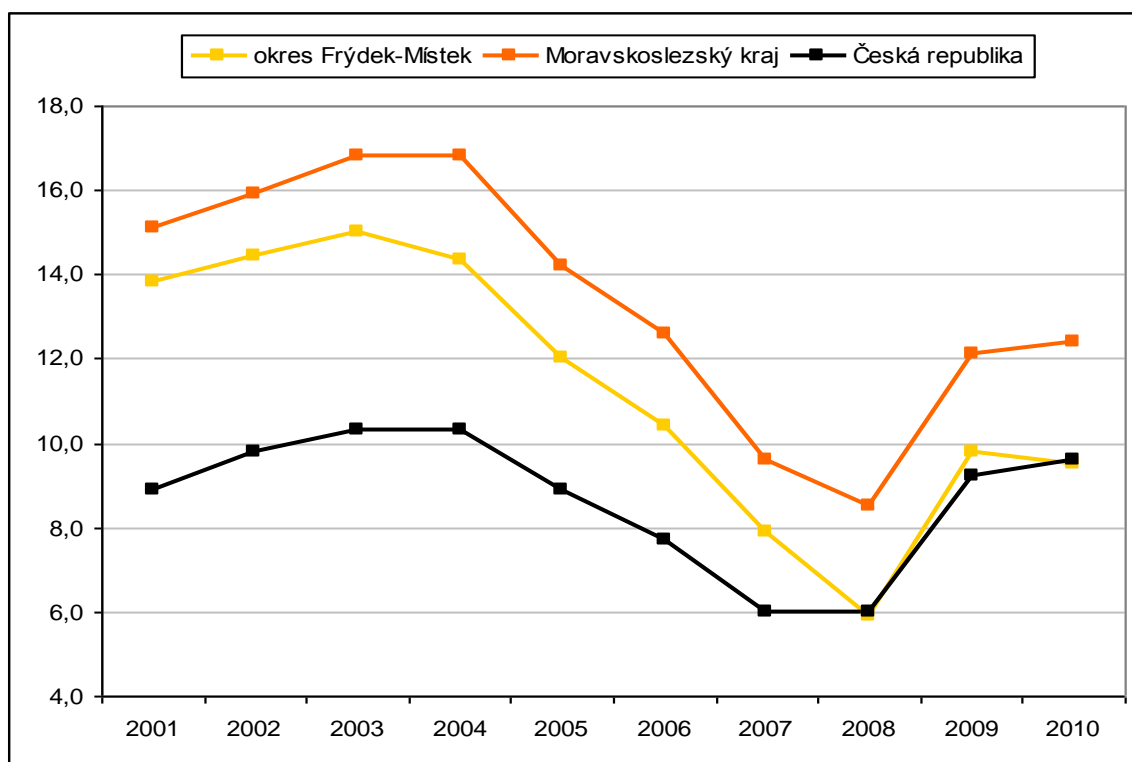
¹⁷⁸ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

Tabulka 18: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech

	okres Frýdek-Místek	Moravskoslezský kraj	Česká republika
2001	13,8	15,1	8,9
2002	14,5	15,9	9,8
2003	15,0	16,8	10,3
2004	14,3	16,8	10,3
2005	12,0	14,2	8,9
2006	10,4	12,6	7,7
2007	7,9	9,6	6,0
2008	5,9	8,5	6,0
2009	9,8	12,1	9,2
2010	9,5	12,4	9,6

Zdroj: ÚP Frýdek-Místek , 2002 – 2011.

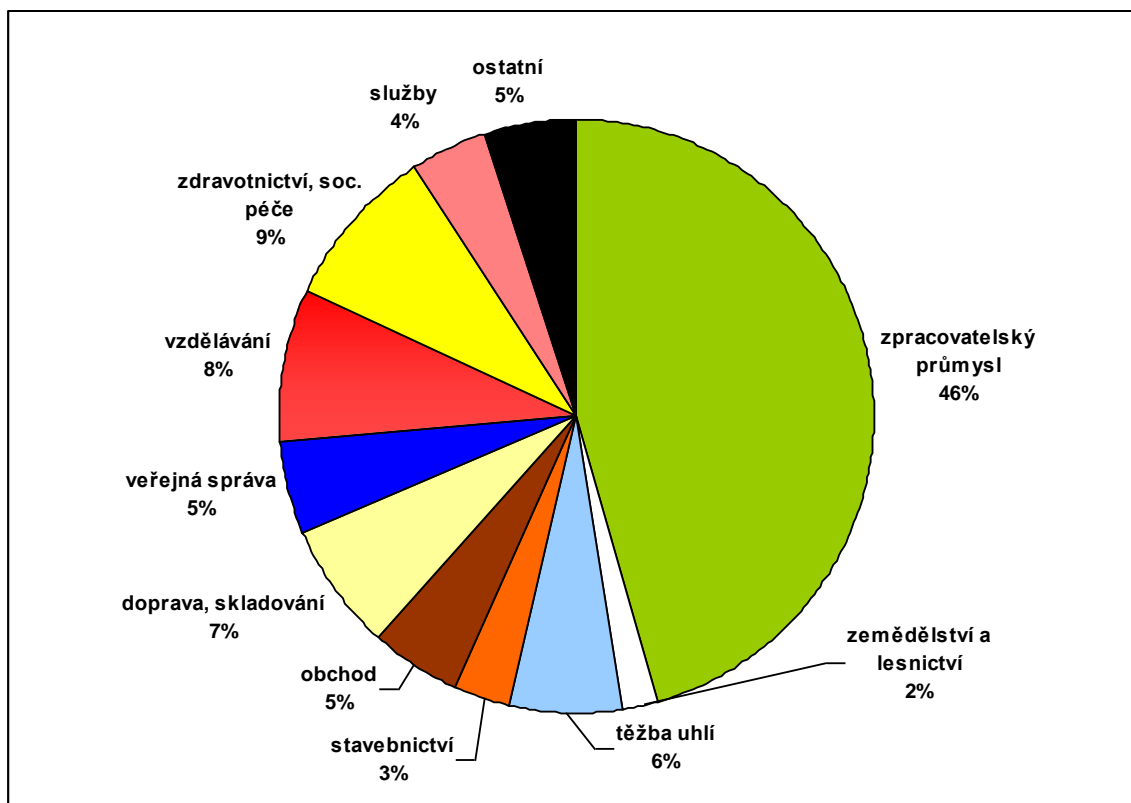
Graf 17: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese vůči kraji a ČR v procentech

Mezi nejpostiženější odvětví se zařadilo stavebnictví a také textilní odvětví, kde největší zástupce v okrese SLEZAN Frýdek – Místek a.s. ukončil k 30. 9. 2010 svoji činnost. Další oblasti, které se potýkají s problémy, jsou pohostinství, ubytování a zemědělství. Největší růst zaměstnanosti byl zaznamenán v pododvětví výroba motorových vozidel, výroba základních kovů, hutní zpracování kovů a slévárenství, výroba kovových konstrukcí a kovo-dělných výrobků a odvětví doprava a skladování. Naopak k největšímu poklesu zaměstna-

nosti došlo v odvětví stavebnictví, velkoobchodu a maloobchodu, opravy a údržby motorových vozidel a ve vzdělávání. V současné době v okrese převládá zaměstnanost ve zpracovatelském průmyslu 45 %.¹⁷⁹

Graf 18: Zaměstnanost v okrese Frýdek-Místek podle odvětví k 31. 12. 2010

Zdroj: ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

V současné době je nejvíce nezaměstnaných ve věkové kategorii 55 – 59 let (13,2 %), 20 -24 let (12,8 %) a 50 – 54 let (12,5 %). Patří k nejvíce problémovým z hlediska umístění na trhu práce. Od roku 2008 narůstá počet uchazečů ve věkové kategorii 20 - 24 let, kdy činil k 30. 6. 2008 pouze 9,48 %. S příchodem světové krize se do popředí zájmů zaměstnavatelů opět dostává požadavek praxe, který znevýhodňuje absolventy škol. Dlouhodobě nejproblémovější skupinou však stále zůstávají osoby nad 50 let, neboť zájem zaměstnavatelů o jejich zaměstnání je nadále velmi nízký.¹⁸⁰

¹⁷⁹ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

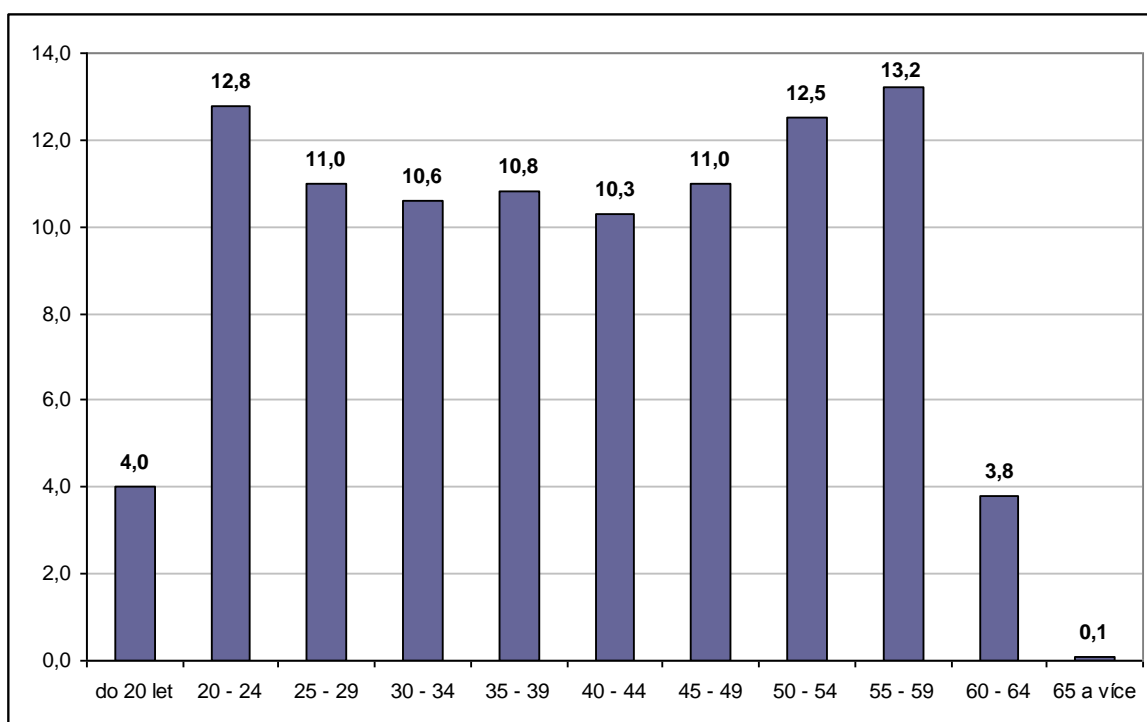
¹⁸⁰ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

Tabulka 19: Věková struktura nezaměstnaných

věk	k 31. 12. 2010	
	absolutně	v procentech
do 20 let	428	4,0
20 - 24 let	1369	12,8
25 - 29 let	1179	11,0
30 - 34 let	1136	10,6
35 - 39 let	1158	10,8
40 - 44 let	1099	10,3
45 - 49 let	1183	11,0
50 - 54 let	1336	12,5
55 - 59 let	1414	13,2
60 - 64 let	402	3,8
65 a více	6	0,1
celkem	10710	100,0

Zdroj: ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

Graf 19: Věková struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání v roce 2010 v procentech

Z hlediska vzdělání je stále nejvíce uchazečů se středním odborným vzděláním bez maturity (49 %) a dále osob se středním odborným vzděláním s maturitou (25 %). Přestože se

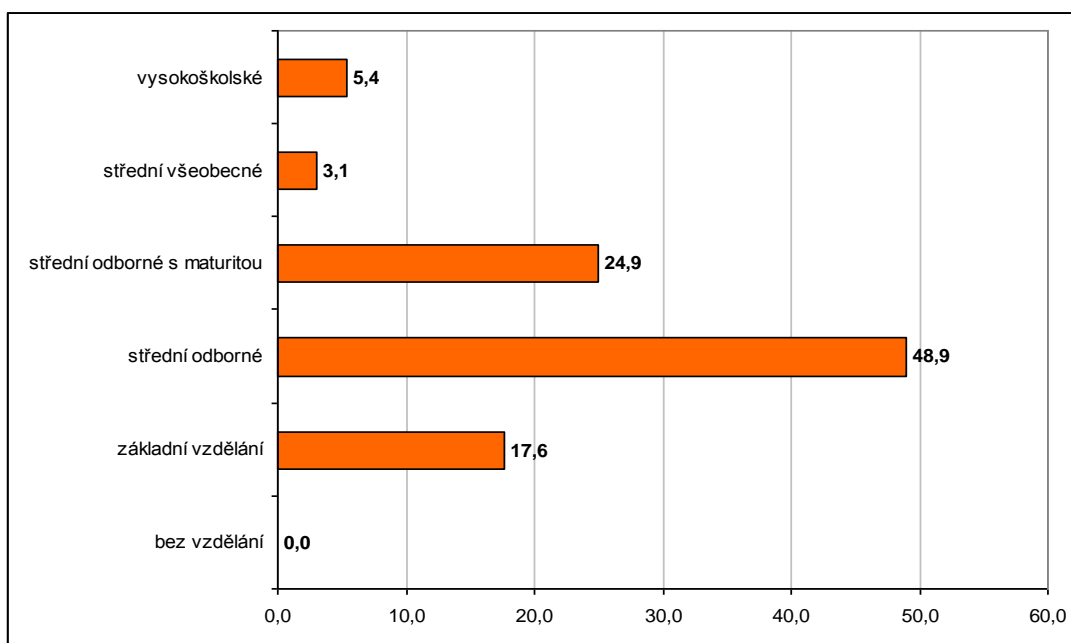
snížil podíl evidovaných se základním vzděláním (18 %), nadále patří z hlediska umístitelnosti k problémovým kategoriím a výrazně se podílí na dlouhodobé nezaměstnanosti.¹⁸¹

Tabulka 20: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných

stupeň vzdělání	k 31. 12. 2010	
	absolutně	%
bez vzdělání	5	0,0
základní vzdělání	1888	17,6
střední odborné	5234	48,9
střední odborné s maturitou	2669	24,9
střední všeobecné	331	3,1
vysokoškolské	583	5,4
celkem	10710	100,0

Zdroj: ÚP Frýdek-Místek, 2011a

Graf 20: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných k 31. 12. 2010 v procentech

Od července roku 2009 znovu dochází k růstu dlouhodobé nezaměstnanosti, kdy podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání vzrostl z 17,8 % až na 32,4 % k 30. 9. 2010. Koncem roku 2010 opět podíl klesl na 28,8 %, i ve spojitosti s nárůstem počtu nově evidovaných v prosinci.¹⁸²

¹⁸¹ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

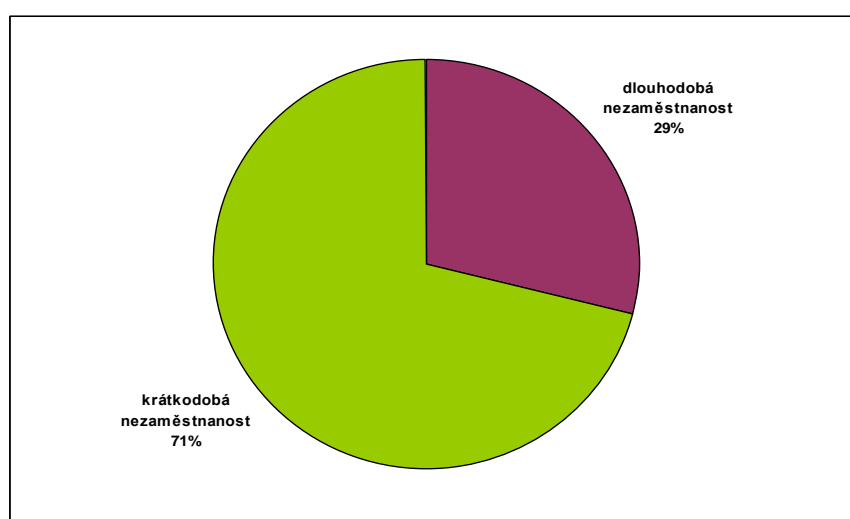
¹⁸² ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

Tabulka 21: Uchazeči o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

období	k 31. 12. 2010	
	absolutně	%
do 3 měsíců	3847	35,9
3 - 6 měsíců	1976	18,5
6 - 9 měsíců	1047	9,8
9 - 12 měsíců	763	7,1
12 - 24 měsíců	1720	16,1
nad 24 měsíců	1357	12,7
celkem	10710	100,0

Zdroj: ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

Graf 21: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010

V porovnání oblastí okresu Frýdek-Místek, nejnížší míru nezaměstnanosti vykazoval region Třinecko (7,9 %). Nejvyšší míra nezaměstnanosti v této oblasti byla naměřena v obci Horní Lomná (18,93 %), která se tím řadí na první místo v celém okrese. Nejnížší byla zaznamenána v obci Vendryně (5,97 %). Problémovým v rámci tohoto regionu zůstává i nadále mikroregion Jablunkovsko, kde v minulých letech došlo k ukončení činnosti několika větších subjektů a v současné době se řadí k nejméně průmyslově rozvinuté části okresu.¹⁸³

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla koncem roku 2010 v regionu Frýdecko-Místecko (11,2 %). Nejvyšší míru nezaměstnanosti má jeho obec Vojkovice (17,67 %) a nejnížší obec Nošovice (6,13 %). V okresním městě Frýdek-Místek se míra nezaměstnanosti drží

¹⁸³ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

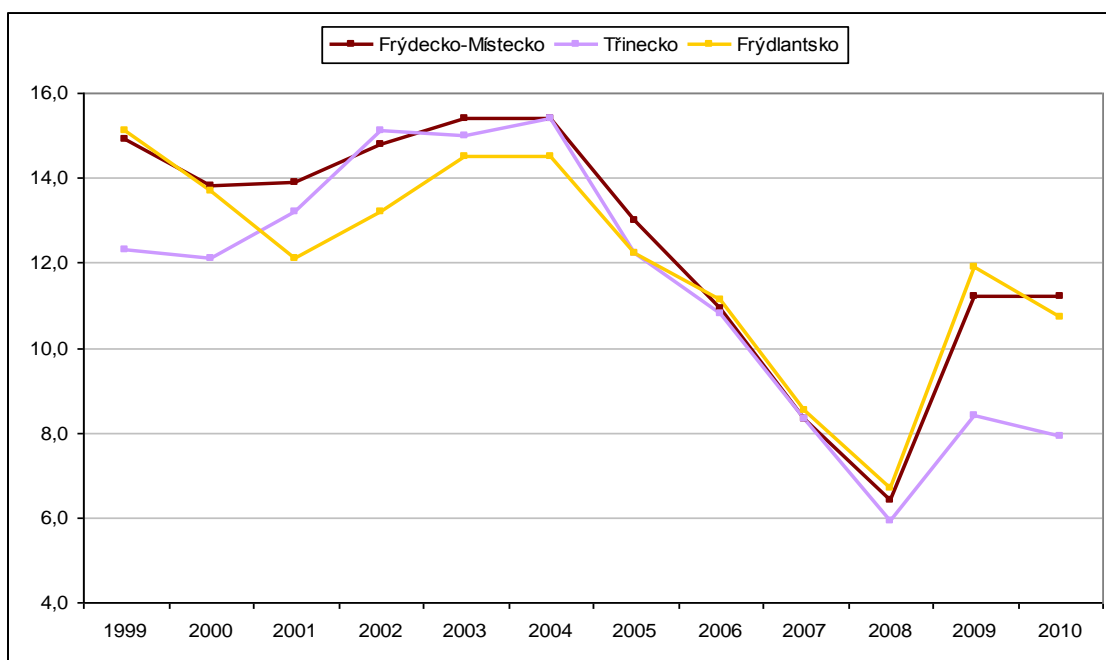
nad okresním průměrem (11,84 %). Je to dáno mimo jiné koncentrací obyvatel s nižším vzděláním či sociálně problémových.¹⁸⁴

Tabulka 22: Vývoj nezaměstnanosti v regionech okresu Frýdek-Místek v procentech

	Frýdecko-Místecko	Třinecko	Frýdlantsko
1999	14,9	12,3	15,1
2000	13,8	12,1	13,7
2001	13,9	13,2	12,1
2002	14,8	15,1	13,2
2003	15,4	15,0	14,5
2004	15,4	15,4	14,5
2005	13,0	12,2	12,2
2006	10,9	10,8	11,1
2007	8,3	8,3	8,5
2008	6,4	5,9	6,7
2009	11,2	8,4	11,9
2010	11,2	7,9	10,7

Zdroj: ÚP Frýdek-Místek, 2000-2011.

Graf 22: Vývoj nezaměstnanosti v oblastech okresu Frýdek-Místek v procentech

¹⁸⁴ ÚP Frýdek-Místek, 2011a.

3.3 Okres Opava

3.3.1 Charakteristika okresu Opava

Opava se rozkládá ve středu severní části Moravskoslezského kraje. Hraničí s Polskem, s Ostravou, s malou částí okresu Karviná, s Novým Jičínem a Olomoucí.¹⁸⁵ Je svou rozlohou 1113 km² třetím největším okresem Moravskoslezského kraje, avšak počtem obyvatel k 31. 12. 2009 – 177 133 až na čtvrtém místě ze šesti okresů kraje. Má nejméně obyvatel v produktivním věku 70,5 % vůči ostatním okresům kraje. Obyvatelé starší 65 tvoří 14,9 % a děti do 14 let 14,6 %. Skládá se ze 77 obcí a z toho je 7 měst.¹⁸⁶

Obyvatelstvo je koncentrováno hlavně do dvou měst Opavy a Hradce nad Moravicí, kde žije 64,5 % obyvatel okresu.¹⁸⁷ Je stále převážně zemědělskou oblastí a tvoří jádro zemědělské produkce kraje. Na ornou půdu připadá zhruba 81,5 % ze zemědělské půdy.¹⁸⁸ Lesy pokrývají 25,6 % celkové rozlohy území a zemědělská půda 64,3 %.¹⁸⁹ Průmysl v okrese je tradičně více rozmanitý než v Moravskoslezském kraji a díky tomu měl okres Opava po roce 1989 lepší výchozí podmínky pro adaptaci na tržní prostředí. „Důležitou součástí tohoto procesu byla také privatizace bývalých státních podniků.“¹⁹⁰

Okres Opava se dělí do čtyř základních podoblastí Opavsko, Kravařsko, Hlučínsko a Vítkovsko. Opavsko je centrální oblastí a rozlohou zabírá polovinu okresu. Nabízí dobré podmínky pro zemědělskou produkci v rostlinné i živočišné výrobě, koncentruje se zde průmyslová výroba, obyvatelé okresu a díky tomu i vysoký podíl ekonomicky aktivních obyvatel. Kravařsko je rozlohou nejmenší, ale nachází se zde řada významných podniků zaměřených na zpracovatelský průmysl a zemědělskou prvovýrobu. Hlučínsko je hustě osídlené (243 obyvatel na 1 km²). Charakteristická je návaznost na vývoj v ostravské průmyslové aglomeraci. Nejproblémovější část okresu je Vítkovsko. Přestože se rozkládá na ¼ území okresu, je velice řídko osídleno. Z důvodu malého zastoupení průmyslu, je zde

¹⁸⁵ ČSÚ, 2011c.

¹⁸⁶ ČSÚ, 2010h.

¹⁸⁷ ČSÚ, 2004b.

¹⁸⁸ ČSÚ, 2011c.

¹⁸⁹ ČSÚ, 2004b.

¹⁹⁰ ČSÚ, 2011c.

nedostatek volných pracovních míst, vzdělanostní struktura obyvatel je nízká a region se tak potýká s vysokým procentem dlouhodobé nezaměstnanosti.¹⁹¹

Na území okresu se nachází nerostné bohatství, jako lignit, rašelina, sádrovec, žáruvzdorné píský, pokrývačská břidlice, slévárenské píský, drobné pískovce, žula, štěrkopíský i minerální prameny. Avšak využití těchto zdrojů je celkem malé. Důležité místo ale má vodní hospodářství.¹⁹²

Největšími zaměstnavateli v okrese jsou: Slezská nemocnice v Opavě, příspěvková organizace, BRANO, a.s. (zabývá se výrobou zámků a kování), IVAX Pharmaceuticals, s.r.o. (vyrábí základní látký pro farmaceutické přípravky), OSTROJ Opava, a.s. (zaměřuje se na výrobu stavebních a důlních strojů) a MODEL OBALY, a.s. (vyrábí vlnitý papír a lepenky).¹⁹³ Silnou stránkou okresu je průmyslová zóna v Bolaticích.¹⁹⁴

Kvalita životního prostředí je příznivá, vyniká zejména ve srovnání se sousedním Ostravskem. Zátěž se soustřeďuje zejména v oblastech, kde se nachází větší průmyslové podniky, kde je vyšší úroveň automobilové dopravy a rovněž intenzivní zemědělská činnost a nízké zalesnění (Hlučínsko, Ludgeřovice a osa Ostrava – Opava). Naopak oblast Vítkovska je relativně čistým neporušeným životním prostředím. Avšak ani tato oblast nepomáhá již tak slabému turistickému využití regionu.¹⁹⁵

3.3.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Opava

Vývoj úzce souvisí s hospodářskou situací v širším moravskoslezském regionu a celé České republice. Okres se dodnes potýká s odbytovými potížemi zaměstnavatelů, s poklesem výroby a propouštěním zaměstnanců v důsledku hospodářské recese. Počet volných pracovních míst je nedostatečný. V první polovině roku 2010 poklesla míra nezaměstnanosti, avšak v prosinci došlo ke skokovému zvýšení počtu evidovaných nezaměstnaných a tedy k opětovnému nárůstu nezaměstnanosti na 11,36 %. Pohybuje se nad průměrnými hodno-

¹⁹¹ ÚP v Opavě, 2011.

¹⁹² ČSÚ, 2004b.

¹⁹³ ČSÚ, 2004b.

¹⁹⁴ ÚP Opava, 2011.

¹⁹⁵ ČSÚ, 2011c.

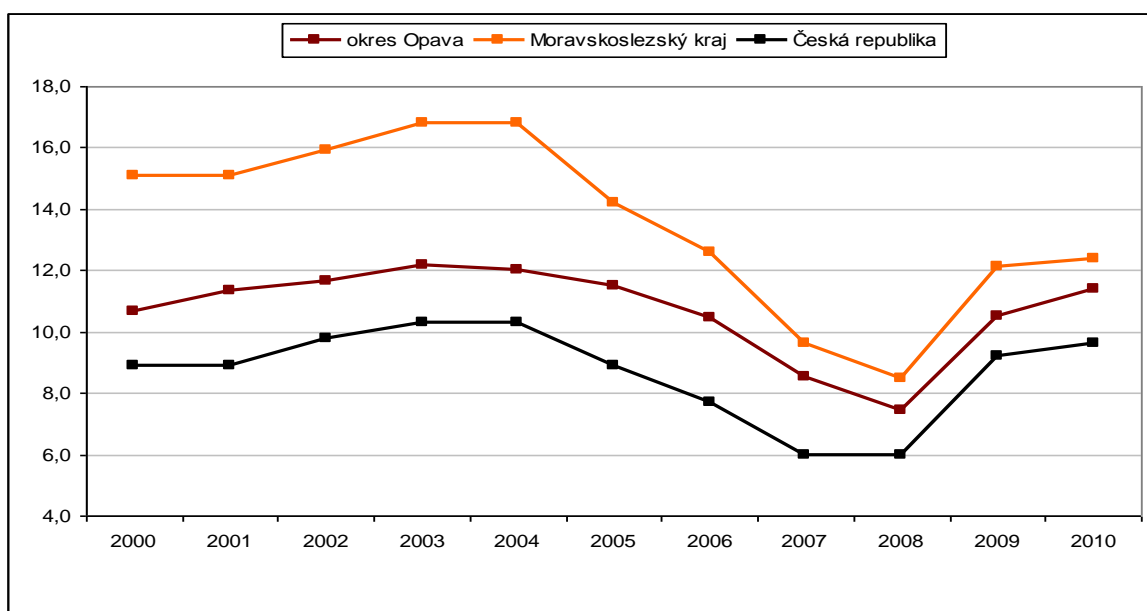
tami za Českou republiku a současně pod průměrem za Moravskoslezský kraj.¹⁹⁶ Lepší situace je jen v okrese Frýdek-Místek v rámci kraje.¹⁹⁷

Tabulka 23: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech

	okres Opava	Moravskoslezský kraj	Česká republika
2000	10,7	15,1	8,9
2001	11,3	15,1	8,9
2002	11,7	15,9	9,8
2003	12,2	16,8	10,3
2004	12,0	16,8	10,3
2005	11,5	14,2	8,9
2006	10,5	12,6	7,7
2007	8,5	9,6	6,0
2008	7,5	8,5	6,0
2009	10,5	12,1	9,2
2010	11,4	12,4	9,6

Zdroj: ÚP Opava, 2001 – 2011.

Graf 23: Vývoj nezaměstnanosti v Opavě v porovnání s krajem a ČR v procentech

Počátkem roku 2010 byla historicky poprvé zaznamenána vyšší míra nezaměstnanosti u mužů nežli u žen, což dokazuje velmi těžkou situaci výrobních odvětví. Nejhorší situaci

¹⁹⁶ ÚP Opava, 2011.

¹⁹⁷ ČSÚ, 2011c.

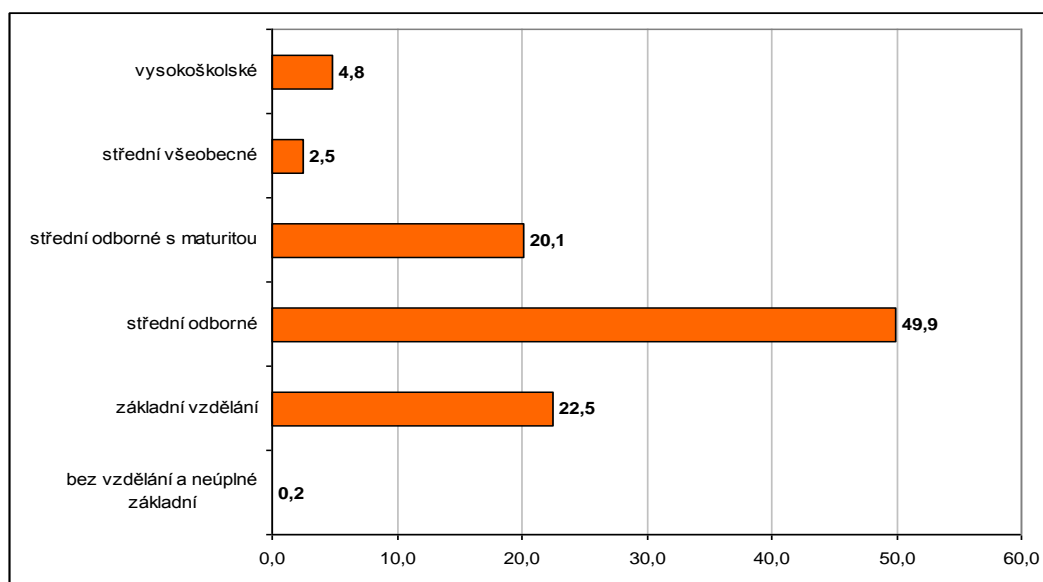
na trhu práce mají stále osoby bez vzdělání a se základním vzděláním. Struktura z hlediska vzdělání se meziročně mění jen v desetinách procent, větší rozdíly v pololetních údajích většinou způsobí sezónnost prací a s tím související profese. Pozvolně se zvyšuje podíl uchazečů s vyšším stupněm vzdělání na úkor poklesu podílu osob se základním a neúplným vzděláním. Oproti roku 2008, kdy podíl nezaměstnaných s ukončenou střední školou představoval 68,1 % a vysokoškoláků bylo 3,3 %, tak koncem roku 2010 byly obě hodnoty vyšší (72,5 % a 4,8 %). Naopak podíl uchazečů se základním vzděláním se snížil z 28,6 % z roku 2008 na současných 22,7 %.¹⁹⁸

Tabulka 24: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných

stupeň vzdělání	k 31. 12. 2010	
	absolutně	v procentech
bez vzdělání a neúplné základní	25	0,2
základní vzdělání	2 495	22,5
střední odborné	5 518	49,9
střední odborné s maturitou	2 224	20,1
střední všeobecné	279	2,5
vysokoškolské	526	4,8
celkem	11 067	100,0

Zdroj: ÚP Opava, 2011.

Graf 24: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných koncem roku 2010 v procentech

¹⁹⁸ ÚP Opava, 2011.

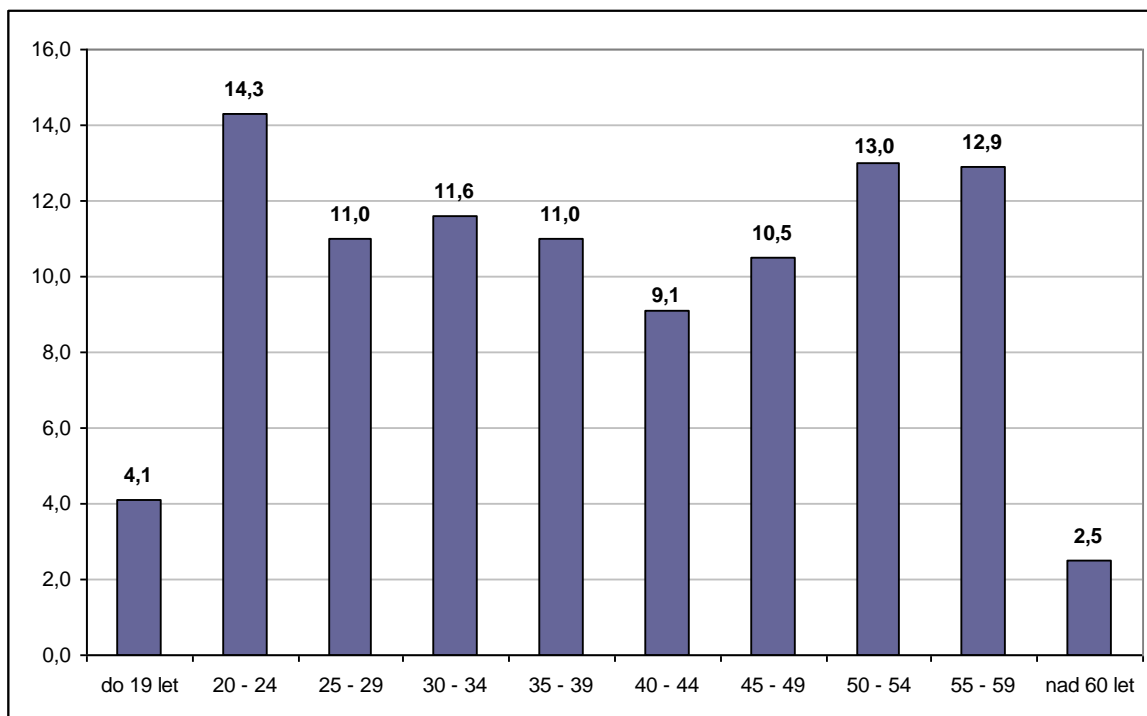
Průměrný věk nezaměstnaných v okrese Opava je 39,5 let. V současné době nejpočetnější věkovou skupinou osob jsou uchazeči ve věku 20 až 24 let a druhou nejpočetnější skupinou jsou osoby ve věku 50 až 54 let.¹⁹⁹

Tabulka 25: Vývoj věkové struktury nezaměstnaných v procentech

věk	2005	2006	2007	2008	2009	2010
do 19 let	5,7	5,2	4,4	4,5	4,4	4,1
20 - 24	15,4	14,6	11,9	13,8	14,3	14,3
25 - 29	11,8	11,1	10,1	10,4	11,6	11,0
30 - 34	11,4	11,9	12,1	11,7	12,3	11,6
35 - 39	9,3	9,1	9,3	9,4	10,7	11,0
40 - 44	10,1	10,4	9,9	9,3	8,8	9,1
45 - 49	11,7	10,8	11,1	10,3	10,4	10,5
50 - 54	14,1	14,2	15,8	15,5	14,0	13,0
55 - 59	9,3	11,2	13,0	12,6	11,2	12,9
nad 60 let	2,1	1,5	2,4	2,5	2,3	2,5
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: ÚP Opava, 2011.

Graf 25: Věková struktura nezaměstnaných koncem roku 2010 v procentech

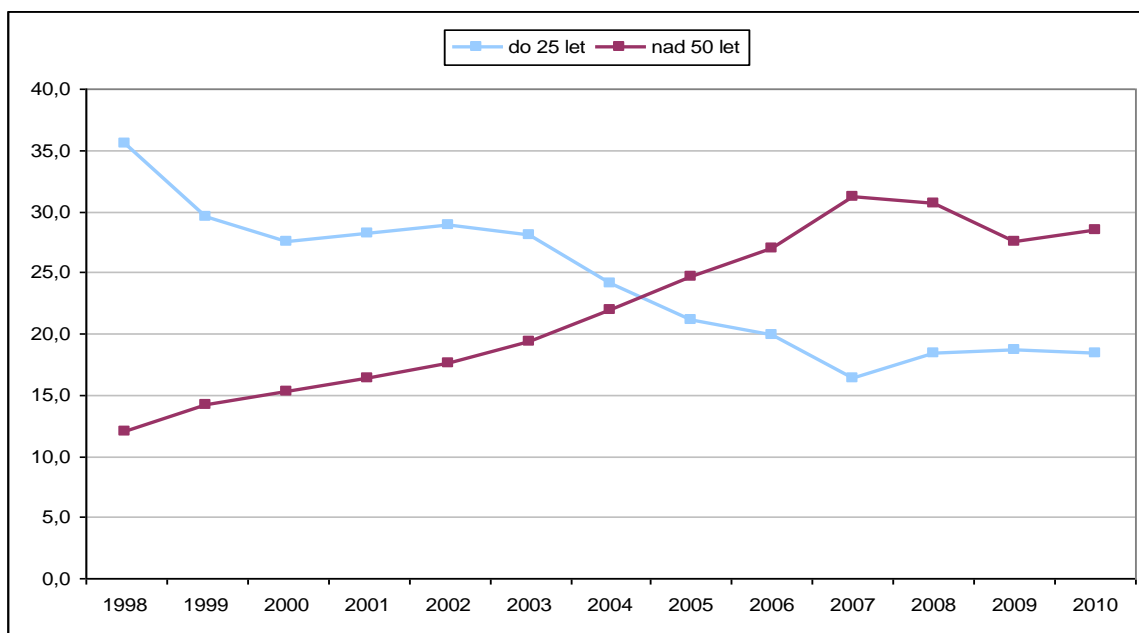
¹⁹⁹ ÚP Opava, 2011.

Tabulka 26: Vývoj počtu uchazečů v procentech

	do 25 let	nad 50 let
1998	35,5	12,0
1999	29,5	14,2
2000	27,5	15,2
2001	28,2	16,3
2002	28,8	17,5
2003	28,0	19,3
2004	24,1	21,9
2005	21,1	24,6
2006	19,8	27,0
2007	16,3	31,2
2008	18,3	30,6
2009	18,7	27,5
2010	18,4	28,4

Zdroj: ÚP Opava, 2009 - 2011.

Graf 26: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska věku v procentech

Z grafického znázornění je patrný odlišný vývoj počtu uchazečů ve věku do 25 let a nad 50 let. Od roku 1998, kdy převažovali uchazeči ve věku do 25 let, se postupně snižuje počet těchto uchazečů na úkor osob nad 50 let, který naopak narůstá.²⁰⁰

²⁰⁰ ÚP Opava, 2011.

3.4 Okres Bruntál

3.4.1 Charakteristika okresu Bruntál

Bruntálský okres je situován v severozápadní části Moravskoslezského kraje²⁰¹ ve specifických podhorských a horských podmínkách. Hraničí s okresy Olomouc, Opava, Šumperk, Jeseník a s Polskem.²⁰² Svou rozlohou 1 536 km² je největším okresem Moravskoslezského kraje a zároveň nejméně obydleným a navíc počet obyvatel stále klesá. K 31. 12. 2009 činil 97 633 osob, z toho má nejvíce z okresů kraje obyvatel v produktivním věku (71,9 %), více i ve věku do 14 let (14,7 %) a nejméně nad 65 let (13,4 %). Skládá se z 67 obcí, z toho 9 měst.²⁰³

Lidé se koncentrují především do Krnova, kde žije přes 29 tisíc obyvatel okresu, a do Bruntálu, který má přes 17 tisíc obyvatel.²⁰⁴ Hustota obyvatel je v okrese Bruntál velmi nízká, jen 64 osob na km². Řadí se tím na poslední místo v rámci Moravskoslezského kraje.²⁰⁵

Bruntálsko bylo dříve báňskou oblastí, dolovaly se zde drahé kovy jako zlato, stříbro a rudy barevných kovů. Dnes je již průmyslově zemědělskou oblastí. Lesy, které zaujímají přes 45 % celkové rozlohy regionu, mají zcela mimořádný význam jednak z hlediska produkce dřeva, ale i pro svou funkci vodohospodářskou, ochranou a rekreační. Zaměstnanost je soustředěna do firem se strojírenskou, textilní a dřevozpracující výrobou. Firem, které se zabývají průmyslem, je zhruba 13,7 % z okresu, firem v zemědělství je cca 7 %, 14,7 % firem je v odvětví stavebnictví a přibližně 28,5 % v odvětví obchodu a oprav spotřebního zboží a motorových vozidel.²⁰⁶

Z hlediska odvětví pracuje nejvíce lidí ve zpracovatelském průmyslu až 49,9 %, z toho 20,1 % ve výrobě základních kovů, v hutním zpracování kovů, slévárenství, ve výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků a 8,3 % ve výrobě pryžových a plastových vý-

²⁰¹ ČSÚ, 2011d.

²⁰² ÚP Bruntál, 2011.

²⁰³ ČSÚ, 2010h.

²⁰⁴ ČSÚ, 2011d.

²⁰⁵ ČSÚ, 2010g.

²⁰⁶ ČSÚ, 2011d.

robků a ostatních nekovových minerálních výrobků. Dalšími důležitými odvětvími z hlediska zaměstnanosti v okrese jsou zdravotnictví a sociální péče (11,2 %), vzdělávání (9,9 %) a veřejná správa, obrana a sociální zabezpečení (6 %). Z hlediska sfér národního hospodářství pracuje nejvíce lidí v sekundárním sektoru (59,9 % zaměstnanců). V primární pracuje 3,3 % a v terciární 36,8 %.²⁰⁷

Kvalita životního prostředí se zlepšuje, v posledním desetiletí se výrazně snížila produkce emisí, což vytváří objektivně vhodné podmínky i pro rozvoj turistického ruchu, rekreace a sportovních aktivit v řadě míst okresu.²⁰⁸

3.4.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Bruntál

Změny, které proběhly v organizační a vlastnické struktuře ekonomiky okresu, útlumu neefektivních výrob, konkurenční prostředí a další vlivy vedly v posledním desetiletí k citelnému nárůstu nezaměstnanosti. K 31. 12. 2009 činila míra nezaměstnanosti 15,40 %, čímž se stal okres Bruntál nejvíce postiženou oblastí jak v rámci kraje, tak čtvrtou nejhorší v celé České republice.²⁰⁹

K 31. 12. 2010 bylo situace ještě horší, evidováno bylo celkem 9 092 uchazečů o zaměstnání, z toho 4 340 žen, které procentuelně představují 47,7 %. Míra nezaměstnanosti opět narostla na 17,9 % a okres Bruntál se tak zařadil už na druhé místo z hlediska největší míry nezaměstnanosti okresů v České republice. V současné době se tak 39 nezaměstnaných uchází o jedno volné pracovní místo.²¹⁰

Nejhůře v okrese si stojí obec Jiříkov, která k 31. 12. 2010 dosahovala rekordní míry nezaměstnanosti 45,4 %. Naopak nejnižší míra koncem roku byla naměřená v obci Nová Pláň a činila 6,7 %.²¹¹ Problémy v Jiříkově začaly už v devadesátých letech minulého století, když se rozpadl bruntálský státní statek, který zaměstnával naprostou většinu místních lidí.

²⁰⁷ ÚP Bruntál, 2011.

²⁰⁸ ČSÚ, 2011d.

²⁰⁹ ČSÚ, 2011d.

²¹⁰ ÚP Bruntál, 2011.

²¹¹ ÚP Bruntál, 2011.

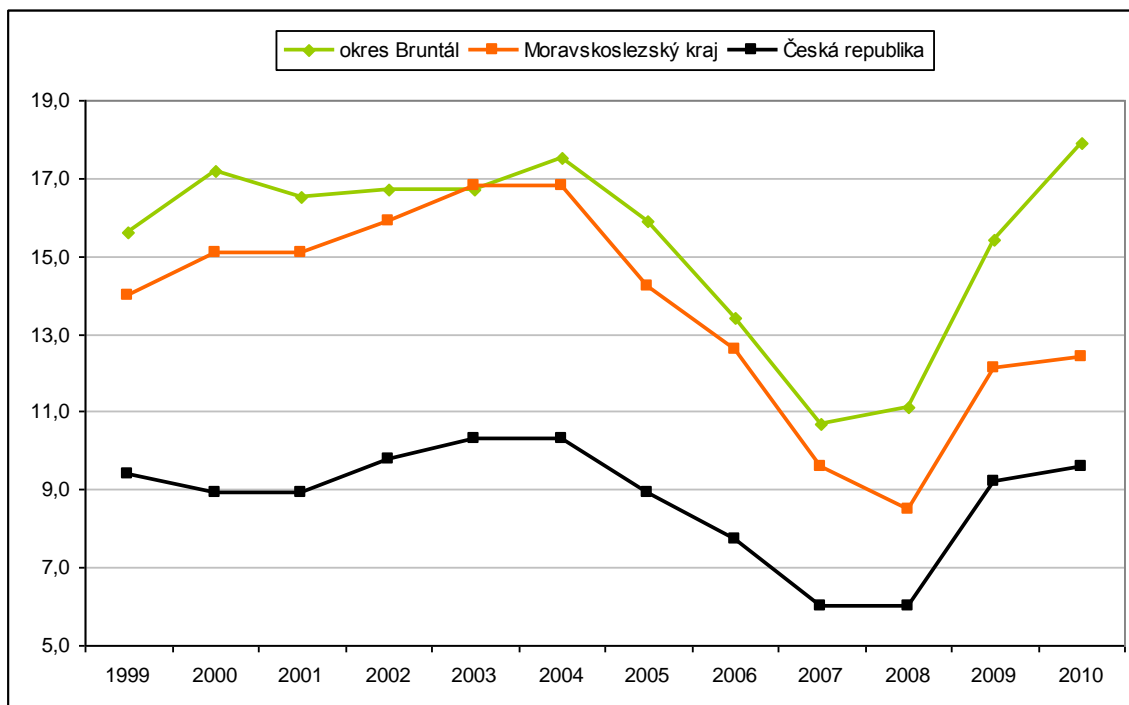
Od té doby se situace nijak výrazně nezlepšila. Navíc nedostatečná veřejná doprava vývoji rozhodně nepřispívá.²¹²

Tabulka 27: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech

	okres Bruntál	Moravskoslezský kraj	Česká republika
1999	15,6	14,0	9,4
2000	17,2	15,1	8,9
2001	16,5	15,1	8,9
2002	16,7	15,9	9,8
2003	16,7	16,8	10,3
2004	17,5	16,8	10,3
2005	15,9	14,2	8,9
2006	13,4	12,6	7,7
2007	10,7	9,6	6,0
2008	11,1	8,5	6,0
2009	15,4	12,1	9,2
2010	17,9	12,4	9,6

Zdroj: ÚP Bruntál, 2001-2011.

Graf 27: Porovnání vývoje míry nezaměstnanosti okresu vůči kraji a ČR v procentech

²¹² www.infoportaly.cz/bruntalsko/bruntal/nezamestnanost-v-jirikove-presahuje-40-procent, 3. 4. 2011.

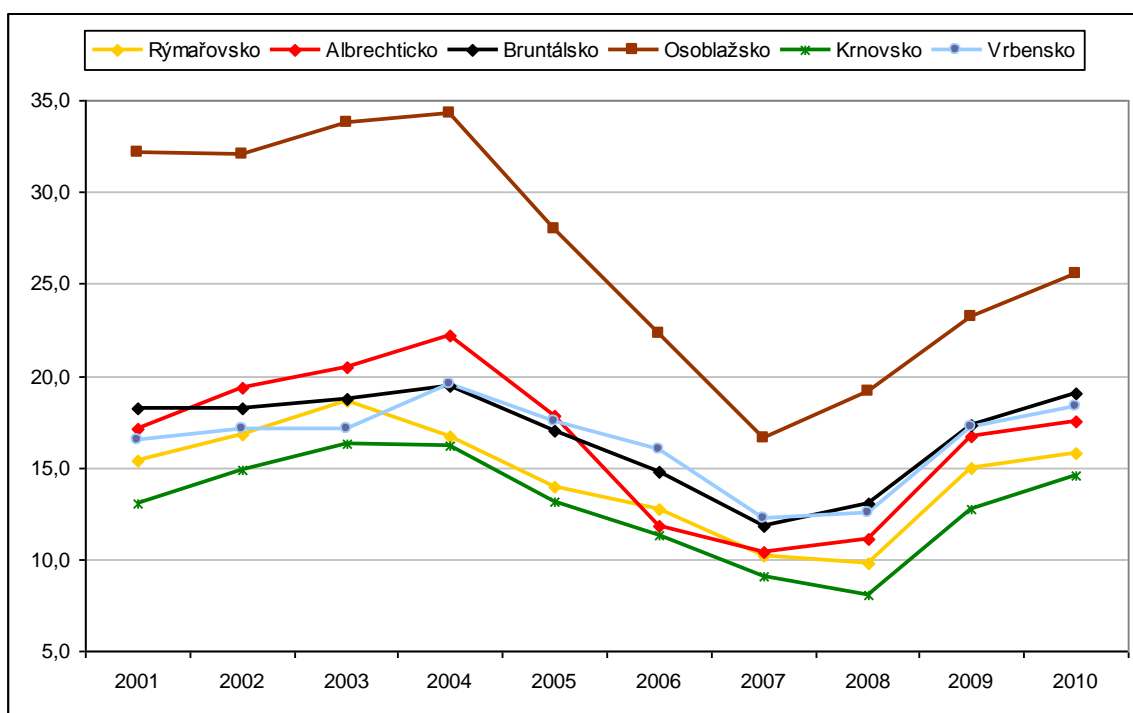
Z hlediska mikroregionů si nejhůře stojí Osoblažsko, které dosahuje až 25,5 % míry nezaměstnanosti, naopak nejlepší míra je na Krnovsku 14,6 %.²¹³

Tabulka 28: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Bruntál v procentech

	Rýmařovsko	Albrechticko	Bruntálsko	Osoblažsko	Krnovsko	Vrbensko
2001	15,4	17,1	18,2	32,2	13,0	16,5
2002	16,8	19,3	18,2	32,1	14,9	17,1
2003	18,6	20,5	18,7	33,8	16,3	17,1
2004	16,7	22,2	19,4	34,3	16,2	19,5
2005	14,0	17,8	17,0	28,0	13,1	17,5
2006	12,7	11,8	14,8	22,3	11,3	16,0
2007	10,2	10,4	11,8	16,6	9,1	12,2
2008	9,8	11,1	13,0	19,1	8,1	12,5
2009	15,0	16,7	17,3	23,2	12,7	17,2
2010	15,8	17,5	19,0	25,5	14,6	18,3

Zdroj: ÚP Bruntál, 2002 - 2011.

Graf 28: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Bruntál v procentech

²¹³ ÚP Bruntál, 2011.

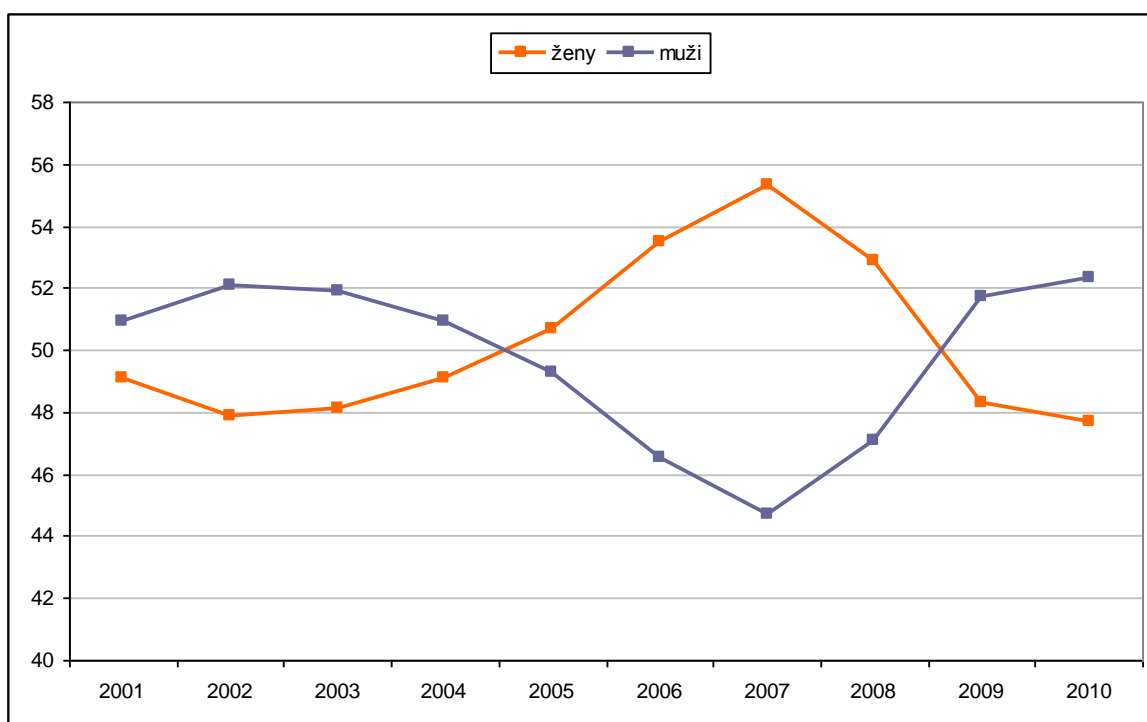
Do roku 2005 převažovali v evidenci muži, ale poté došlo k obratu a ženy se tak ujaly prvenství. Avšak od prosince roku 2009 do května 2010 bylo v evidenci opět více mužů než žen, přičemž v únoru 2010 dosáhl podíl evidovaných mužů nejvyšší hodnotu od roku 1992 – 55,3 %. Od června 2010 do listopadu téhož roku převážily opět ženy, ale v prosinci se zvýšil podíl mužů a dosáhl 52,3 %.²¹⁴

Tabulka 29: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví v procentech

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
muži	50,9	52,1	51,9	50,9	49,3	46,5	44,7	47,1	51,7	52,3
ženy	49,1	47,9	48,1	49,1	50,7	53,5	55,3	52,9	48,3	47,7

Zdroj: ÚP Bruntál, 2002 – 2011.

Graf 29: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví v procentech

²¹⁴ ÚP Bruntál, 2011.

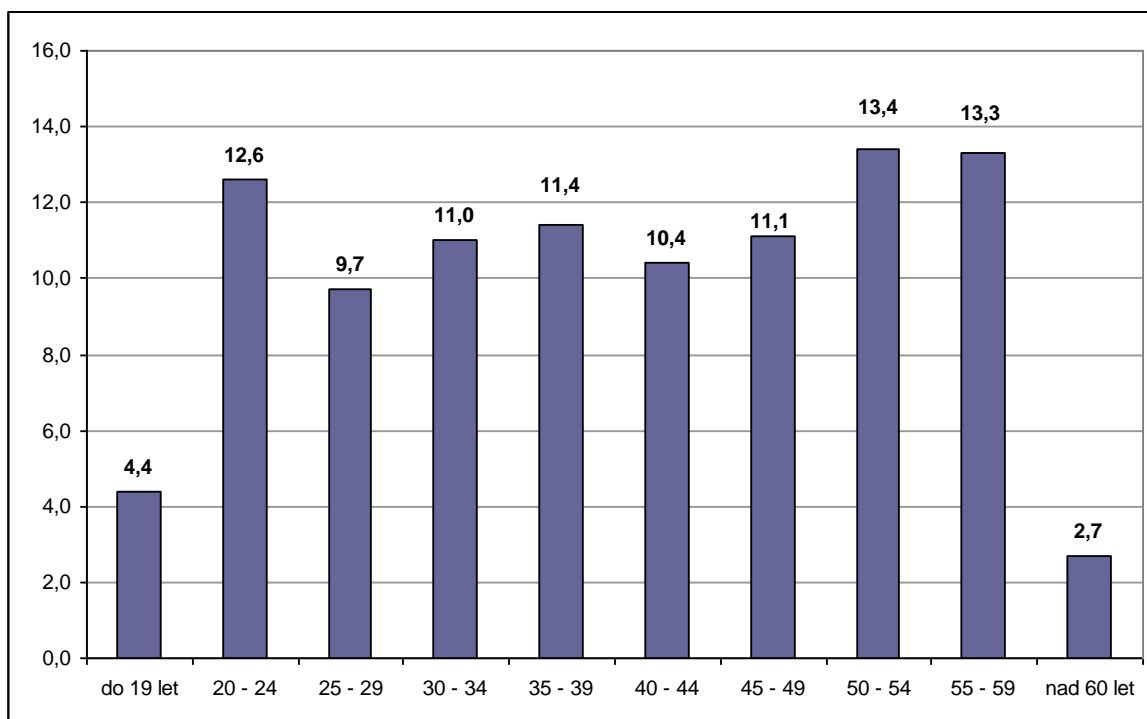
Nejvíce je nezaměstnaných nad 50 let (29,4 %). K 31. 12. 2010 bylo v kategorii 50 -54 let 13,4 % nezaměstnaných a v kategorii 55 – 59 let 13,3 %. Druhou nejpočetnější skupinou jsou osoby do 25 let, kterých je celkově 17 %. Průměrný věk uchazečů narůstá a v prosinci 2010 byl 40,2 let.²¹⁵

Tabulka 30: Nezaměstnaní z hlediska věku

věk	k 31. 12. 2010	
	absolutně	%
do 19 let	405	4,4
20 - 24	1 105	12,6
25 - 29	879	9,7
30 - 34	1 001	11,0
35 - 39	1 036	11,4
40 - 44	947	10,4
45 - 49	1 007	11,1
50 - 54	1 215	13,4
55 - 59	1 206	13,3
nad 60 let	246	2,7
celkem	9 092	100,0

Zdroj: ÚP Bruntál, 2011.

Graf 30: Nezaměstnaní z hlediska věku k 31. 12. 2010 v procentech

²¹⁵ ÚP Bruntál, 2011.

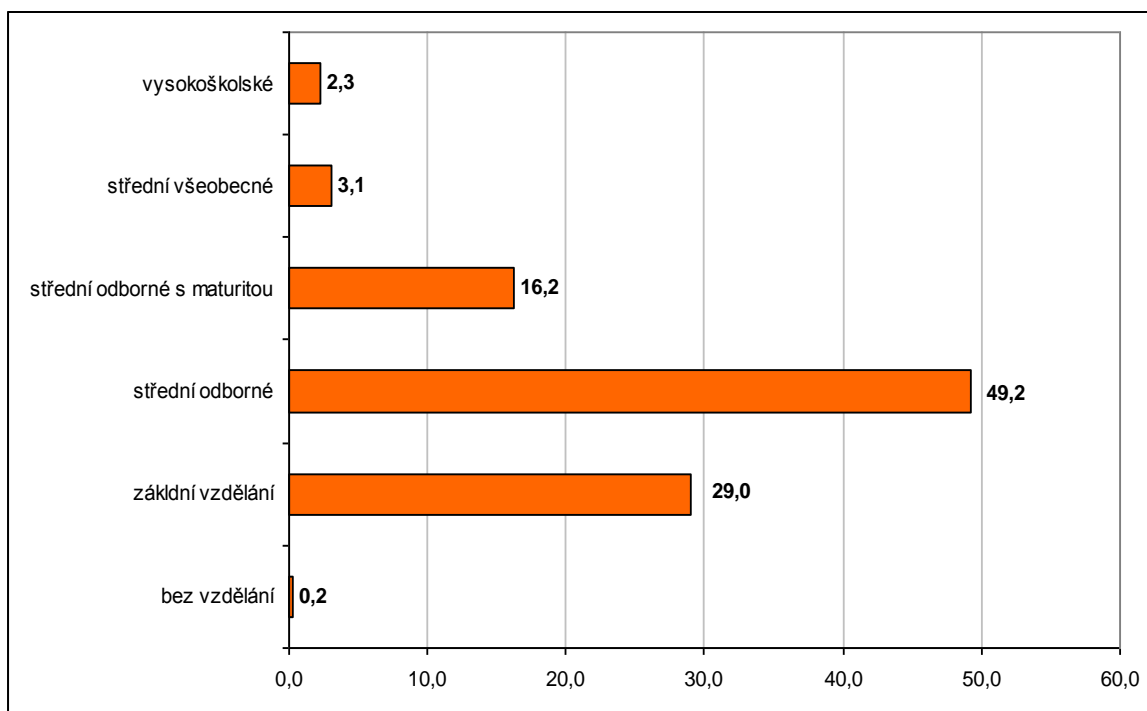
Nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání jsou dlouhodobě i v okrese Bruntál nezaměstnaní se středním odborným vzděláním (49,2 %) a se základním vzděláním (29 %).²¹⁶

Tabulka 31: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání

stupeň vzdělání	k 31. 12. 2010	
	absolutně	%
bez vzdělání	18	0,2
základní vzdělání	2 637	29,0
střední odborné	4 469	49,2
střední odborné s maturitou	1 471	16,2
střední všeobecné	285	3,1
vysokoškolské	212	2,3
celkem	9 092	100,0

Zdroj: ÚP Bruntál, 2011.

Graf 31: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání k 31. 12. 2010 v procentech

²¹⁶ ÚP Bruntál, 2011.

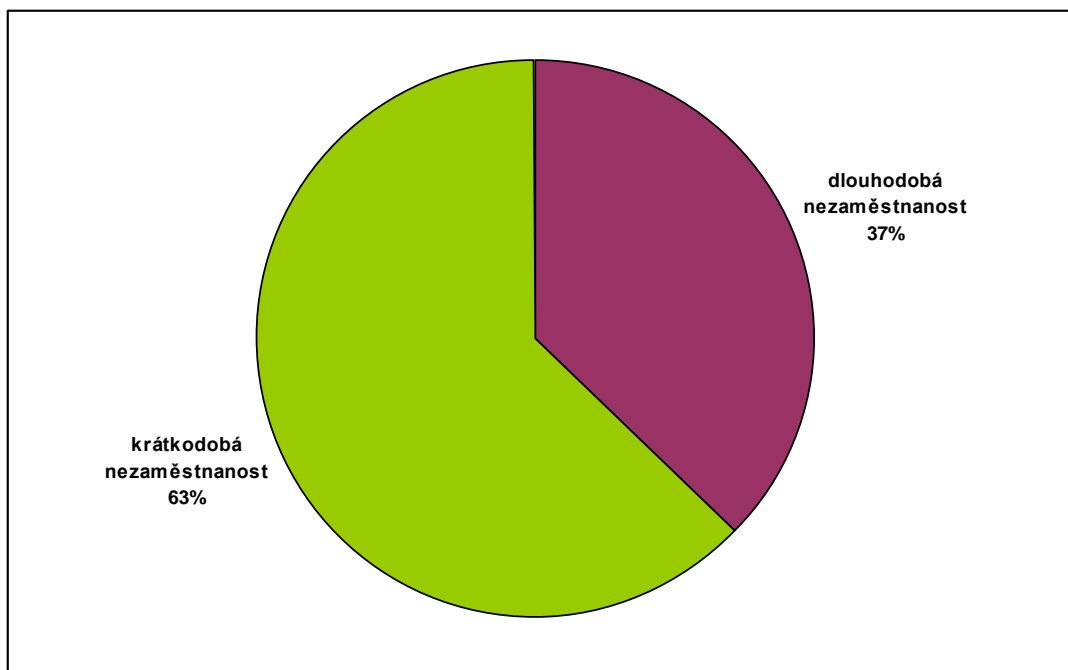
K 31. 12. 2010 bylo celkem 3 385 uchazečů o zaměstnání evidováno déle než 12 měsíců, což představovalo 37,2 % z celkového počtu uchazečů. Oproti předchozímu roku došlo k navýšení (k 31. 12. 2009 – 30,5 %).²¹⁷

Tabulka 32: Uchazeči podle délky nezaměstnanosti

období	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
do 3 měsíců	2 378	28,8	2 880	31,7
3 - 6 měsíců	1 491	18,0	1 459	16,0
6 - 9 měsíců	994	12,0	744	8,2
9 - 12 měsíců	884	10,7	624	6,9
12 - 24 měsíců	1 118	13,5	1 695	18,6
nad 24 měsíců	1 408	17,0	1 690	18,6
celkem	8 273	100,0	9 092	100,0

Zdroj: ÚP Bruntál, 2011.

Graf 32: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010

²¹⁷ ÚP Bruntál, 2011.

3.5 Okres Ostrava

3.5.1 Charakteristika okresu Ostrava

Okres Ostrava se nachází v severovýchodní části Moravskoslezského kraje. Hraničí s obcemi obvodu Hlučín, Bohumín, Orlová, Havířov, Frýdek-Místek, Kopřivnice, Bílovec a Opava.²¹⁸ Přestože je Ostrava nejmenším okresem Moravskoslezského kraje (třetí nejmenší v ČR), má rozlohu pouze 332 km², je nejlidnatější okresem kraje. Počet obyvatel k 31. 12. 2009 činil 335 425 osob²¹⁹ a hustota obyvatel je až 1 011,8 osob na km². Převážná většina (96,2 %) obyvatel žije ve městě.²²⁰ Ze všech okresů Moravskoslezského kraje má nejvíce obyvatel starších 65 let – 15,5 %. Poměr obyvatel ve věku do 14 let činí 14 % a obyvatel v produktivním věku 15 – 64 let má 70,5 %. Skládá se jen ze 13 obcí, z toho čtyř měst.²²¹

Největší a nejdůležitější částí okresu je město Ostrava. Je krajským městem Moravskoslezského kraje. Svou rozlohou se řadí na druhé místo a počtem obyvatel na třetí místo v rámci České republiky.²²² Patří mezi významné sídelní, průmyslové a intelektuální centra České republiky. Na dynamice jejího rozvoje je do značné míry závislá i dynamika rozvoje celého regionu. Má strategicky výhodnou polohu, nachází se 360 km východně od hlavního města Prahy, 310 km severně od Vídně a pouhých 10 km severně od hranic s Polskem a 50 km východně od hranic se Slovenskem.²²³ Těží i z unikátních technických památek, urbanismu a obrovského historického a kulturního dědictví v okolí. Nabízí možnosti sportu a rekreace v mnoha zařízeních i blízkých horách, což rozvíjí její turistický potenciál. Je důležitým dopravním uzlem s hustou sítí městské hromadné dopravy, jedenácti železničními stanicemi a zastávkami a mezinárodním letišťem Mošnov.²²⁴

²¹⁸ ČSÚ, 2004c.

²¹⁹ ČSÚ, 2010h.

²²⁰ ČSÚ, 2010g.

²²¹ ČSÚ, 2010h.

²²² ÚP Ostrava, 2011.

²²³ ČSÚ, 2011e.

²²⁴ ČSÚ, 2004c.

Hospodářství a zaměstnanost Ostravy, její ekonomický potenciál a současná struktura je velmi ovlivněna předchozím dlouhodobým historickým vývojem.²²⁵ Ostrava se rozvíjela od 18. století, kdy byly na jejím území nalezeny zásoby kvalitního černého uhlí. Největší rozmach průmyslu a nárůstu obyvatel byl zaznamenán začátkem 20. století. Ekonomika a zaměstnanost byla rozhodujícím způsobem závislá na velkých podnicích. Dlouhodobě zde probíhal politicky motivovaný proces preference těžkého průmyslu (zejména těžba uhlí, hutnictví železa a těžkého strojírenství). Výsledkem byla deformovaná a monostrukturní ekonomická základna regionu, kde například v průmyslu paliv bylo v aglomeraci zaměstnáno více než polovina pracovníků tohoto odvětví a v hutnictví železa dokonce 70 % pracovníků odvětví z celé České republiky. Ostatní průmyslová odvětví, zemědělská výroba a z velké části terciární sféra pak nutně plnily pouze doplňkovou funkci.²²⁶

Proto když po roce 1989 probíhala rozsáhlá restrukturalizace hospodářské základny, byla výrazně měněna její tvář, bylo propouštěno tisíce zaměstnanců a téměř neustále rostl počet evidovaných uchazečů o zaměstnání.²²⁷ Uvolňované pracovní síly byly z části absorbovány přechodem do drobného podnikání, do služeb, drobné řemeslné výroby a obchodní sítě, a část přešla do starobního důchodu. Přestože se Ostravský region postupem času stává významným centrem kultury, obchodu a sportu,²²⁸ dodnes patří ke strukturálně nejpostiženějším oblastem, pro něž je charakteristický razantní útlum těžkého průmyslu a vysoká strukturální nezaměstnanost.²²⁹

3.5.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Ostrava

Intenzita nárůstu nezaměstnanosti a tempo poklesu personálních stavů u zaměstnavatelů bylo nejvýraznější v letech 1997 až 1999, kdy nezaměstnanost velmi prudce stoupala a zaměstnanost výrazně klesala – stav lidí hledajících práci v těchto třech letech vzrostl o 16 264 (175,6 %) osob. Od února roku 2004, kdy byl stav registrovaných uchazečů o zaměstnání nejvyšší v celé historii (30 396 osob) se počet nezaměstnaných postupně snižoval až do října 2008, kdy bylo v evidenci 14 654 osob, což bylo nejméně od května 1998.

²²⁵ ČSÚ, 2011e.

²²⁶ ČSÚ, 2004c.

²²⁷ ÚP Ostrava, 2011.

²²⁸ ČSÚ, 2004c.

S příchodem celosvětové hospodářské krize se situace opět začala zhoršovat a nezaměstnanost nepřetržitě rostla devět měsíců, celkem o 5 987 osob. Poté se situace s mírnými výkyvy postupně stabilizovala, přesto se od listopadu 2008 do konce roku 2010 počet evidovaných uchazečů zvýšil o 7 078, tj. o 48,3 % osob.²³⁰

Území okresu je relativně jednoduté, a proto nelze analyzovat stav a vývoj trhu práce z mikroregionálního hlediska. Vliv dopravní obslužnosti na problematiku zaměstnanosti je zanedbatelný z důvodu jejího dobrého stavu.²³¹

Během roku 2010 se nezaměstnanost v okrese Ostrava nevyvíjela příznivě. Stav počtu nezaměstnaných osob z konce roku 2009 (20 400) nebyl ani jednou v roce 2010 podkročen, byl naopak po celou dobu vyšší. V prvním čtvrtletí 2010 se počet uchazečů razantně zvýšil. Nejvyšší nárůst uchazečů byl zaznamenán v lednu 2010, kdy počet vzrostl o 1 063 osob. Maxima dosáhl počet nezaměstnaných v březnu, a to 21 929, poté poklesl až pod hranici 21 tisíc a v prosinci opět výrazně stoupl, přičemž se jednalo o druhý nejvyšší nárůst během jednoho měsíce, a to o 960 uchazečů. Přispěla k tomu i novela zákona, která měnila podmínky pobírání podpory od ledna 2011 a tak se zvýšil zájem nových klientů se zaregistrovat ještě před zpřísněním legislativních podmínek. Celkově se tedy počet nezaměstnaných oproti roku 2009 zvýšil o 1 332 a koncem roku 2010 bylo registrováno 21 732 uchazečů.²³²

Stejně jako v minulých letech, tak i v roce 2010 se vyznačoval trh práce v okrese Ostrava obrovským a ze všech okresů republiky jedním z největších toků nezaměstnanosti. Nově se zaevidovalo 25 212 osob. Přicházeli především z firem – MANPOWER, spol. s.r.o., SUNGWOO HITECH s.r.o., Flexl T agency s.r.o., HRUŠKA, spol. s.r.o., EDYMAX Holding, a.s. a OKK Koksovny, a.s. Vyřazeno bylo celkem 23 880 uchazečů, z nichž 14 470 (60,6 %) nastoupilo do zaměstnání nebo začalo samostatně podnikat.²³³

Míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2010 činila 12 %, a tak v porovnání s rokem 2009, kdy činila 11,3 %, dochází k meziročnímu nárůstu o 0,7 procentního bodu. Vývoj nezaměstnanosti v okrese Ostrava v roce 2010 téměř přesně kopíruje republikový vývoj. Dokonce ve

²²⁹ ÚP Ostrava, 2011.

²³⁰ ÚP Ostrava, 2011.

²³¹ ÚP Ostrava, 2011.

²³² ÚP Ostrava, 2011.

²³³ ÚP Ostrava, 2011.

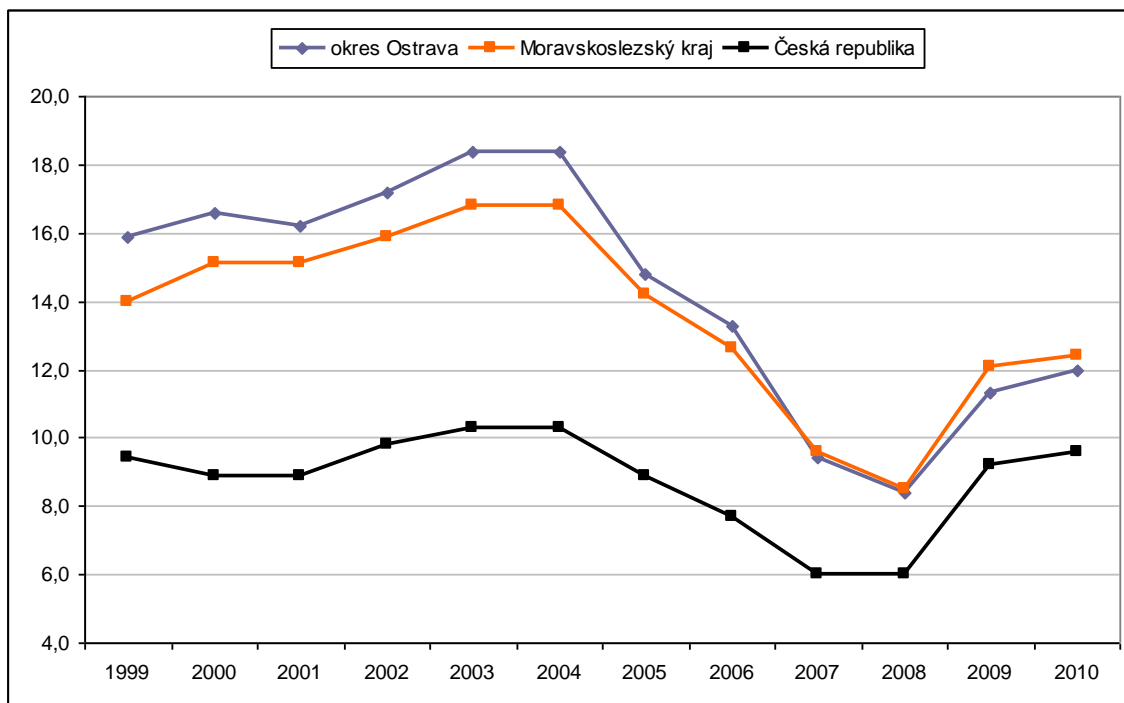
čtvrtém čtvrtletí roku je stav okresu příznivější než republikový průměr. Koncem roku 2010 se řadí na 21. příčku v rámci všech úřadů práce České republiky.²³⁴

Tabulka 33: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech

	okres Ostrava	Moravskoslezský kraj	Česká republika
1999	15,9	14,0	9,4
2000	16,6	15,1	8,9
2001	16,2	15,1	8,9
2002	17,2	15,9	9,8
2003	18,4	16,8	10,3
2004	18,4	16,8	10,3
2005	14,8	14,2	8,9
2006	13,3	12,6	7,7
2007	9,4	9,6	6,0
2008	8,4	8,5	6,0
2009	11,3	12,1	9,2
2010	12,0	12,4	9,6

Zdroj: ÚP Ostrava, 2000 – 2011.

Graf 33: Porovnání vývoje míry nezaměstnanosti okresu vůči kraji a ČR v procentech

²³⁴ ÚP Ostrava, 2011.

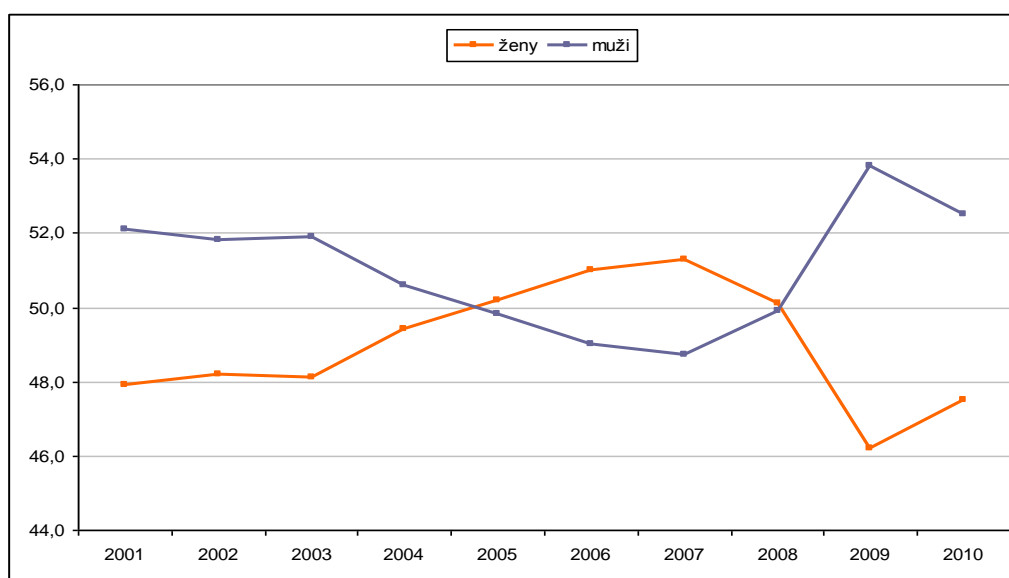
V současné době převažují mezi nezaměstnanými muži (52,5 %), ale tento stav pravděpodobně nebude trvalý. Jak je z grafu patrné, v průběhu let dochází k nárůstu a úbytku u obou pohlaví. Ve sledovaných letech 2001 – 2010 bylo zjištěno, že ženy převažovaly nad muži od roku 2001 do roku 2008, kdy pak začal jejich počet vůči mužům klesat. Dnešní situace je především ovlivněna dopadem světové hospodářské krize, která připravila hlavně muže o jejich pracovní místa. V roce 2010, kdy se ekonomika začíná vzpamatovávat, se snižuje počet nezaměstnaných mužů a narůstá počet žen bez práce.²³⁵

Tabulka 34: Struktura evidovaných uchazečů z hlediska pohlaví

	ženy		muži	
	absolutně	%	absolutně	%
2001	12 260	47,9	13 328	52,1
2002	13 409	48,2	14 398	51,8
2003	14 188	48,1	15 282	51,9
2004	14 263	49,4	14 629	50,6
2005	13 012	50,2	12 889	49,8
2006	11 609	51,0	11 141	49,0
2007	9 150	51,3	8 703	48,7
2008	7 692	50,1	7 670	49,9
2009	9 416	46,2	10 984	53,8
2010	10 325	47,5	11 407	52,5

Zdroj: ÚP Ostrava, 2002 – 2011.

Graf 34: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví v procentech

²³⁵ ÚP Ostrava, 2011.

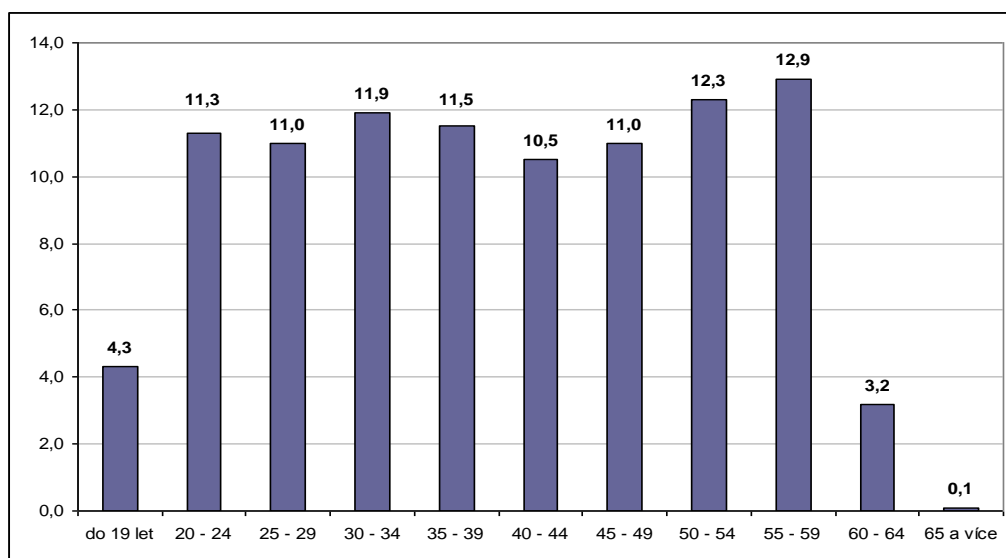
Během roku 2010 narůstá počet evidovaných ve všech věkových skupinách do šedesáti let. Osob mladších 25 let přibylo 292 a jejich podílové zastoupení se meziročně zvýšilo o 0,4 procentního bodu na 15,6 %. Počet uchazečů starší 50 let se sice zvýšil o 278, ale jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se snížil o 0,5 procentního bodu na 28,5 %. Tím, že se zvýšilo podílové zastoupení věkově mladších kategorií, se snížil i průměrný věk o 0,1 roku a na konci prosince tak činil 40,1 let.²³⁶

Tabulka 35: Nezaměstnaní z hlediska věku

věk	31. 12. 2009		31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
do 19 let	922	4,5	931	4,3
20 - 24	2 174	10,7	2 457	11,3
25 - 29	2 250	11,0	2 399	11,0
30 - 34	2 456	12,0	2 575	11,9
35 - 39	2 321	11,4	2 500	11,5
40 - 44	2 173	10,7	2 282	10,5
45 - 49	2 193	10,8	2 399	11,0
50 - 54	2 632	12,9	2 681	12,3
55 - 59	2 558	12,5	2 793	12,9
60 - 64	704	3,5	700	3,2
65 a více	17	0,1	15	0,1
celkem	20 400	100,0	21 732	100,0

Zdroj: ÚP Ostrava, 2011.

Graf 35: Nezaměstnaní z hlediska věku k 31. 12. 2010 v procentech

²³⁶ ÚP Ostrava, 2011.

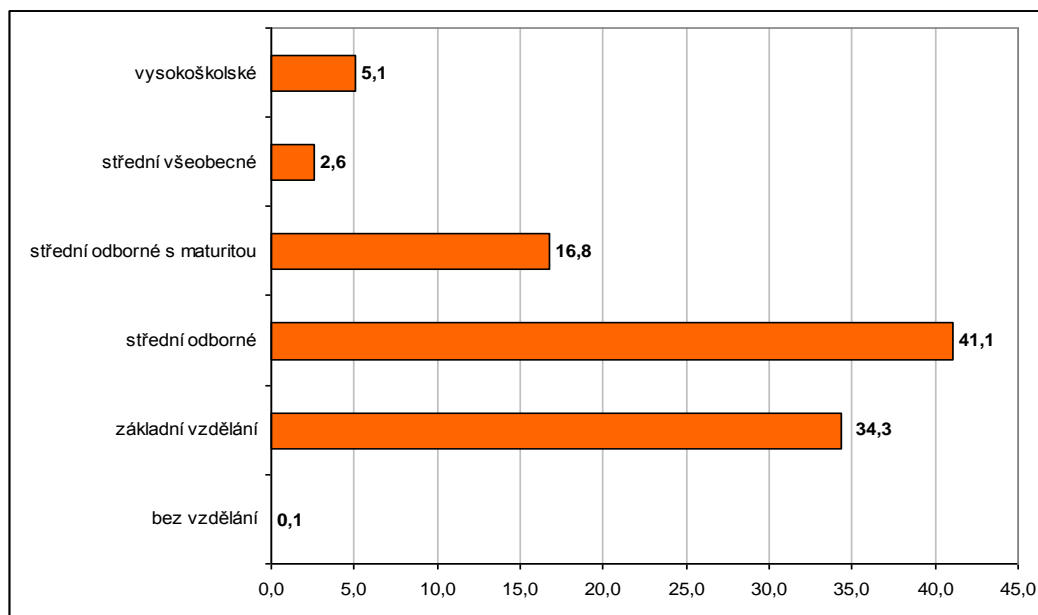
V porovnání roků 2009 a 2010 se zvyšuje i počet nezaměstnaných ve všech vzdělanostních skupinách kromě uchazečů bez vzdělání. Nejvíce přibýlo uchazečů se středním odborným vzděláním bez maturity (411), ale podílově se snížilo jejich zastoupení o 0,7 procentního bodu, což je mezi všemi vzdělanostními skupinami nejvíce. Druhý největší nárůst se týkal osob se základním vzděláním, jejich počet byl navýšen o 393, ale podílově došlo k poklesu jejich zastoupení o 0,3 procentního bodu. Naopak nejvyšší podílové zastoupení bylo u osob se středním odborným vzděláním s maturitou, a to o 0,6 procentního bodu. Což ukazuje na vyšší příliv kvalifikovaných uchazečů do evidence v loňském roce.²³⁷

Tabulka 36: Struktura uchazečů o zaměstnání z hlediska vzdělání

stupeň vzdělání	31. 12. 2009		31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
bez vzdělání	35	0,2	28	0,1
základní vzdělání	7 056	34,6	7 449	34,3
střední odborné	8 519	41,8	8 930	41,1
střední odborné s maturitou	3 314	16,2	3 650	16,8
střední všeobecné	501	2,5	557	2,6
vysokoškolské	975	4,8	1 118	5,1
celkem	20 400	100,0	21 732	100,0

Zdroj: ÚP Ostrava, 2011.

Graf 36: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání k 31. 12. 2010 v procentech

²³⁷ ÚP Ostrava, 2011.

V celorepublikovém srovnání je okres Ostrava trvale na nejvyšších příčkách z hlediska průměrné doby setrvání všech uchazečů o zaměstnání v registru úřadu práce. Ke konci roku 2010 činila tato doba 707 dní a byla třetí nejdelší (za okresy Karviná a Most) v rámci České republiky. Koncem prosince 2010 bylo registrováno déle než 6 měsíců 12 553 uchazečů, což je o 1 258 více než v závěru roku předcházejícího. Podíl této skupiny podstatně vzrostl, o 2,4 procentního bodu a nyní činí 57,8 %. Je to způsobeno tím, že v roce 2009 se evidovalo mnoho nových klientů, čímž se podstatně snížila dlouhodobá nezaměstnanost, avšak se vzrůstající délkou jejich evidence se nyní postupně zvyšuje počet i podíl skupin evidovaných déle než rok. Počet dlouhodobě nezaměstnaných (nad 12 měsíců) během roku 2010 stoupl o 2 117 (31,6 %), tzn. téměř o třetinu. Jejich podíl na celkové nezaměstnanosti se navýšil o 7,8 procentního bodu. K 31. 12. 2010 tak bylo v evidenci celkem 8 813 (40,6 %) takovýchto osob. Občanů evidovaných déle než 24 měsíců meziročně přibýlo o 581 (13,9 %) osob, takže koncem prosince 2010 jejich počet byl 4 766, což představuje 21,9 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání.²³⁸

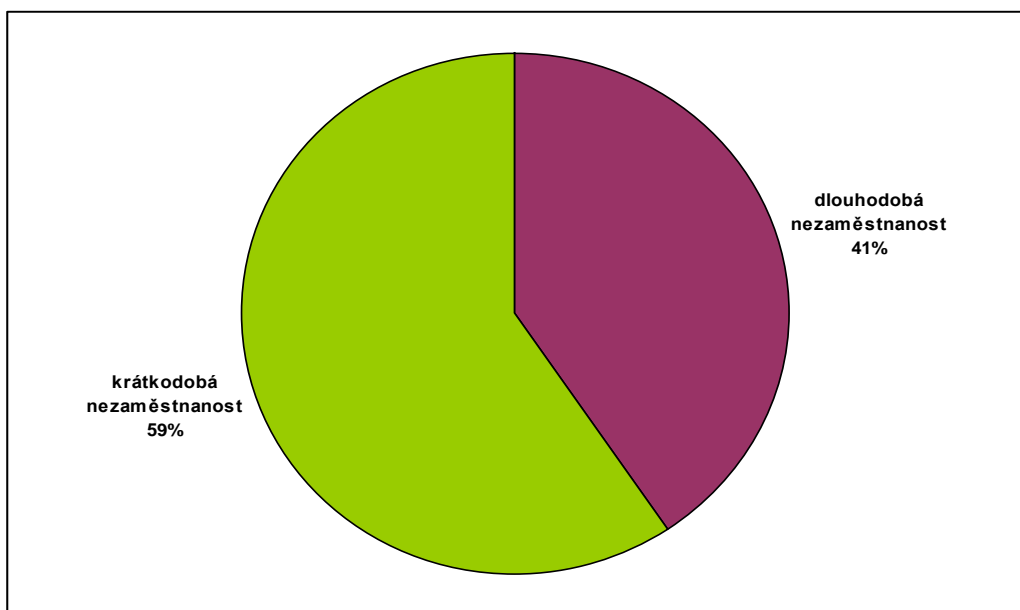
Tabulka 37: Struktura uchazečů podle délky nezaměstnanosti

období	31. 12. 2009		31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
do 3 měsíců	5 135	25,2	5 415	24,9
3 - 6 měsíců	3 970	19,5	3 764	17,3
6 - 9 měsíců	2 490	12,2	2 059	9,5
9 - 12 měsíců	2 109	10,3	1 681	7,8
12 - 24 měsíců	2 511	12,3	4 047	18,6
nad 24 měsíců	4 185	20,5	4 766	21,9
celkem	20 400	100,0	21 732	100,0

Zdroj: ÚP Ostrava, 2011.

²³⁸ ÚP Ostrava, 2011.

Graf 37: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010

3.6 Okres Karviná

3.6.1 Charakteristika okresu Karviná

Karviná leží na severovýchodě Moravskoslezského kraje. Hraničí s Polskem, s obcemi správního obvodu Orlová, Havířov a Český Těšín.²³⁹ Karviná má rozlohu 356 km², což ji činí čtvrtým nejmenším okresem v republice a druhým nejmenším v kraji za okresem Ostrava-město. Naproti tomu je druhým nejlidnatějším okresem v rámci kraje a třetím v České republice.²⁴⁰ K 31. 12. 2009 činil počet obyvatel 273 137 osob a hustota obyvatel dosahovala až 766,7 osob na 1 km².²⁴¹ Má nejméně obyvatel ve věku do 14 let (13,7 %) ze všech okresů Moravskoslezského kraje. Naopak více obyvatel v produktivním věku 71,2 % a osob starších 65 let 15,1 %. Skládá se ze 17 obcí, z toho 7 měst.²⁴² Nejlidnatější města jsou Havířov (přes 82 tisíc obyvatel) a Karviná (přes 61 tisíc).²⁴³

²³⁹ ČSÚ, 2004d.

²⁴⁰ ČSÚ, 2011f.

²⁴¹ ČSÚ, 2010g.

²⁴² ČSÚ, 2010h.

²⁴³ ČSÚ, 2011f.

V uplynulých 200 letech měl pro okres nezpochybnitelný význam hlavně těžební průmysl.²⁴⁴ Industriální rozvoj Karvinska byl zahájen nálezem černého uhlí na jeho území v roce 1776. V 19. století se postupně těžba rozvíjela a budovaly se doly, návazně se rozvíjel průmysl koksárenský, železářský, hutní, chemický a potřebná dopravní infrastruktura. Vývoj okresu ovlivnila i státní národohospodářská orientace na těžký průmysl, která investovala obrovské finanční prostředky do otevírání a stavby nových důlních kapacit. V osmdesátých letech 20. století začala stagnace a objem těžby černého uhlí poklesl. Počátkem devadesátých let 20. století se v krátkém časovém období změnila národohospodářská koncepce a rychle se utlumoval těžký průmysl. Projevilo se to zastavením těžby ekonomicky neefektivních dolů František a Dukla a některých důlních provozů. „Problémy s odbytem vlastní produkce, ale také změny ve vlastnictví firem, přispěly k omezování i likvidaci nedůlních továrních kapacit ve strojírenství, elektrotechnickém, kožedělném průmyslu a k útlumu a organizačnímu rozpadu kapacit velkého stavebnictví v okrese.“²⁴⁵ Přesto ještě počátkem 90. let dvacátého století se v okrese Karviná těžilo více než 15 milionů tun uhlí. Objem těžby však stále klesá. I přesto ale z pohledu zaměstnanosti má tento rezort nejvyšší zastoupení v okrese. Po něm pak následují odvětví výroby základních kovů, hutního zpracování, slévárenství a výroby kovových konstrukcí, zdravotní a sociální péče, vzdělávání, dopravy a skladování, veřejné správy, obrany a povinného zabezpečení a obchodu.²⁴⁶

Karvinsko se vyznačuje množstvím důlních slaných vod, které vyvěrají téměř ve všech dolech v okrese a jsou využívány k léčebným účelům například v Lázních Darkov a v Rehabilitačním ústavu Karviná.²⁴⁷ V souvislosti s útlumem produkce těžkého průmyslu se zlepšuje životní prostředí v okrese. K příznivějšímu stavu napomohlo budování filtračních komínových zařízení a čističek odpadních vod, ale také přecházením na topení ekologicky méně zatěžujícími formami zdroje energie.²⁴⁸

²⁴⁴ ÚP Karviná, 2011.

²⁴⁵ ČSÚ, 2011f.

²⁴⁶ ÚP Karviná, 2011.

²⁴⁷ ČSÚ, 2011f.

²⁴⁸ ČSÚ, 2011f.

3.6.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Karviná

Příznivý vývoj z roku 2008 byl poznamenán ekonomickými problémy na trhu práce v roce 2009 a nezaměstnanost opět narůstala. Snížila se zaměstnanost v průmyslových zónách, především v karvinské průmyslové zóně. Důvodem byl pokles výroby zapříčiněný ztrátou zakázek.²⁴⁹ K 31. 12. 2009 byla míra nezaměstnanosti 14,39 %, což je osmá nejvyšší v republice a druhá v Moravskoslezském kraji.²⁵⁰ V roce 2010 se situace pomalu stabilizuje a zlepšuje. Zaměstnanost meziročně vzrostla o 238 osob, tj. 11,8 %. K nárůstu došlo nejvíce v karvinské zóně. Ve srovnání s rokem 2009, kdy bylo celkem evidováno 20 824 uchazečů o zaměstnání, se jejich počet v roce 2010 snížil na 20 940 a míra nezaměstnanosti na 14,27 %. Okres se tak v porovnání míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji zařadil na druhé místo za Bruntálem a v rámci ČR na sedmou příčku. Z hlediska počtu uchazečů, se okres Karviná zařadil opět na třetí místo v rámci České republiky. Na celkovém počtu uchazečů v rámci České republiky (561 551) se okres podílel 3,7 %, což bylo o 0,2 % méně než před rokem. V rámci Moravskoslezského kraje (82 776) se podílel 25,3 %, tj. o 0,5 % méně než v roce předešlém. Zhruba každý 27. uchazeč v republice a cca 4. nezaměstnaný v rámci Moravskoslezského kraje je z okresu Karviná. Meziročně se tento stav zlepšil v rámci ČR o 0,8 uchazeče, ale v rámci kraje zůstal nezměněn.²⁵¹

Během roku 2010 se nově zaevidovala celkem 21 513 uchazečů o zaměstnání, oproti roku 2009 se tento počet snížil o 2 819 osob, a tak došlo k meziročnímu poklesu ve výši 11,6 %. Až do října 2010 byl zaznamenán pouze meziroční pokles počtu nově evidovaných uchazečů, ale obrat přišel v měsících listopadu a prosinci, kdy se projevil meziroční nárůst. Nejvíce přicházelo nezaměstnaných z odvětví obchodu, administrativní a podpůrné činnosti, stavebnictví, výroby základních kovů, hutního zpracování, slévárenství a výroby kovových konstrukcí a z ubytování, stravování a pohostinství. Z evidence bylo v průběhu roku 2010 vyřazeno celkem 21 397 osob, což ve srovnání s rokem 2009 představuje zvýšení o 993 osob, tj. o 4,9 %.²⁵²

²⁴⁹ ÚP Karviná, 2011.

²⁵⁰ ČSÚ, 2011f.

²⁵¹ ÚP Karviná, 2011.

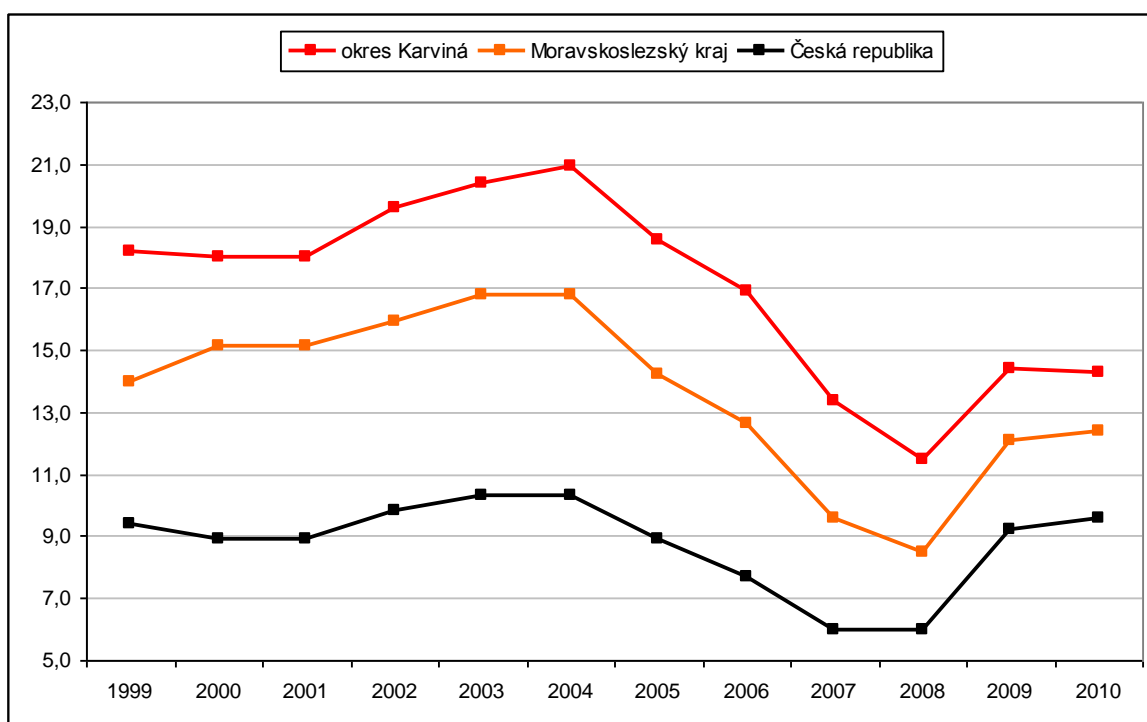
²⁵² ÚP Karviná, 2011.

Tabulka 38: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech

	okres Karviná	Moravskoslezský kraj	Česká republika
1999	18,2	14,0	9,4
2000	18,0	15,1	8,9
2001	18,0	15,1	8,9
2002	19,6	15,9	9,8
2003	20,4	16,8	10,3
2004	20,9	16,8	10,3
2005	18,6	14,2	8,9
2006	16,9	12,6	7,7
2007	13,4	9,6	6,0
2008	11,5	8,5	6,0
2009	14,4	12,1	9,2
2010	14,3	12,4	9,6

Zdroj: ÚP Karviná, 2000 – 2011.

Graf 38: Vývoj nezaměstnanosti v Karviné v porovnání s krajem a ČR v procentech

Vývoj míry nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech zachycuje následující tabulka a graf. Meziročně se hodnota míry nezaměstnanosti snížila u tří mikroregionů, přičemž nejvyšší pokles zaznamenala oblast Bohumínsko (o 1,3 %), dále Českotěšínsko (o 0,51 %) a na Orlovsku se míra snížila o 0,16 %. Naopak meziroční přírůstek byl v mikroregionu Havířovsko, a to ve výši 0,29 %, a Karvinsko s přírůstkem 0,03 %. Na výši nezaměstnanosti se tradičně více podílejí ženy. Koncem roku 2010 dosahovala míra nezaměstnanosti

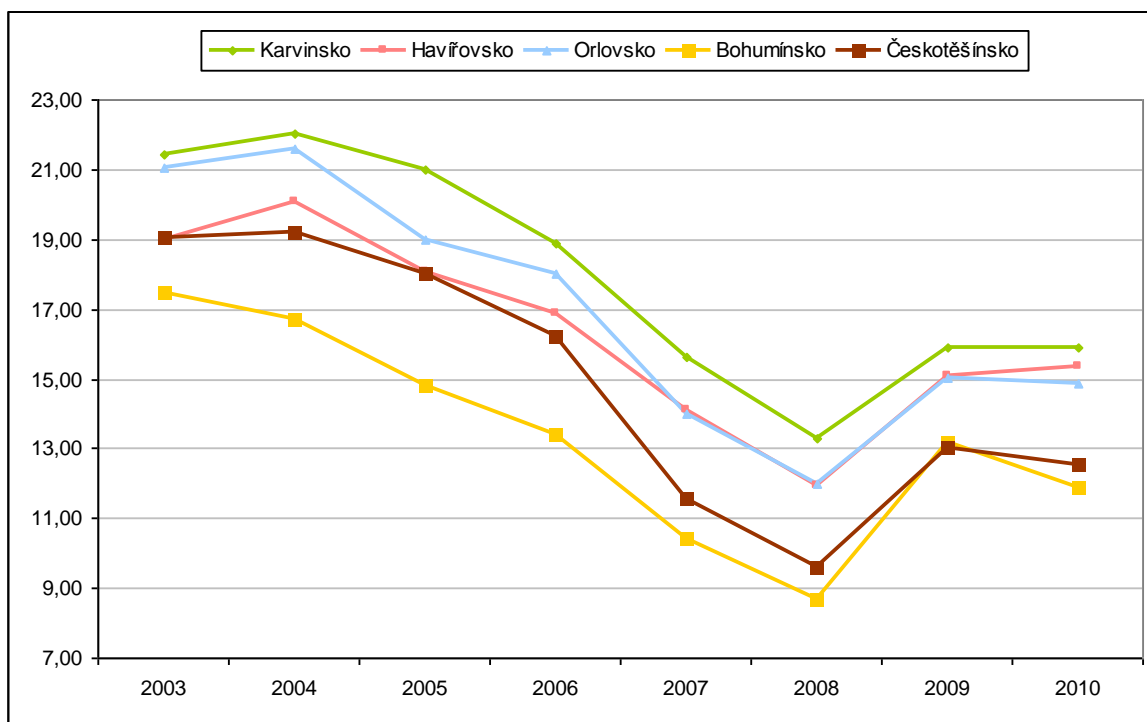
u žen 16,39 % a u mužů 12,65 %. Nejvyšší nezaměstnanost byla naměřena v mikroregionu Karvinsko (15,91 %) a nejnižší na Bohumínsku (11,89 %).²⁵³

Tabulka 39: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Karviná v procentech

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Karvinsko	21,41	22,02	21,00	18,89	15,60	13,28	15,88	15,91
Havířovsko	19,01	20,06	18,04	16,87	14,08	11,94	15,07	15,36
Orlovsko	21,06	21,60	18,99	18,01	13,99	11,98	15,03	14,87
Bohumínsko	17,46	16,73	14,82	13,38	10,41	8,69	13,19	11,89
Českotěšínsko	19,06	19,18	18,01	16,24	11,56	9,60	13,03	12,52

Zdroj: ÚP Karviná, 2011.

Graf 39: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Karviná v procentech

V evidenci nadále převládají vyučení uchazeči, kteří tvoří více než 45 % všech nezaměstnaných. Druhou největší skupinou jsou nekvalifikované osoby se základním nebo nedokončeným základním vzděláním a tvoří 32,3 %. Nezaměstnaných s maturitou je 16,58 %. Meziročně se podíl uchazečů v jednotlivých stupních vzdělání měnil jen nepatrně. Přibýlo nekvalifikovaných osob o 103 uchazečů, tj. o 1,5 %. O 111 osob, to je o 1,2 %, se snížil

²⁵³ ÚP Karviná, 2011.

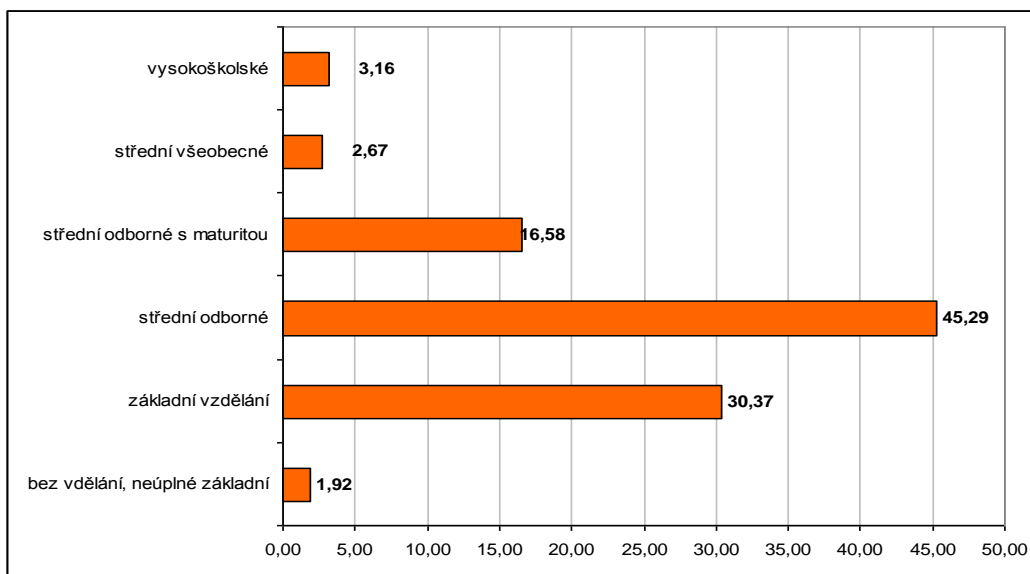
počet uchazečů s vyučením bez maturity. Nejvyšší rozdíl v neprospěch uchazečů je u skupiny nekvalifikovaných uchazečů, jejichž počet i podíl vysoce převyšuje volná pracovní místa. Na jedno volné pracovní místo pro nekvalifikovaného uchazeče připadalo až 75 nezaměstnaných, na jedno místo pro vyučené se hlásilo 51 osob, na místo pro osoby s maturitou se ucházelo 28 lidí a na vysokoškolské místo 18 osob. V dlouhodobém vývoji nedochází u jednotlivých stupňů vzdělání uchazečů k podstatnějším změnám.²⁵⁴

Tabulka 40: Struktura nezaměstnaných z hlediska vzdělání

stupeň vzdělání	31. 12. 2009		31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
bez vzdělání a neúplné základní	282	1,35	402	1,92
základní vzdělání	6377	30,62	6360	30,37
střední odborné	9595	46,08	9484	45,29
střední odborné s maturitou	3388	16,27	3472	16,58
střední všeobecné	565	2,71	560	2,67
vysokoškolské	617	2,96	662	3,16
celkem	20824	100,00	20940	100,00

Zdroj: ÚP Karviná, 2011.

Graf 40: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání k 31. 12. 2010 v procentech

Vývoj věkové struktury uchazečů zachycuje následující tabulka. Během roku 2010 se u pěti věkových skupin zvýšil a u pěti také snížil počet uchazečů. Z hlediska počtu byl nejvyšší nárůst u skupiny 45-49letých (147), 55-59letých (114) a 25-29letých (104). Naopak

²⁵⁴ ÚP Karviná, 2011.

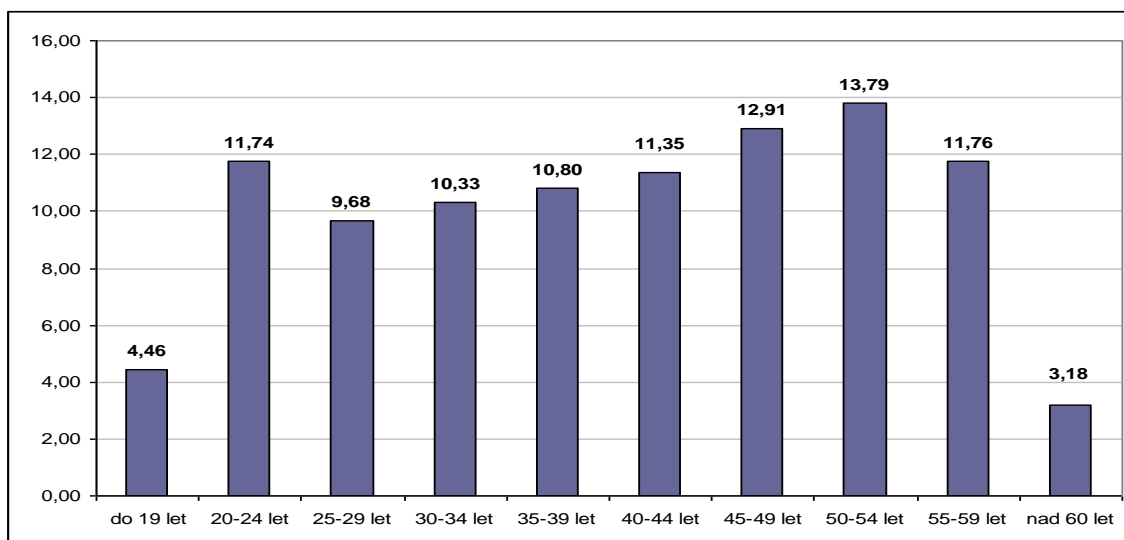
nejvyšší meziroční úbytek se týkal skupin 40-44letých (o 153), 30-34letých (o 107) a 50-54letých (o 99). Z hlediska podílu k celkovému počtu uchazečů největší meziroční přírůstek byl u osob 45-49letých (0,63 %) a 55-59letých (0,48 %). Naopak největší pokles podílu zaznamenaly skupiny 40-44letých (o 0,79 %) a 30-34letých (o 0,58 %).²⁵⁵

Tabulka 41: Struktura nezaměstnaných z hlediska věku

věk	31. 12. 2009		31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
do 19 let	889	4,27	933	4,46
20-24 let	2371	11,39	2459	11,74
25-29 let	1922	9,23	2026	9,68
30-34 let	2271	10,91	2164	10,33
35-39 let	2274	10,92	2262	10,80
40-44 let	2529	12,14	2376	11,35
45-49 let	2557	12,28	2704	12,91
50-54 let	2987	14,34	2888	13,79
55-59 let	2349	11,28	2463	11,76
nad 60 let	675	3,24	665	3,18
celkem	20824	100,00	20940	100,00

Zdroj: ÚP Karviná, 2011.

Graf 41: Nezaměstnaní z hlediska věku k 31. 12. 2010 v procentech

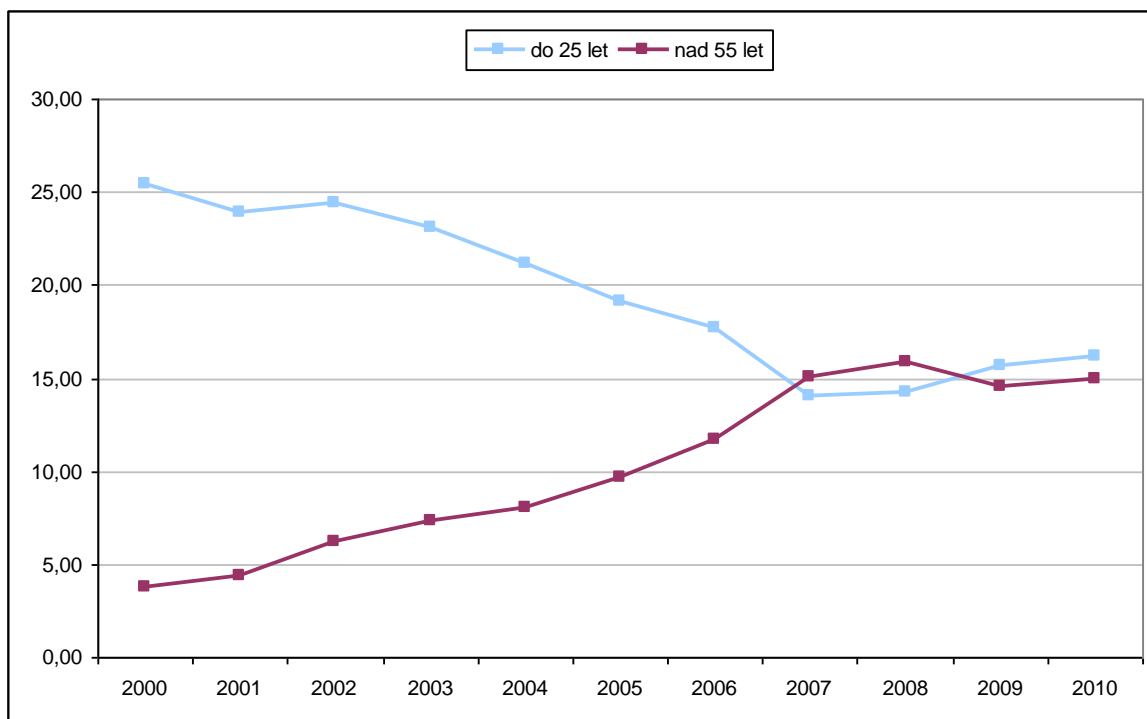

Ve srovnání s obdobím posledních 10 let byl nejvyšší nárůst u skupiny 55 a více let (11,2 %) a 45-54 let (4,3 %). U ostatních věkových kategorií došlo během tohoto období k snížení jejich podílu, přičemž nejvyšší 9,3 % se týkal skupiny 15-24letých uchazečů. Vývoj

²⁵⁵ ÚP Karviná, 2011.

odrážela změna podmínek nároku na podporu v nezaměstnanosti absolventů škol a zvýšený zájem zaměstnavatelů o tuto věkovou skupinu. Podíl nezaměstnaných ve věkové skupině 25-34 let klesl o 4,9 %. Nejstabilnější z hlediska podílu skupiny na celkovém počtu uchazečů byly osoby ve věku 34-44 let, u nichž se projevil během sledovaných deseti let pokles jen ve výši 1,4 %.²⁵⁶

Graf 42: Vývoj procentního podílu věkových skupin nezaměstnaných

Nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání dlouhodobě přetrvává v evidenci déle než dva roky. Tyto osoby zastupují větší čtvrtinu z celkového počtu nezaměstnaných a dohromady s uchazeči evidovanými 12-24 měsíců dokonce 45 %. Vysoký počet dosahuje skupina evidovaných do 3 měsíců až 23 %. Naopak nejnižší podíl byl u uchazečů evidovaných v délce 9-12 měsíců. Meziročně se nejpodstatněji snížil počet nezaměstnaných evidovaných 6-9 měsíců (o 639 osob, tj. o 24,9 %) a 3-6 měsíců (o 437, tj. o 12 %). Naopak meziročně nejvíce přibýlo evidovaných 12-24 měsíců až o 1 226 osob, tj. o 45,3 %. Souvisí to s propouštěním v době nepříznivé ekonomické krize, která zapříčinila, že od počátku roku 2009 vý-

²⁵⁶ ÚP Karviná, 2011.

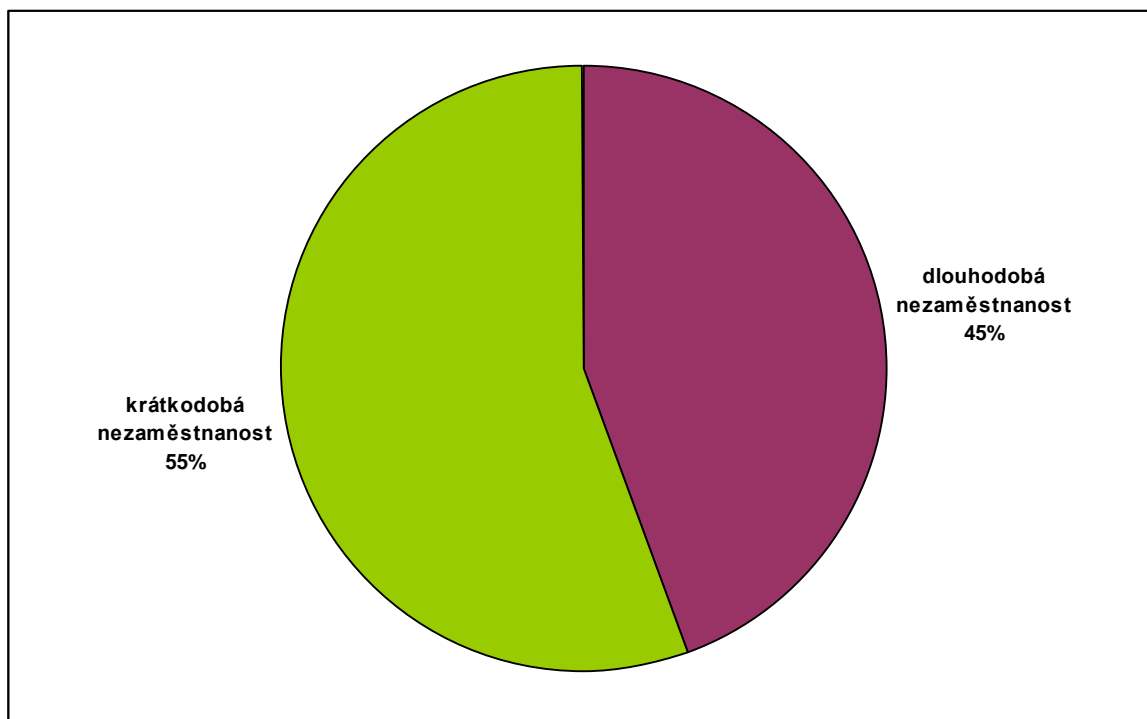
razně narostl počet nově evidovaných uchazečů. Průměrná délka evidence nezaměstnaných dosahovala k 31. 12. 2010 v rámci okresu celkem 791 dnů.²⁵⁷

Tabulka 42: Struktura nezaměstnaných podle délky evidence

období	31. 12. 2009		31. 12. 2010	
	absolutně	%	absolutně	%
do 3 měsíců	4491	21,57	4810	22,97
3 - 6 měsíců	3641	17,48	3204	15,30
6 - 9 měsíců	2567	12,33	1928	9,21
9 - 12 měsíců	2013	9,67	1664	7,95
12 - 24 měsíců	2706	12,99	3932	18,78
nad 24 měsíců	5406	25,96	5402	25,80
celkem	20824	100,00	20940	100,00

Zdroj: ÚP Karviná, 2011.

Graf 43: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010

²⁵⁷ ÚP Karviná, 2011.

4 PŘÍČINY REGIONÁLNÍ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI

Z výše uvedené statistické analýzy vyplývá, že přestože existuje více příčin, které způsobují nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji, stěžejní z nich jsou si velmi podobné ve všech jednotlivých okresech kraje. Dalo by se tedy říci, že příčiny nezaměstnanosti jsou na regionální úrovni obdobné a neexistují zásadní rozdíly. Za výjimku mohou být považovány okresy Bruntál a Opava, které mají svá charakteristická specifika.

Příčiny současné vysoké míry nezaměstnanosti mají své historické kořeny. Naleziště bohatých a kvalitních zásob černého uhlí v okresech Ostrava – město, Karviné a Frýdku-Místku ovlivnily zaměření těchto oblastí převážně na těžký průmysl. Staly se tak industriálními oblastmi s vysokým podílem hutnického průmyslu, těžkého strojírenství a hornictví. To mělo samozřejmě vliv i na další okresy v kraji. V období socialismu byla tato orientace přespříliš preferována a tak ostatní průmyslová odvětví, zemědělská výroba a terciární sféra byly opomíjeny a dostatečně se nerozvíjely. Většina lidí tak pracovala ve velkých podnicích, které byly centrálně řízené a zaměřené hlavně na těžký průmysl. Odpovídala tomu samozřejmě i kvalifikační skladba zaměstnanců. Výsledkem byla deformovaná a monostrukturní ekonomická základna těchto okresů. Byla opomenuta potřeba restrukturalizace hospodářské základny v rozporu s trendy ve světě, a tak se postupem času stávala technologicky zastaralou s ohledem na omezenou konkurenceschopnost.

To vše vytvořilo předpoklady vzniku řady problémů průmyslového sektoru na počátku transformačního období, s kterými se zmíněné okresy Moravskoslezského kraje vypořádávají dodnes. Úpadek těžebního průmyslu zásadním způsobem postihl tyto oblasti a staly se z nich tzv. strukturálně postižené regiony, pro něž je charakteristická právě vysoká míra nezaměstnanosti, nevhodná kvalifikační struktura obyvatel a existence environmentálních problémů. Polistopadový vývoj přinesl omezování výroby i ukončení činnosti některých zaměstnavatelů. V důsledku nezbytné reakce na nové potřeby tržní ekonomiky docházelo k deindustrializaci spojené s výrazným propouštěním zaměstnanců v tradičních průmyslových odvětvích procházejících útlumovými programy. Podniky nedokázaly na novou situaci adekvátním způsobem reagovat, absorbovat propuštěné osoby, vyrovnat se se ztrátou odbytu v zemích bývalého východního bloku (rozpadl se trh Rady vzájemné hospodářské pomoci), a tak míra nezaměstnanosti v okresech narůstala.

Kromě těžkého průmyslu se změny po roce 1989 dotkly i oblasti zemědělství, což ovlivnilo především okres Opavu a okres Bruntál. Významně od té doby poklesl podíl zemědělství v ekonomice na hrubém domácím produktu i na zaměstnanosti v tomto sektoru. Bylo to z důvodu, že socialistické zemědělství bylo vysoce intenzivní a zaměřené na potravinovou soběstačnost. S přechodem na tržní podmínky, narostly ceny a tím prudce klesla spotřeba. Byl změněn dotační systém, který naopak podporoval útlum zemědělské produkce. Byla zvýšena produktivita práce, což zapříčinilo propuštění nadbytečných zaměstnanců. Rozpadem tradičního trhu se snížily možnosti vývozu, a trhům západní Evropy nebyly zemědělské podniky schopny konkurovat. Výrobci nedokázali financovat nové investice pro zachování intenzivní výroby, a tak míra nezaměstnanosti nejen v těchto okresech narůstala. Opava se dokázala s touto situací vyrovnat lépe než okres Bruntál, který v současné době dosahuje nejvyšší míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji. Opava, přestože je stále převážně zemědělskou oblastí a tvoří jádro zemědělské produkce kraje, se vyznačuje i rozmanitým průmyslem, který ji umožnil lepší výchozí podmínky pro adaptaci na tržní podmínky.

Útlum textilního průmyslu nezpůsobil tolik ekonomických problémů jako v jiných krajích České republiky, ale přesto negativně dopadl například na okres Frýdek-Místek, kdy koncem roku 2010 ukončila svou činnost firma SLEZAN Frýdek – Místek a.s. V okrese Nový Jičín byly výkyvy nezaměstnanosti zapříčiněny větším propouštěním některých významných firem a to Tatry a Thrall Vagonka Studénka, a.s.

Od roku 2004 se situace vyvíjela příznivěji díky příchodu zahraničního kapitálu a vzrůstající zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu, především v automobilovém. Avšak koncem roku 2008 dochází opět k obratu k horšímu z důvodu dopadu světové finanční krize i na českou ekonomiku, což samozřejmě ovlivnilo i trh práce v Moravskoslezském kraji. Krize způsobila oslabení odbytu, na kterém je právě automobilový průmysl v kraji závislý. Tím, že se snížil export do zemí západní Evropy, zmenšily se zakázky a podniky byly nuceny přistoupit k omezování výroby a propouštění osob, a tak nezaměstnanost znovu narůstala.

V dnešní době se firmy ještě stále obávají budoucího vývoje, a tak nedochází k výrazným změnám k lepšímu, přestože již ve světě jsou podmínky stabilnější. Mnoho firem je skeptických, stále vyčkává, jak se situace bude vyvíjet dále a nenabírá nové zaměstnance.

Současné příčiny nezaměstnanosti lze dále přikládat sezónním výkyvům v zaměstnanosti spojených s přírodními podmínkami, se kterými bojuje především okres Bruntál, neboť vyšší podíl obyvatelstva je zaměstnán v zemědělství a stavebnictví. V zimě přibývá těchto lidí mezi nezaměstnanými, ale na jaře opět nacházejí pracovní uplatnění. Podobná situace je i v okrese Opava. V dalších okresech Moravskoslezského kraje není tento typ nezaměstnanosti tak výrazný, přestože se s ním okresy potýkají, neboť většina obyvatel pracuje převážně ve zpracovatelském průmyslu. Tady vývoj nezaměstnanosti ovlivňuje hlavně vývoj v automobilovém průmyslu (Frýdek-Místek, Nový Jičín, Ostrava – město).

Okres Bruntál navíc doplácí na svoji odlehlost, nedostatečnou veřejnou dopravu, špatné dopravní spojení, a tak se stává málo atraktivní pro potenciální investory. V některých oblastech okresu dochází nadále k vyklidňování, což taky příznivě nepůsobí. Okres Opava se dodnes potýká s odbytovými potíží zaměstnavatelů, s poklesem výroby a propouštěním zaměstnanců v důsledku hospodářské recese.

Absolventi zdejších škol se potýkají s absencí praxe, která je limituje na trhu práce. Obecným problémem je, že se lidé málo stěhují za prací. Další příčinou jsou i dopravní problémy v okresech (špatná dopravní dostupnost, stav a kvalita silnic). Dopravní odlehlost kraje, neuspokojivý stav životního prostředí zejména v průmyslových centrech, značný počet lidí s nedostatečnou nebo s jednostranně zaměřenou kvalifikací po útlumu dolů a hutí současné vysoké míře nezaměstnanosti nepřispívá.

Prognózy ale nasvědčují, že by situace v budoucnu měla být příznivější. Pozitivním impulzem pro kraj a především pro Ostravu bylo dobudování dálnice D47, kterou se kraj napojil na dálniční síť Evropy. Očekává se, že to bude přínosné z hlediska atraktivity kraje, že se zvýší příliv investorů do kraje, že napomůže oživení ekonomického rozvoje a sníží míru nezaměstnanosti. Trvale zlepšování situace ve světě, bude pozitivně působit na rozrůstání pracovních příležitostí především v automobilovém průmyslu. Relativně levná a kvalifikovaná pracovní síla snad přiláká další firmy a zvýší se tak zaměstnanost.

ZÁVĚR

Nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji představuje jeden z markantních problémů současné doby, a tak se stát, skrze svých orgánů, a nestátní organizace snaží snížit její výskyt prostřednictvím nejrůznějších programů a prostředků. Míra nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji dosahuje nejvyšších hodnot v rámci České republiky hned po Ústeckém kraji. Příčiny souvisí především s historickým zaměřením regionu na těžký průmysl, který byl utlumen a dostatečně nenahrazen potřebnými a novými pracovními příležitostmi na daném trhu práce. Poptávka po práci vysoko převyšuje nabídku pracovních míst. Na druhé straně sice existují volná pracovní místa, ale ty většinou není možné obsadit nezaměstnanými z kraje z důvodu jejich špatně zaměřené kvalifikace, která byla po dlouhou dobu jednostranně zaměřovaná právě především na těžký průmysl a s tím spojené odvětví. Nyní dochází ke změně, lidé se rekvalifikují, účastní se nejrůznějších kurzů, které jim pomáhají nabýt potřebné vědomosti, aby se mohli opět zapojit do pracovního procesu. Přesto v kraji zůstává relativně velké množství lidí, kteří mají nepotřebnou nebo žádnou kvalifikaci, nemohou najít pracovní uplatnění, a tak se stávají dlouhodobě nezaměstnanými. Dostatečně štědrý sociální systém změně nepřispívá. Navíc mladí a kvalifikovaní lidé odcházejí z důvodu lepších pracovních a platových podmínek do jiných krajů České republiky nebo do zahraničí.

Cílem diplomové práce bylo zanalyzovat nezaměstnanost v jednotlivých okresech Moravskoslezského kraje a určit stěžejní příčiny míry regionální nezaměstnanosti. Nejdříve byl charakterizován kraj jako celek a poté jeho jednotlivé okresy. Smyslem bylo poukázat na vývoj nezaměstnanosti od roku 1990 do roku 2010. Byla sledována jak míra nezaměstnanosti, tak počet uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo, tak i počet uchazečů celkem neumístěných ke konci příslušného roku. Při popisu okresů byly vystihnuty jejich specifika ve spojitosti s problematikou a následně byl zachycen jejich vývoj nezaměstnanosti v čase. Zkoumala se závislost nezaměstnanosti z hledisek pohlaví, vzdělání, věku a délka pobytu na úřadu práce v každém okrese zvlášť.

Bylo zjištěno, že celý kraj doplácí na své dřívější jednostranné průmyslové zaměření a dostatečně nerozvinutý terciární sektor. Nejvíce pracovních příležitostí v současné době nabízí zpracovatelský průmysl, především automobilový. Průmyslové zóny v kraji, které kon-

centrují firmy vyrábějící pro automobilový průmysl jsou svým významem ambivalentním prvkem na trhu práce. Zatímco v době ekonomické krize násobí její dopady, je po jejím odeznění opětovnou možností pracovního uplatnění obyvatel kraje. Důkazem je nedávná světová finanční krize.

Věřím, že Moravskoslezský kraj bude v budoucnu více atraktivním místem a že se bude umět vypořádat s problémy dneška.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] BRDEK, M. a kol. Trendy v evropské sociální politice. 1. vyd. Praha: ASPI, 2002. 251 s. ISBN 80-86395-25-1.
- [2] BUCHTOVÁ, B. a kol. Nezaměstnanost: Psychologický, ekonomický a sociální problém. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.
- [3] HALÁSKOVÁ, R. Politika zaměstnanosti. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008. 145 s. ISBN 978-80-7368-522-5.
- [4] HALÁSKOVÁ, R. Trh práce a politika zaměstnanosti. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. 93 s. ISBN 80-7042-595-4.
- [5] JANDOUREK, J. Úvod do sociologie. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 232 s. ISBN 80-7178-749-3.
- [6] KNOLL, O. Druhy nezaměstnanosti a příčiny jejich vzniku. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 1993. 17 s.
- [7] KOLIBOVÁ, H., KUBICOVÁ, A. Trh práce a politika zaměstnanosti. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 2005. 233 s. ISBN 80-7248-321-8.
- [8] KOTÝNKOVÁ, M., NĚMEC, O. Lidské zdroje na trhu práce. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Professional Publishing, 2003. 199 s. ISBN 80-86419-48-7.
- [9] MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. 1. vyd. Praha: Slon, 1994. 151 s. ISBN 80-901424-9-4.
- [10] MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. vyd. Praha: Slon, 2002. 176 s. ISBN 80-86429-08-3.
- [11] MOŽNÝ, I., MAREŠ, P. Nezaměstnanost: nizozemská zkušenost a československá realita. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1991. 151 s. ISBN 80-210-0334-0.
- [12] MOŽNÝ, I. Česká společnost: Nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 208 s. ISBN 80-7178-624-1.
- [13] PICHOVÁ, I. K některým aktuálním otázkám zaměstnanosti. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 33 s. ISBN 80-210-0906-3.

- [14] RODOVÁ, I. Vybrané metody analýzy nezaměstnanosti. 1. vyd. Bratislava: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 1991. 21 s. ISBN 80-7138-039-3.
- [15] SIROVÁTKA, T., ŘEZNÍČEK, I. Dlouhodobá nezaměstnanost a záchranná sociální síť. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 117 s. ISBN 80-210-1246-3.
- [16] SIROVÁTKA, T. Marginalizace na pracovním trhu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 138 s. ISBN80-210-1716-3.
- [17] WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj a jeho management v České republice. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 244 s. ISBN 978-80-245-1301-0.

Interní zdroje:

- [18] ODDĚLENÍ ANALÝZ A PROGNÓZ ÚP V OSTRAVĚ, 2010: Analýza stavu vývoje trhu práce v Moravskoslezském kraji v roce 2009 a předpokládaný vývoj 2010. Ostrava 2010, interní materiály, nepublikováno.
- [19] ÚP NOVÝ JIČÍN, 2010: Veřejné služby zaměstnanosti. Nový Jičín, 2010, interní materiály, nepublikováno.

Internetové zdroje:

- [20] RISY, 2011a: Mapy. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/moravskoslezsky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/uzemni-cleneni-mapy/>>.
- [21] RISY, 2011b: O kraji. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/moravskoslezsky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>>.
- [22] ČSÚ, 2003: Vývoj nezaměstnanosti. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <[http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/6D0030EE80/\\$File/13812803.pdf](http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/6D0030EE80/$File/13812803.pdf)>
- [23] ČSÚ, 2004a: Frýdek-Místek. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <[www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B00026629B/\\$File/8105zc06.pdf](http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B00026629B/$File/8105zc06.pdf)>.
- [24] ČSÚ, 2004b: Opava. [cit. 2011-04-02]. Dostupné z: <[www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B000272336/\\$File/8105zc17.pdf](http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B000272336/$File/8105zc17.pdf)>.

- [25] ČSÚ, 2004c: Ostrava. [cit. 2011-04-04]. Dostupné z: <[http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B00027249D/\\$File/8105zc19.pdf](http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B00027249D/$File/8105zc19.pdf)>.
- [26] ČSÚ, 2004d: Karviná. [cit. 2011-04-06]. Dostupné z: <[http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B00026662A/\\$File/8105zc11.pdf](http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B00026662A/$File/8105zc11.pdf)>.
- [27] ČSÚ, 2007: Vybrané oblasti v UR v Moravskoslezském kraji. [cit. 2011-03-22]. Dostupné z: <[http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B600409106/\\$File/13-813307a3.pdf](http://www.ostrava.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/t/B600409106/$File/13-813307a3.pdf)>.
- [28] ČSÚ, 2010a: Krajské srovnání v roce 2009. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10>>.
- [29] ČSÚ, 2010b: Administrativní členění kraje. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <[http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F500310B8C/\\$File/80101110m_adm.jpg](http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F500310B8C/$File/80101110m_adm.jpg)>.
- [30] ČSÚ, 2010c: Územní srovnání. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/801011-10-2010-02>>.
- [31] ČSÚ, 2010d: Charakteristika Moravskoslezského kraje. [cit. 2011-03-22]. Dostupné z: <[http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F500310BE8/\\$File/80101110chcz.pdf](http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F500310BE8/$File/80101110chcz.pdf)>.
- [32] ČSÚ, 2010e: Hrubý domácí produkt podle krajů. [cit. 2011-03-22]. Dostupné z: <<http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/801011-10-2010-05>>.
- [33] ČSÚ, 2010f: Obyvatelstvo podle pohlaví a věku. [cit. 2011-03-22]. Dostupné z: <<http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/801011-10-2010-04>>.
- [34] ČSÚ, 2010g: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2010. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/801011-10-2010-27>>.
- [35] ČSÚ, 2010h: Základní charakteristika-vybrané ukazatele za okres. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ostrava.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajkapitola/801011-10-2010-01>>.

- [36] ČSÚ, 2011a: Bilance stavu obyvatelstva. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/bilance_stavu_obyvatelstva_v_moravskoslezskem_kraji_v_poslednim_desetileti>.
- [37] ČSÚ, 2011b: Charakteristika okresu Nový Jičín. [cit. 2011-03-26]. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_novy_jicin>.
- [38] ČSÚ, 2011c: Charakteristika okresu Opava. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_opava>.
- [39] ČSÚ, 2011d: Charakteristika okresu Bruntál. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_bruntal>.
- [40] ČSÚ, 2011e: Charakteristika okresu Ostrava-město. [cit. 2011-04-04]. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_ostrava_mesto>.
- [41] ČSÚ, 2011f: Charakteristika okresu Karviná. [cit. 2011-04-06]. Dostupné z: <http://www.ostrava.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_karvina>.
- [42] AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2001: Program rozvoje územního obvodu Moravskoslezského kraje 2001 - 2004. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <http://www.bestpractices.cz/praktiky/obecne_dokumenty/prk.pdf>.
- [43] AGENTURA PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ, 2006: Program rozvoje Moravskoslezského kraje. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <http://www.partnerstvimsk.cz/zip/rea_0114a.pdf>.
- [44] ÚP Ostrava, 2011: Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Ostrava v roce 2010. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/trh_prace_novy/okres_ostrava/analyzy_okres/otokres1210_na_internet.pdf>.
- [45] ÚP Karviná, 2011: Analýza trhu práce. [cit. 2011-04-06]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ka_info/internetove_noviny/analyzy_trhu_prace>.
- [46] ÚP MSK, 2005: Analýza vývoje Moravskoslezského kraje v roce 2004. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/trh_prace_novy/kraj_moravskoslezsky/analyzy_kraj/msk1204.pdf>.

- [47] ÚP MSK, 2006: Analýza vývoje Moravskoslezského kraje v roce 2005. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/trh_prace_novy/kraj_moravskoslezsky/analyzy_kraj/msk1205.pdf>.
- [48] ÚP MSK, 2009: Analýza vývoje Moravskoslezského kraje v roce 2008. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/trh_prace_novy/kraj_moravskoslezsky/analyzy_kraj/otkraj1208.pdf>.
- [49] ÚP MSK, 2010: Analýza vývoje Moravskoslezského kraje v roce 2009. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/trh_prace_novy/kraj_moravskoslezsky/analyzy_kraj/otkraj1209.pdf>.
- [50] ÚP NJ, 2004: Analýza vývoje trhu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/nj_info/statistiky_nj/analyzy_vyvoje_trhu_prace>.
- [51] ÚP NJ, 2009: Analýza vývoje trhu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/nj_info/statistiky_nj/analyzy_vyvoje_trhu_prace>.
- [52] ÚP NJ, 2011: Analýza vývoje trhu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/nj_info/statistiky_nj/analyzy_vyvoje_trhu_prace>.
- [53] ÚP FM, 2011a: Situace na trhu práce v roce 2010. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <www.portal.mpsv.cz/sz/local/fm_info/fm_politika_zam/soubory/Situace_na_trhu_prace_2010.pdf>.
- [54] ÚP FM, 2011b: 20. let úřadu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <www.portal.mpsv.cz/sz/local/fm_info/fm_politika_zam/soubory/20_let_up.pdf>.
- [55] ÚP Opava, 2011: Analýza vývoje trhu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/op_info/zpravy>.
- [56] ÚP Bruntál, 2011: Analýza vývoje trhu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/br_info/trh_prace/analyza>.
- [57] ÚP Ostrava, 2011: Analýza vývoje trhu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/trh_prace_novy/okres_ostrava/analyzy_okres/otokres1210_na_internet.pdf>.
- [58] ÚP Karviná, 2011: Analýza trhu práce. [cit. 2011-03-24]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ka_info/internetove_noviny/analyzy_trhu_prace>.

- [59] OLEJNÍČEK, L. Nezaměstnanost v Jiřikově přesahuje 40 %. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z: <<http://www.infoportaly.cz/bruntalsko/bruntal/nezamestnanost-v-jirikove-presahuje-40-procent>>.
- [60] Geografické informace. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <http://www.msregion.cz/cz/o-kraji/geograficke_informace.html>.
- [61] Charakteristika kraje. [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://podnikatel.kr-moravskoslezsky.cz/cz/podnikatel/charakteristika-kraje-6692/>>.
- [62] Zpráva o základních tendencích vývoje příjmové a výdajové situace domácností v ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2010. [cit. 2011-04-09]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/10297/1003-text.pdf>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

a.s.	akciová společnost
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ESZ	Evropská strategie zaměstnanosti
EU	Evropská Unie
HDP	hrubý domácí produkt
CHKO	chráněná krajinná oblast
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj
ILO	Mezinárodní organizace práce
km	kilometry
km ²	kilometry čtverečné
MISEP	Vzájemný informační systém o politikách zaměstnanosti
MSK	Moravskoslezský kraj
např.	například
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
RISY	Regionální informační servis
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
tj.	to je
tzn.	to znamená

ÚP	úřad práce
USA	Spojené státy americké
WB	Světová banka
%	procenta

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Neumístění uchazeči o zaměstnání v letech 1990 – 1996	35
Graf 2: Neumístění uchazeči o zaměstnání v letech 1997 – 2003	35
Graf 3: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo 1990 až 1996	36
Graf 4: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo v letech 1997 až 2003	37
Graf 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1991 až 1997 v procentech.....	37
Graf 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1998 až 2003 v procentech.....	38
Graf 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2004 až 2010 v procentech.....	41
Graf 8: Vývoj počtu nezaměstnaných v okresech kraje v letech 2004 – 2010	42
Graf 9: Vývoj počtu uchazečů připadající na jedno volné pracovní místo (2004-2010)	43
Graf 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2002 – 2010 v procentech	46
Graf 11: Vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo v okrese Nový Jičín	47
Graf 12: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví	48
Graf 13: Věková struktura nezaměstnaných k 31. 12. 2010 v procentech.....	49
Graf 14: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných k 31. 12. 2010 v procentech.....	50
Graf 15: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010	51
Graf 16: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Nový Jičín v jeho oblastech v procentech.....	52
Graf 17: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese vůči kraji a ČR v procentech	56
Graf 18: Zaměstnanost v okrese Frýdek-Místek podle odvětví k 31. 12. 2010.....	57
Graf 19: Věková struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání v roce 2010 v procentech.....	58
Graf 20: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných k 31. 12. 2010 v procentech.....	59
Graf 21: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010	60
Graf 22: Vývoj nezaměstnanosti v oblastech okresu Frýdek-Místek v procentech.....	61
Graf 23: Vývoj nezaměstnanosti v Opavě v porovnání s krajem a ČR v procentech.....	64
Graf 24: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných koncem roku 2010 v procentech	65
Graf 25: Věková struktura nezaměstnaných koncem roku 2010 v procentech.....	66
Graf 26: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska věku v procentech	67
Graf 27: Porovnání vývoje míry nezaměstnanosti okresu vůči kraji a ČR v procentech.....	70
Graf 28: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Bruntál v procentech.....	71
Graf 29: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví v procentech	72

Graf 30: Nezaměstnaní z hlediska věku k 31. 12. 2010 v procentech	73
Graf 31: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání k 31. 12. 2010 v procentech	74
Graf 32: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010	75
Graf 33: Porovnání vývoje míry nezaměstnanosti okresu vůči kraji a ČR v procentech.....	79
Graf 34: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví v procentech	80
Graf 35: Nezaměstnaní z hlediska věku k 31. 12. 2010 v procentech	81
Graf 36: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání k 31. 12. 2010 v procentech	82
Graf 37: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010	84
Graf 38: Vývoj nezaměstnanosti v Karviné v porovnání s krajem a ČR v procentech	87
Graf 39: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Karviná v procentech	88
Graf 40: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání k 31. 12. 2010 v procentech	89
Graf 41: Nezaměstnaní z hlediska věku k 31. 12. 2010 v procentech	90
Graf 42: Vývoj procentního podílu věkových skupin nezaměstnaných	91
Graf 43: Porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2010	92

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Pohyb obyvatelstva v MSK a jeho okresech v letech 2001-2010.....	31
Tabulka 2: Uchazeči o zaměstnání celkem neumístění k 31. 12. příslušného roku.....	34
Tabulka 3: Uchazeči o zaměstnání celkem neumístění k 31. 12. příslušného roku.....	35
Tabulka 4: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo 1990 až 1996	36
Tabulka 5: Počet nezaměstnaných na jedno volné pracovní místo 1997 až 2003	36
Tabulka 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1991 až 1997 v procentech.....	37
Tabulka 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 1998 až 2003 v procentech.....	38
Tabulka 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2004 až 2010 v procentech.....	41
Tabulka 9: Uchazeči o zaměstnání celkem neumístění k 31. 12. příslušného roku.....	41
Tabulka 10: Počet uchazečů připadající na jedno volné pracovní místo	42
Tabulka 11: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech k 31. 12. příslušného roku	46
Tabulka 12: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo	47
Tabulka 13: Struktura nezaměstnaných z hlediska pohlaví	48
Tabulka 14: Věková struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání.....	49
Tabulka 15: Vzdělanostní struktura evidovaných uchazečů o zaměstnání.....	50
Tabulka 16: Délka evidence nezaměstnaných v měsících	51
Tabulka 17: Míra nezaměstnanosti v okrese NJ v jeho oblastech v procentech.....	52
Tabulka 18: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech	56
Tabulka 19: Věková struktura nezaměstnaných	58
Tabulka 20: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných.....	59
Tabulka 21: Uchazeči o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti	60
Tabulka 22: Vývoj nezaměstnanosti v regionech okresu Frýdek-Místek v procentech.....	61
Tabulka 23: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech	64
Tabulka 24: Vzdělanostní struktura nezaměstnaných.....	65
Tabulka 25: Vývoj věkové struktury nezaměstnaných v procentech.....	66
Tabulka 26: Vývoj počtu uchazečů v procentech	67
Tabulka 27: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech	70
Tabulka 28: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Bruntál v procentech.....	71
Tabulka 29: Vývoj struktury nezaměstnaných z hlediska pohlaví v procentech	72
Tabulka 30: Nezaměstnaní z hlediska věku.....	73

Tabulka 31: Nezaměstnaní z hlediska vzdělání	74
Tabulka 32: Uchazeči podle délky nezaměstnanosti	75
Tabulka 33: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech	79
Tabulka 34: Struktura evidovaných uchazečů z hlediska pohlaví	80
Tabulka 35: Nezaměstnaní z hlediska věku.....	81
Tabulka 36: Struktura uchazečů o zaměstnání z hlediska vzdělání.....	82
Tabulka 37: Struktura uchazečů podle délky nezaměstnanosti	83
Tabulka 38: Vývoj míry nezaměstnanosti v procentech	87
Tabulka 39: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Karviná v procentech.....	88
Tabulka 40: Struktura nezaměstnaných z hlediska vzdělání	89
Tabulka 41: Struktura nezaměstnaných z hlediska věku	90
Tabulka 42: Struktura nezaměstnaných podle délky evidence	92